

DE JAREN VAN

BARTELTJE DORENBOSCH

1844 - 1907

DEEL I 1844 - 1863

INHOUD

1844.....	3
NEGENMANNEN-VOORSTEL IN 1844.....	4
1845.....	6
1846.....	8
1847.....	9
SS PHOENIX (SCHIP, 1845)	10
1848.....	11
REVOLUTIEJAAR 1848.....	13
1849.....	16
DE DOOD VAN DE KONING 1849	18
1850.....	19
1851.....	21
1852.....	26
1853.....	28
DE KRIMMOORLOG	28
1854.....	31
1855.....	33
WERELDTENTOONSTELLING 1855	34
1856.....	35
KABINET VAN DER BRUGGHEN.....	35
TWEEDE OPIUMMOORLOG.....	37
1857.....	38
VERDRAG VAN KOPENHAGEN 1857	38
DE INDIASE OPSTAND VAN 1857	39
1858.....	41
KABINET-ROCHUSSEN (1858-1860)	41
WILLEM III DER NEDERLANDEN	43
1859.....	51
EDUARD DOUWES DEKKER	52
THE ORIGIN OF SPECIES (1859)	53
ONTRUIMING SCHOKLAND (1859)	54
1860.....	55
ABRAHAM LINCOLN, PRESIDENT GEKOZEN IN 1860	56
1861.....	58
BEGIN VAN DE BURGEROORLOG 1861.....	58
1862.....	61
STADSBRAND ENSCHEDE 1862	61
VON BISMARCK (1862).....	62
1863 AFSCHAFFING SLAVERNIJ	63
1863.....	63
DE EMANCIPATIEPROCLAMATIE (1863).....	64
STORM VAN 4 DECEMBER 1863	64

DE JAREN VAN BARTELTJE DORENBOSCH

1844 - 1907

1844

KORT NA DE AFKONDIGING VAN DE GRONDWETSHERZIENING VAN 1840 DOET WILLEM I AFSTAND VAN DE TROON TEN GUNSTE VAN ZIJN OUDSTE ZON, DIE VANAF 7 OKTOBER 1840 ALS KONING WILLEM II GAAT REGEREN. HET BEWIND VAN DE NIEUWE KONING VERSCHILT NIET ZO VEEL VAN DAT VAN ZIJN VADER.

OOK WILLEM II HEEFT VEEL INVLOED OP HET BESTUUR EN BEMOEIT ZICH MET ALLERLEI DETAILZAKEN. BOVENDIEN IS ER NET ALS ONDER HET BEWIND VAN ZIJN VADER VEEL KRITIEK OP HET FINANCIËLE BELEID. DE KONING HOUDT BOVENDIEN LANGE TIJD IEDERE DEMOCRATISCHE HERVORMING TEGEN, EN WENST ZEKER GEEN GROTERE INVLOED VAN DE TWEDE KAMER OP HET BESTUUR.

ALS ECHTER BEGIN 1848 IN DUITSLAND EN FRANKRIJK REVOLUTIES UITBREKEN, WIJZIGT HIJ (IN ÉÉN NACHT) VAN STANDPUNT. BUITEN ZIJN MINISTERS OM VRAAGT HIJ DE TWEDE KAMERVOORZITTER OM ADVIES. ER WORDT VERVOLGENS EEN GRONDWETS-COMMISSIE INGESTELD ONDER LEIDING VAN DE LIBERAAL THORBECKE. DIE COMMISSIE KOMT MET INGRIJPENDE WIJZIGINGEN. DE NIEUWE GRONDWET IS DE BASIS VAN ONS HUIDIGE PARLEMENTAIRE STELSEL.

WILLEM II.

GEBEURTENISSEN

JANUARI

9 - BIJ KONINKLIJK BESLUIT WORDT DE WILLEMSSPELLING INGEVOERD.

23 - DE PERZISCHE PROFEET DE BĀB VERKONDIGT ZIJN OPENBARING EN STICHT HET BĀBISME.

23 - SAMUEL MORSE VERSTUURT ZIJN EERSTE TELEGRAM VIA DE ELEKTRISCHE TELEGRAAF.

FEBRUARI

27 - HET OOSTELIJK DEEL VAN HET EILAND HISPANIOLA MAAKT ZICH LOS VAN HAÏTI, EN ROEPT DE DOMINICAANSE REPUBLIEK UIT.

JUNI

6 - IN LONDEN WORDT DE YMCA OPGERICHT: EEN INTERNATIONALE OECUMENISCH-PROTESTANTSE JONGERENBEWEGING.

13 - DE AMERIKAANSE SLEUTELMAKER LINUS YALE KRIJGT PATENT OP HET STIFTCILINDERSLOT.

15 - DE AMERIKAAN CHARLES GOODYEAR KRIJGT PATENT OP DE VULKANISATIE VAN RUBBER.

27 - JOSEPH SMITH, LEIDER VAN DE MORMONEN, EN ZIJN BROER HYRUM WORDEN IN DE GEVANGENIS TE CARTHAGE, ILLINOIS, DOOR TEGENSTANDERS VAN DE MORMOONSE KERK GELYNCHT.

JULI

3 - DE REUZENALK PINGUINIS IMPENNIS STERFT UIT (ZIE AFBEELDING.)

4 TOT 6 - EEN OPSTAND VAN DE WEVERS IN SILEZIË WORDT DOOR HET PRUISISCHE LEGER NEERGESLAGEN.

AUGUSTUS

1 - DE ZOOLOGISCHER GARTEN BERLIN, DE EERSTE DUITSE DIERENTUIN, WORDT GEOPEND.

OKTOBER

22 - WILLIAM MILLER VOORSPELDE DAT DE WEDERKOMST VAN JEZUS OP DEZE DAG ZOU PLAATSVINDEN. TOEN DE VOORSPELLING NIET UITKWAM, LEIDDE DIT TOT DE "GREAT DISAPPOINTMENT" ("GROTE TELEURSTELLING")

NOVEMBER

JAMES KNOX POLK VERSLAAT HENRY CLAY IN DE VERKIEZINGEN OM HET AMERIKAANSE PRESIDENTSCHAP.

ZONDER DATUM

DE ZWEEDSE CHEMICUS GUSTAF ERIK PASCH VINDT DE LUCIFER UIT. EEN EERSTE SERIEUZE POGING EEN VLAAMSE KRANT UIT TE GEVEN; VLAAMSCH BELGIË. RUTHENIUM ONTDEKT DOOR KARL KLAUS. HET NIEUWE METAAL KOMT VOOR IN PLATINA ERTSEN UIT RUSLAND AFKOMSTIG EN WORDT DAAROM NAAR DAT LAND GENOEMD (RUTHENIA = RUSLAND).

NEGENMANNEN-VOORSTEL IN 1844

OP 10 DECEMBER 1844 DIENDEN NEGEN TWEDE KAMERLEDEN (DE 'NEGENMANNEN'), VAN WIE THORBECKE DE VOORNAAMSTE WAS, EEN VOORSTEL IN TOT HERZIENING VAN DE GRONDWET. THORBECKE, HOGLERAAR IN LEIDEN, WAS IN MEI 1844 TWEDE KAMERLID GEWORDEN EN ZIJN TERMIJN LIEP IN OKTOBER 1845 AF. HIJ HAD EERDER AL, IN JANUARI 1840, EEN PROEVE VOOR EEN NIEUWE GRONDWET UITGEBRACHT, WAARIN ONDER MEER INVOERING VAN DE MINISTERIËLE VERANTWOORDELIJKHEID WERD BEPLEIT.

BEGIN 1840 VROEGEN VIJF TWEDE KAMERLEDEN AAN DE KONING OM EEN STAATSCOMMISSIE IN TE STELLEN, DIE EEN GRONDWETSHERZIENING MOEST VOORBEREIDEN. DE HERZIENING DIE ER IN 1840 UITEINDELIJK KWAM, WAS FEITELIJK ZONDER VEEL BETEKENIS (HOOFDZAKELIJK WERD DE SCHEIDING TUSSEN NOORD- EN ZUID-NEDERLAND FORMEEL VASTGELEGD). WEL WERD DE STRAFRECHTELIJKE MINISTERIËLE VERANTWOORDELIJKHEID INGEVOERD EN KWAM ER EEN TWEE- IN PLAATS VAN TIENJARIGE BEGROTING. DE TWEDE KAMER DRONG IN HET ADRES VAN ANTWOORD OP DE TROONREDE VAN 1844 BIJ DE KONING TEVERGEEFS AAN OP EEN VERDERGAANDE GRONDWETSHERZIENING.

DE WENS TOT HERZIENING (DEMOCRATISERING) VAN DE GRONDWET KREEG INMIDDELS WEL STEEDS MEER STEUN, AL BLEVEN DE VOORSTANDERS DAARVAN IN DE MINDERHEID. THORBECKE EN EEN TWINTIGTAL ANDERE KAMERLEDEN BESPRAKEN IN 1844 DE MOGELIJKHEID OM ZELF MET EEN VOORSTEL TE KOMEN. UITEINDELIJK BLEVEN ER VOOR THORBECKE ACHT MEDESTANDERS OVER, DIE BEREID WAREN EEN INITIATIEFVOORSTEL IN TE DIENEN. THORBECKE SCHREEF DE TOELICHTING DAAROP.

DE NEGEN KAMERLEDEN DIE HET INITIATIEF NAMEN, WAREN:

J.R. THORBECKE L.C., LUZAC E.W. VAN DAM VAN ISSELT, J.H. GRAAF VAN RECHTEREN, J.M. DE KEMPENAER, L.D. STORM, B. WICHERS, S. BARON VAN HEEMSTRA EN S.H. ANEMAET

DE WIJZIGINGEN DIE ZIJ VOORSTELDEN WAREN ONDER MEER:

- INVOERING VAN DE MINISTERIËLE VERANTWOORDELIJKHEID, INVOERING CONTRASEIGN
- INVOERING VAN HET RECHT VAN DE KONING OM TOT ONTBINDING VAN DE TWEDE KAMER TE BESLUITEN
- RECHTSTREEKSE VERKIEZING TWEDE KAMER OP BASIS VAN CENSUSKIESRECHT (EN KIESRECHT VOOR GEPROMOVEERDEN)
- BEHOUD VAN DE EERSTE KAMER, MAAR AFSCHAFFING VAN DE VERGOEDING VOOR HET LIDMAATSCHAP
- HET RECHT VAN INITIATIEF VOOR BEIDE KAMERS
- INVOERING VAN HET RECHT VAN AMENDEMENT VOOR DE TWEDE KAMER
- BEGROTING OVERZEESSE BEZITTINGEN BIJ WET
- ONVERENIGBAARHEID VAN HET LIDMAATSCHAP VAN DE STATEN-GENERAAL EN HET MINISTERSCHAP
- IMMUNITEIT VOOR KAMERLEDEN
- OPENBARE VERGADERINGEN VAN DE EERSTE KAMER
- INVOERING VAN HET BRIEFGEHEIM
- HERZIENING GRONDWET VIA BEHANDELING IN VERENIGDE VERGADERING. BESLISSING BIJ VERSTERKTE MEERDERHEID.

IN DE TWEDE KAMER WERD IN MEI 1845 GEDEBATTEERD OVER DE WENSELIJKHEID VAN INDIENING VAN HET VOORSTEL. MINISTER VAN JUSTITIE DE JONGE VAN CAMPENS NIEUWLAND WEES DAARBIJ ZOWEL DE NOODZAAK TOT HERZIENING ALS DE VOORSTELLEN ZELF AF. HIJ STELDE DAT DOOR DE VOORGESTELDE HERZIENING ALLES WAT IN DERTIG JAAR ENIGE VASTIGHEID HAD GEKREGEN, OMVER ZOU WORDEN GEWORPEN. DE MACHT VAN DE KONING ZOU DOOR DE VERANDERINGEN ERNSTIG WORDEN AANGETAST. RECHTSTREEKSE VERKIEZING VAN DE KAMER NOEMDE HIJ GEVAARLIJK. (BEPERKTE) HERZIENING VAN DE GRONDWET KON BEST DENKBAAR ZIJN, MAAR DE KONING MOEST DAARVOOR HET MOMENT BEPALEN.

VEEL LEDEN WAREN WEL VOOR (ENIGE) HERZIENING VAN DE GRONDWET, MAAR VONDEN DAT DE KONING DAARTOE HET INITIATIEF MOEST NEMEN. SOMMIGEN VONDEN DE VOORSTELLEN (VEEL) TE VER GAAN EN NOEMDEN DIE ON-NEDERLANDS.

DE TWEDE KAMER ANTWOORDEDE NA EEN DEBAT VAN VIER DAGEN TEN SLOTTE MET 34 TEGEN 21 STEMMEN ONTKENNEND OP DE DOOR VERWEIJ MEJAN GESTELDE VRAAG OF DE KAMER EEN VOORSTEL TOT GRONDWETSHERZIENING NODIG VOND. TOT INHOUDELIJK BEHANDELING KWAM HET DAARDOOR NIET.

NA DE MISLUKTE POGING WAS ER GEEN ENKELE NEIGING MEER BIJ DE KONING OM MET EEN VOORSTEL TE KOMEN. HET GEMATIGD LIBERALE TWEDE KAMERLID BRUCE ONTWIERP IN 1845 EEN SCHETS VOOR EEN HERZIENE GRONDWET. DIE GING OVERIGENS VEEL MINDER VER DAN HET VOORSTEL VAN DE NEGENMANNEN. ZO HANDHAAFDE BRUCE DE GETRAPTE VERKIEZING VAN DE TWEDE KAMER.

TOT EEN NIEUW VOORSTEL IN DE TWEDE KAMER KWAM HET ECHTER NIET, AL DIENDE DE REGERING IN 1847 WEL 26 NOGAL ONBEDUIDENDE VOORSTELLEN IN TOT 'VERDUIDELIJKING' VAN DE GRONDWET. ER KWAM PAS EEN INGRIJPEND VOORSTEL NADAT WILLEM I UIT ANGST VOOR HET OVERSLAAN VAN DE REVOLUTIE IN DUITSLAND EN FRANKRIJK IN 1848 DAAR ALSNOG TOE BESLOOT. VAN DE VOORBEREIDING VAN DAT VOORSTEL KREEG THORBECKE DE LEIDING EN HIJ SLOOT TOEN AAN BIJ WAT HIJZELF IN 1844 AL HAD VOORGESTELD.

1845

GEBEURTENISSEN

JANUARI

29 - IN HET DAGBLAD NEW YORK EVENING MIRROR VERSCHIJNT HET GEDICHT THE RAVEN VAN EDGAR ALLAN POE.

MAART

1 - DE AMERIKAANSE PRESIDENT JOHN TYLER ONDERTEKENT EEN WET DIE DE ANNEXATIE VAN TEXAS MOGELIJK MAAKT.

3 - FLORIDA TREEDT TOE TOT DE VERENIGDE STATEN VAN AMERIKA ALS 27E STAAT.

13 - DE WINTER VAN DIT JAAR IS BIJZONDER STRENG, IN GRONINGEN WORDT HET TIEN DAGEN VOOR PASEN NOG -21 °C.

17 - DE ENGELSE UITVINDER STEPHEN PERRY PATENTEERT HET ELASTIEK.

APRIL

2 - LÉON FOUCAULT EN HIPPOLYTE FIZEAU MAKEN DE EERSTE FOTO VAN DE ZON.

9 - DE NEDERLANDSE REGERING BESLUIT OM DE WEST-INDISCHE BEZITTINGEN BESTUURLIJK TE SCHEIDEN. SURINAME EN DE NEDERLANDSE ANTILLEN KRIJGEN ELK EEN GOUVERNEUR, EN DE POST VAN GOUVERNEUR-GENERAAL WORDT OPGEHEVEN.

MEI

8 - 12 - EERSTE SOUTHERN BAPTIST CONVENTION VAN BAPTISTEN IN DE ZUIDELIJKE VS DIE VÓÓR DE SLAVERNIJ ZIJN.

15 - IN GASSELTERNIJVEEN WORDEN ZEVEN MENSEN OP HUN BELIJDENIS GEDOOPT, ONDER LEIDING VAN DE VOORMALIGE HERVORMDE PREDIKANT DR. J.E. FEISSER. DAARMEE ONTSTAAT DE ÉÉRSTE NEDERLANDSE BAPTISTENGEMEENTE.

19 - DE EXPEDITIE VAN JOHN FRANKLIN VAART UIT OM DE NOORDWESTELIJKE DOORVAART TE VINDEN.

31 - DE TWEDE KAMER BESLUIT MET 34 TEGEN 21 STEMMEN HET GRONDWETSVOORSTEL VAN DE NEGENMANNEN NIET IN BEHANDELING TE NEMEN; VELEN ZEGGEN DAT DE VOORSTELLEN 'ON-NEDERLANDS' ZIJN.

JUNI

20 - DE EERSTE BOEROES KOMEN AAN IN SURINAME: RUIM 200 NEDERLANDSE BOEREN DIE MEN LANDBOUWGRONDEN WIL LATEN ONTGINNEN.

JULI

3 - OPRICHTING VAN DE NEDERLANDSCHE RHIJNSPOORWEG-MAATSCHAPPIJ, DIE DE EXPLOITATIE OVERNEEMT VAN DE TREINDIENST AMSTERDAM-UTRECHT, DEZE WIL DOORTREKKEN NAAR ARNHEM EN UTRECHT WIL VERBINDEN MET ROTTERDAM.

3 - EERSTE OPTREDEN VAN DE GOOCHELAAR JEAN EUGÈNE ROBERT-HOUDIN IN HET PARIJSE PALAIS ROYAL.

SEPTEMBER

2 - OP IJSLAND BARST DE VULKAAN HEKLA UIT (ZIE AFBEELDING.)

10 - KONING WILLEM II DER NEDERLANDEN OPENT DE BEURS VAN ZOCHER IN AMSTERDAM.

DECEMBER

10 - DE SCHOTSE INGENIEUR ROBERT WILLIAM THOMPSON KRIJGT PATENT OP DE LUCHTBAND.

29 - DE REPUBLIEK TEXAS TREEDT TOE TOT DE VERENIGDE STATEN VAN AMERIKA.

ZONDER DATUM

HARMEN SYTSTRA RICHT HET EERSTE FRIESTALIGE LITERAIRE TIJDSCHRIFT IDUNA OP.

KARL MARX VESTIGT ZICH IN BRUSSEL (BELGIË).

COENRAAD JACOB TEMMINCK ONTDEKT EEN NIEUWE DIERSOORT, DE JAPANSE BOSGEMS.

The Raven

by Edgar Allan Poe 1845

Once upon a midnight dreary, while I pondered, weak and weary,
Over many a quaint and curious volume of forgotten lore,
While I nodded, nearly napping, suddenly there came a tapping,
As of some one gently rapping, rapping at my chamber door.
"Tis some visitor," I muttered, "tapping at my chamber door -
Only this, and nothing more."

Ah, distinctly I remember it was in the bleak December,
And each separate dying ember wrought its ghost upon the floor.
Eagerly I wished the morrow; - vainly I had sought to borrow
From my books surcease of sorrow - sorrow for the lost Lenore -
For the rare and radiant maiden whom the angels name Lenore -
Nameless here for evermore.

And the silken sad uncertain rustling of each purple curtain
Thrilled me - filled me with fantastic terrors never felt before;
So that now, to still the beating of my heart, I stood repeating
"Tis some visitor entreating entrance at my chamber door -
Some late visitor entreating entrance at my chamber door; -
This it is, and nothing more."

Presently my soul grew stronger; hesitating then no longer,
"Sir," said I, "or Madam, truly your forgiveness I implore;
But the fact is I was napping, and so gently you came rapping,
And so faintly you came tapping, tapping at my chamber door,
That I scarce was sure I heard you" - here I opened wide the door; - -
Darkness there and nothing more.

1846

GEBEURTENISSEN

FEBRUARI

20 - IN DUITSLAND WORDT EEN DEUTSCH-VLAEMISCHER SÄNGERBUND GESTICHT DOOR DE KEULSE MÄNNER GESANGVEREIN.

APRIL

6 - MAXWELLS WISKUNDIGE VERHANDELING OVER CARTESIAANSE OVALEN WORDT DOOR FORBES GEPRESENTEERD AAN DE ROYAL SOCIETY.

MEI

13 - DE AMERIKAANSE PRESIDENT JAMES POLK VERKLAART MEXICO DE OORLOG. BEGIN VAN DE MEXICAANS-AMERIKAANSE OORLOG.

JUNI

14 - BEGIN VAN DE BEAR FLAG REVOLT IN ALTA CALIFORNIA.

15 - IN HET OREGON-VERDRAG WORDT BESLOTEN DE GRENS TUSSEN CANADA EN DE VERENIGDE STATEN OP 49° TE LEGGEN.

16 - KARDINAAL GIOVANNI MARIA MASTAI-FERRETTI WORDT IN HET QUIRINAAL GEKOZEN TOT PAUS PIUS IX. HIJ GELDT ALS EEN FAVORIET VAN FRANKRIJK, MAAR DE OOSTENRIJKSE KANSLIER METTERNICH HAD GRAAG EEN CONSERVATIEVER KANDIDAAT GEZIEN IN DE ROERIGE KERKELIJKE STAAT.

28 - IN FRANKRIJK VERWERFT DE BELG ADOLPHE SAX HET PATENT OP EEN ZES JAAR EERDER DOOR HEM UITGEVONDEN BLAASINSTRUMENT: DE SAXOFOON.

29 - ROBERT PEEL TREEDT AF ALS PREMIER VAN HET VERENIGD KONINKRIJK NAAR AANLEIDING VAN DE IERSE KWESTIE.

JULI

9 - OP BALI WORDT DE VREDE VAN KRACHT TUSSEN HET NEDERLANDSE GOVERNEMENT OP JAVA EN DE RAJAS VAN BALI, DIE IS TOT STAND GEBRACHT DOOR BEMIDDELING VAN DE DEENSE KOOPMAN MADS LANGE.

25 - LODEWIJK NAPOLEON BONAPARTE (67), VORST VAN HET KONINKRIJK HOLLAND (1806-1810) OVERLIJDT (ZIE AFBEELDING.)

AUGUSTUS

17 - DE AMERIKAANSE MARINEOFFICIER ROBERT STOCKTON ANNEXEERT DE MEXICAANSE STAAT CALIFORNIË.

SEPTEMBER

HET AMERIKAANSE BATALJON VAN SINT-PATRICK LOOPT OVER NAAR MEXICO.

10 - ELIAS HOWE KRIJGT EEN PATENT VOOR DE NAAIMACHINE.

23 - PLANEET NEPTUNUS WORDT ONTDEKT.

OKTOBER

15 IN BELGIË WORDT DE EERSTE VOLKSTELLING GEHOUDEN. ER ZIJN RUIM 4.300.000 BELGEN.

DECEMBER

28 - IOWA WORDT TOEGELATEN ALS DEELSTAAT VAN DE VERENIGDE STATEN VAN AMERIKA.

DECEMBER - DE GREAT FAMINE, OFTEWEL GROTE HONGERSNOOD, TREFT IERLAND IN DE WINTER VAN 1846/1847. HET TEN GEVOLGE VAN DE AARDAPPELZIEKTE MISLUKKEN VAN DE OOGSTEN LEIDT TOT GROTE PROBLEMEN MET DE VOEDSELVOORZIENING.

ZONDER DATUM

ER WORDEN MEER DAN 2500 OUDE GRAVEN ONTDEKT IN HALLSTATT, NABIJ SALZBURG (KEIZERRIJK OOSTENRIJK).

VROEGST BEKENDE DAGUERREOTYPIE UIT SURINAME, MET AFGEBEELD MARIA LOUISE DE HART (IN VERWACHTING) EN JOHANNES ELLIS, DE OUDERS VAN DE LATERE NEDERLANDSE MINISTER ABRAHAM GEORGE ELLIS (1846-1916).

IN NEDERLAND VERSCHIJNT DE EERSTE VERTALING VAN DE SPROOKJES VAN HANS CHRISTIAN ANDERSEN.

PUBLICATIE VAN ÉVARISTE GALOIS' BEROEMDE VERHANDELING OVER DE OPLOSBAARHEID VAN VERGELIJKINGEN DOOR LIOUVILLE. ALHOEWEL CHEVALIER EN GALOIS' BROER ALFRED ZIJN VERHANDELING NAAR GAUSS EN JACOBI GESTUURD HEBBEN, IS ER NERGENS ENIGE COMMENTAAR IN HUN PUBLICATIES TERUG TE VINDEN.

1847

GEBEURTENISSEN

DE GREAT FAMINE, OFTEWEL DE GROTE HONGERSNOOD, IS DE PERIODE VAN VOEDSELSCHAARSTE, DIE IERLAND TREFT IN DE WINTER VAN 1846/1847.

JANUARI

13 - MEXICO STAAT CALIFORNIË AF AAN DE VERENIGDE STATEN.

FEBRUARI

23 - MEXICAANS-AMERIKAANSE OORLOG: SLAG BIJ BUENA VISTA, ZACHARY TAYLOR VERSLAAT ANTONIO LÓPEZ DE SANTA ANNA.

MAART

1 - FAUSTIN SOULOUQUE ROEPT ZICH UIT TOT KEIZER VAN HAÏTI.

9 - MEXICAANS-AMERIKAANSE OORLOG: AMERIKAANSE TROEPEN LANDEN IN VERA CRUZ.

18 - IN NEDERLAND WORDT HET EERSTE OPENBARE TELEGRAM VERZONDEN OVER DE PARTICULIERE LIJN AMSTERDAM-ROTTERDAM VAN DE HOLLANDSCHE IJZEREN SPOORWEG-MAATSCHAPPIJ. HET BETREFT EEN BERICHT VAN DE NEDERLANDSCHE HANDEL-MAATSCHAPPIJ OVER HET VERLOOP VAN DE KOFFIEVEILING IN AMSTERDAM.

MEI

31 - DE SPOORLIJN TUSSEN DEN HAAG EN ROTTERDAM WORDT OFFICIEEL GEOPEND DOOR DE HSM MET DAARIN HET LAANTJE VAN VAN DER GAAG. DE TREINEN GAAN RIJDEN OP 3 JUNI.

JULI

24 - DE STAD SALT LAKE CITY WORDT GESTICHT.

26 - LIBERIA WORDT ONAFHANKELIJK.

AUGUSTUS

9 - DE SPOORLIJN 59 TUSSEN ANTWERPEN EN GENT IS VOLTOOID.

13 - KONING WILLEM II DER NEDERLANDEN LEGT DE EERSTE STEEN VAN ZIJN PALEIS IN TILBURG, HET HEDENDAAGSE PALEIS-RAADHUIS.

20 - TIJDENS ZIJN OPMARS NAAR MEXICO-STAD VERSLAAN DE TROEPEN VAN DE AMERIKAANSE GENERAAL WINFIELD SCOTT DE MEXICANEN IN DE SLAG BIJ PADIERNA. HIERMEE NEEMT DE SLAG OM MEXICO-STAD EEN AANVANG.

SEPTEMBER

13 - MEXICAANS-AMERIKAANSE OORLOG: SLAG BIJ CHAPULTEPEC, MEXICO-STAD VALT IN HANDEN VAN DE AMERIKANEN.

OKTOBER

1 - DE AMERIKAANSE MARIA MITCHELL ONTDEKT ALS EERSTE ASTRONOOM EEN "TELESCOPISCHE KOMEEET", DAT IS EEN KOMEEET DIE NIET MET HET BLOTE OOG IS WAAR TE NEMEN.

5 - UIT ANGST VOOR EEN REVOLUTIE DOET KAREL LODEWIJK VAN BOURBON-PARMA AFSTAND VAN HET HERTOGDOM LUCCA EN STAAT ZIJN LAND AF AAN HET HABSBURGSE GROOTHERTOGDOM TOSCANE.

12 - SAMEN MET DE MECHANICUS JOHANN GEORG HALSKE RICHT WERNER VON SIEMENS DE FIRMA TELEGRAPHEN BAUANSTALT VON SIEMENS & HALSKE OP. EERST OM IN DUITSLAND TELEGRAAFLIJNEN TE BOUWEN, NADERHAND OOK IN DE ANDERE EUROPESE LANDEN EN AZIË.

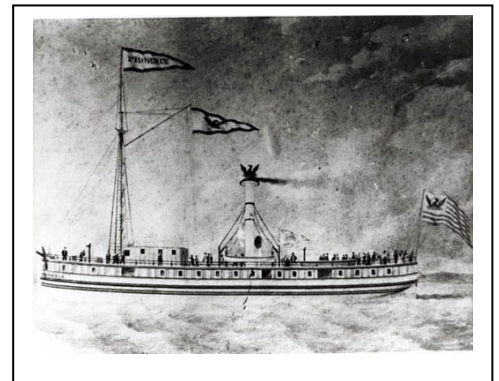
NOVEMBER

18 - DE SS PHOENIX VERGAAT OP HET MICHIGANMEER IN DE VERENIGDE STATEN. 200 IMMIGRANTEN UIT DE GELDERSE ACHTERHOEK KOMEN DAARBIJ OM HET LEVEN (ZIE AFBEELDING.)

23 - MET DE DOOD VAN HERTOG HENDRIK VAN ANHALT-KÖTHEN IS HET REGEREND HUIS UITGESTORVEN. HET HERTOGDOM KOMT IN PERSONELE UNIE MET ANHALT-DESSAU. HET AANTAL LEDEN VAN DE DUITSE BOND VERMINDERT HIERDOOR TOT 37.

SONDERBUND-OORLOG TUSSEN DE ROOMS-KATHOLIEKE EN PROTESTANTSE KANTONS VAN ZWITSERLAND. DE OORLOG WORDT GEWONNEN DOOR DE (LIBERALE) PROTESTANTSE KANTONS.

DECEMBER

3 - DE GEVLUCHTE SLAAF FREDERICK DOUGLASS BRENGT IN ROCHESTER DE EERSTE EDITIE UIT VAN ZIJN ANTI-SLAVERNIJ COURANT: DE NORTH STAR.

8 - DE NEDERLANDSE REGERING GEEFT IN EEN KONINKLIJK BESLUIT SPOORBEDRIJVEN TOESTEMMING OM HUN TELEGRAAFLIJNEN OPEN TE STELLEN VOOR HET PUBLIEK. VOORWAARDE IS, DAT DE TEKST VAN DE TELEGRAMMEN WORDT BEWAARD IN EEN BOEK, DAT REGELMATIG DOOR DE BURGEMEESTERS MOET WORDEN GECONTROLEERD.

11 - DE BRITSE SPOORWEGEN VOEREN EEN STANDAARDTIJD IN EN GAAN OVER VAN DE LOKALE MIDDELBARE TIJD NAAR GREENWICH MEAN TIME.

16 - OPRICHTING VAN DE KONINKLIJKE NEDERLANDSCHE ZEIL EN ROEIVEREENIGING IN MUIDEN, DE OUDSTE WATERSPORTCLUB VAN NEDERLAND.

21 - DE ALGERIJNSE OPSTANDELING ABD AL-KADER GEEFT ZICH OVER AAN DE FRANSEN.

25 - HET WATERSCHAP DE POLDER VAN BERLICUM WORDT OPGERICHT.

29 - DE ABDIJ OP DE KATSBERG KRIJGT DE ERKENNING VAN DE TRAPPISTENORDE.

SS PHOENIX (SCHIP, 1845)

DE SS PHOENIX WAS EEN HOUTEN STOOMBOOT VAN 43 METER LANG, GEBOUWD IN 1845 IN BUFFALO, NEW YORK. IN DE TIJD DAT BIJNA ALLE SCHEPEN NOG AANGEDREVEN WERDEN MET SCHOEPRADEREN WAS DIT EEN ZEER MODERN SCHIP, OMDAT HET AANGEDREVEN WERD MET EEN DUBBELE SCHROEF.

ONDERGANG

OP 21 NOVEMBER 1847, ROND 2 UUR 'S NACHTS, BRAK ER BRAND UIT AAN BOORD VAN HET SCHIP, MIDDEN OP HET MICHIGANMEER, 8 KILOMETER UIT DE KUST VAN SHEBOYGAN, WISCONSIN. AAN BOORD WAREN ONGEVEER 210 PASSAGIERS, DE MEESTEN NEDERLANDSE GEZINNEN OP WEG NAAR EEN NIEUWE TOEKOMST IN HUN NIEUWE THUISLAND. NET ALS BIJ DE RAMP MET DE TITANIC, WAREN ER NIET GENOEG REDDINGSBOTEN AAN BOORD (2 STUKS) VOOR ALLE PASSAGIERS. 41 PASSAGIERS WISTEN IN DE REDDINGSBOTEN TE STAPPEN EN OVERLEEFDEN DE RAMP. TWEE MANNEN ZIJN LATER BIJ HET UITGEBRANDE WRAK VAN DE SS PHOENIX OPGEPIKT DOOR DE TE HULP GESCHOTEN RADERSTOOMBOOT DELAWARE EN EEN ROEIBOOT VAN DE RADERSTOOMBOOT LIBERTY. DE REST VAN DE BEMANNING EN PASSAGIERS ZIJN OF VERBRAND OP DE BOOT OF ONDERKOELD GERAAKT EN VERDRONKEN IN HET ZEER KOUDE WATER. ONDER DE OVERLEVENDEN WAS DE KAPITEIN VAN HET SCHIP, BENJAMIN G. SWEET (HIJ WAS VLAK NA HET VERTREK GEVALLEN EN WAS MET EEN KNIEWOND ONDER PROTEST DOOR DE ANDERE BEMANNINGSLEDEN IN EEN REDDINGSBOOT GEZET). HET TE HULP GESCHOTEN SCHIP DE DELAWARE, NAM HET UITGEBRANDE WRAK VAN DE SS PHOENIX MEE OP SLEEPTOUW NAAR DE HAVEN VAN SHEBOYGAN, IN DIE TIJD ALLEEN EEN LANGE PIER UITGESTREKT IN HET MICHIGANMEER. AAN HET EINDE VAN DE PIER WERD DE BOOT VASTGEMAAKT, WAARNA MEN ALLEEN NOG MAAR LIJKEN UIT DE OVERBLIJFSELEN KON HALEN.

NASLEEP

DE OVERLEVENDEN UIT DE TWEE BOTEN WERDEN OPGEVANGEN IN HET STADJE, WAARBIJ DE BEVOLKING ALLES DEED OM DE OVERLEVENDEN TE KUNNEN HELPEN. DOORDAT SHEBOYGAN GEEN TELEGRAAFVERBINDING HAD MET ANDERE STEDEN, KWAM HET NIEUWS OVER DE RAMP MAAR MONDIESMAAT NAAR BUITEN. HET DUURDE BIJNA DRIE MAANDEN VOOR HET NIEUWS NEDERLAND BEREIKTE, WAAROP ER EEN DAG VAN ROUW WERD AFGEKONDIGD EN ER OVERAL IN HET LAND KERKKLOKKEN LUIDDEN TEN TEKEN VAN ROUW. EEN VAN DE ERGST GETROFFEN DORPEN/STEDEN WAS WINTERSWIJK. IN NOVEMBER 2017 WERD IN HET DORP EEN MONUMENT ONTHULD TER NAGEDACHTENIS VAN DE 74 SLACHTOFFERS UIT HET DORP DIE NAAR AMERIKA EMIGREERDEN.

HET BEDRIJF DAT EIGENAAR WAS VAN DE SS PHOENIX, MELDDE DAT HET DODENTAL ONGEVEER 190 PERSONEN BETROF, MAAR DE KLERK VAN HET SCHIP, MR. DONAHUE, HIELD HET DODENTAL OP MINSTENS 250. HET PRECIEZE AANTAL DODEN EN OVERLEVENDEN ZAL WEL NOOIT ACHTERHAALD KUNNEN WORDEN. IN DE JAREN 1980 DACHT MEN, TEN ONRECHTE, DAT MEN HET WRAK VAN DE SS PHOENIX HAD GEVONDEN IN DE HAVEN VAN SHEBOYGAN. WAARSCHIJNLIJKER IS HET DAT DE RESTANTEN VAN HET SCHIP VERLOREN ZIJN GEGAAN BIJ EEN EERDERE OPVULLING VAN DE HAVEN. HET ENIGE DAT, NAAR BEKEND IS, IS OVERGEBLEVEN VAN DE SCHEEPSRAMP, IS EEN OUDE VERSLETEN BIJBEL, DIE NU TENTOONGESTELD WORDT IN HET SHEBOYGAN COUNTY MUSEUM, EN EEN PAAR GRAVEN VAN SLACHTOFFERS, DIE HEDEN TEN DAGE NOG STEEDS GOED VERZORGD WORDEN.

1848

GEBEURTENISSEN

JANUARI

22 - VIER FRIEZEN SCHAATSEN VAN HUINS NAAR HUINS EN DOEN ONDERWEG ALLE ELF FRIESE STEDEN AAN.

24 - JAMES W. MARSHALL VINDT IN DE BUURT VAN COLOMA (CALIFORNIË) GOUD IN DE BEDDING VAN DE AMERICAN RIVER. ZIJN VONDST LEIDT TOT DE CALIFORNISCHE GOLDRUSH.

25 - VERSCHIJNING VAN HET COMMUNISTISCH MANIFEST, GESCHREVEN DOOR KARL MARX EN FRIEDRICH ENGELS. HET DRAAGT OP DE OMSLAG ALS KENSPREUK: "PROLETARIËRS ALLER LANDEN, VERENIGT U!".

FEBRUARI

2 - DE VREDE VAN GUADALUPE HIDALGO WORDT GETEKEND. ER KOMT EEN EIND AAN DE AMERIKAANS-MEXICAANSE OORLOG EN MEXICO MOET EEN GROOT DEEL VAN ZIJN GRONDGEBIED AFSTAAN AAN DE VERENIGDE STATEN.

3 - DE BRITSE GOVERNEUR VAN DE KAAPROVINCIE HARRY SMITH ROEPT DE KOLONIE ORANJERIVIERSOEVEREINITEIT UIT IN HET GEBIED TRANS-ORANJE

17 - GROOTHERTOG LEOPOLD II VAN TOSCANE STAAT EEN GRONDWET TOE.

22 - FEBRUARIREVOLUTIE IN PARIJS, INGEVOLGE ECONOMISCHE DEPRESSIE EN VOORTDURENDE SOCIALE ONRUST.

28 - ER ZIJN DRIE KANDIDAATSTEDEN OM BONDSSTAD VAN ZWITSERLAND TE WORDEN: LUZERN, ZÜRICH EN DE UITEINDELIJKE WINNAAR BERN.

MAART

2 - HET STADSBESTUUR VAN NEUCHÂTEL DRAAGT HET GEZAG OVER AAN EEN REVOLUTIONAIRE REGERING ONDER LEIDING VAN ALEXIS-MARIE PIAGET.

5 - DE CONSERVATIEF-KATHOLIEKE GROOTHERTOG LODEWIJK II VAN HESSEN-DARMSTADT ZIET ZICH GEDWONGEN ZIJN POPULAIRE ZOON LODEWIJK TOT MEDEREGENT TE BENOEMEN.

12 - IN BELGIË VERLAAGT EEN NIEUWE KIESWET DE CENSUS TEN VOORDELE VAN DE BOURGEOISIE.

14 - OOK IN WENEN BREKEN ONGEREGELDHEIDEN UIT. KEIZER FERDINAND VLUCHT NAAR OLMÜTZ TEN OOSTEN VAN PRAAG. DE REGERING SCHAFT DE CENSUR AF EN BELOOFT DE INSTELLING VAN EEN NATIONALE VERGADERING.

15 - DE MAARTREVOLUTIE SLAAT OVER NAAR PRUISEN.

18 - KONING FREDERIK WILLEM IV VAN PRUISEN BELOOFT EEN CONSTITUANTE BIJEEN TE ZULLEN ROEPEN, PERSVRIJHEID TOE TE STAAN EN DE DUITSE BOND TE HERVORMEN.

18 - KONING WILLEM II DER NEDERLANDEN STELT EEN COMMISSIE IN DIE EEN HERZIENING VAN DE GRONDWET MOET VOORBEREIDEN. VOORZITTER WORDT JOHAN RUDOLPH THORBECKE.

19 - REVOLUTIONAIR GEWELD IN BERLIJN KOST HET LEVEN AAN HONDERDEN MENSEN.

20 - KONING LODEWIJK I VAN BEIEREN TREEDT AF WEGENS EEN SCHANDAAL OVER ZIJN AFFAIRE MET EEN DANSERES.

22 - OPSTAND IN LOMBARDIJE TEGEN DE OOSTENRIJKSE OVERHEERSING IN HET KONINKRIJK LOMBARDIJE-VENETIË.

23 - KONING KAREL ALBERT VAN SARDINIË VERKLAART OOSTENRIJK DE OORLOG. HIJ WORDT GESTEUND DOOR HET GROOTHERTOGDOM TOSCANE EN DOOR DE KERKELIJKE STAAT.

24 - EEN GISTEREN GEVORMDE "REGERING VAN HET ONAFHANKELIJKE SLEESWIJK-HOLSTEIN" BEZET DE VESTING VAN RENDSBURG.

25 - NEDERLAND KRIJGT VOOR HET EERST EEN KABINET, HET TIJDELIJK KABINET-SCHIMMELPENNINGK.

APRIL

2 - DE DUITSE BONDSRADER TREKT DE BESLUITEN VAN KARLSBAD IN. DIT IS EEN TEGEMOETKOMING AAN DE REVOLUTIONAIRES.

3 - EEN DELEGATIE VAN HET FRANKFURTER PARLEMENT BIJDT KONING FREDERIK WILLEM IV VAN PRUISEN HET KEIZERSCHAP AAN. DE VORST WENST ECHTER EEN KEIZERSKROON NIET UIT HANDEN VAN EEN PARLEMENT TE ONTVANGEN.

9 - DENEMARKEN VERSLAAT BIJ BAU DE OPSTANDIGE TROEPEN VAN SLEESWIJK EN HOLSTEIN.

19 - HONGARIJE ONDER LAJOS KOSSUTH VERKLAART ZICH ONAFHANKELIJK.

23/24 - PRUISISCHE TROEPEN JAGEN HET DEENSE LEGER HERTOGDOM SLEESWIJK UIT.

MEI

14 - KEIZER FERDINAND I VAN OOSTENRIJK VERLAAT WENEN EN VLUCHT NAAR OLOMOUC.

27 - DE FRANSE REVOLUTIONAIRE REGERING SCHAFT DE SLAVERIJ IN DE AMERIKAANSE KOLONIËN AF.

JUNI

7 - 9 - DE TWEDE EXPEDITIE NAAR BALI LOOPT UIT OP EEN NEDERLAAG: DE KOLONIALE TROEPEN WORDEN IN ZEE TERUGGEDREVEN.

28 - DE FRANSE MINISTER VAN OORLOG CAVAIGNAC WORDT, NA HET NEERSLAAN VAN EEN VOLKSOPSTAND IN PARIJS, BENOEMD TOT HOOFD VAN DE VOORLOPIGE REGERING. HIJ LAAT 15.000 REVOLUTIONAIRES DEPORTEREN NAAR ALGERIJE.

JULI

12 - REVOLUTIONAIRE LEIDERS IN WALACHIJE BENOEMEN DE ORTHODOXE METROPOLIET NEOFIT II TOT HOOFD VAN EEN VOORLOPIGE REGERING.

25 - IN DE SLAG BIJ CUSTOZA VERSLAAT DE 82-JARIGE OOSTENRIJKSE VELDMAARSCHALK JOSEF RADEZKY DE LEGERS VAN SARDINIË-PIËMONT. LOMBARDIJE BLIJFT DAARDOOR OOSTENRIJKS.

AUGUSTUS

9 - METROPOLIET NEOFIT WORDT ALS HOOFD VAN DE VOORLOPIGE REGERING VAN WALACHIJE VERVANGEN DOOR EEN DRIEMANSCHAP.

10 - HERTOG FRANS V VAN MODENA KEERT TERUG NAAR ZIJN LAND EN MATIGT AANVANKELIJK ZIJN BELEID.

19 - DE NEW YORK HERALD PUBLICEERT ALS EERSTE LANDELIJKE AMERIKAANSE KRANT DE VONDST VAN GOUD AAN DE WESTKUST.

29 - DE BRITSE GOUVERNEUR VAN DE KAAPPROVINCIE HARRY SMITH VERSLAAT DE VOORTREKKERS ONDER AANVOERING VAN ANDRIES PRETORIUS IN DE SLAG BIJ BOOMPLAATS.

31 - EERSTE UITVOERING VAN DE RADEZKYMARS, EEN DOOR JOHANN STRAUSS SR. TER ERE VAN VELDMAARSCHALK GRAAF VON RADEZ GECOMPONEERDE MARS.

OKTOBER

1 - VORST HENDRIK LXXII VAN REUSS-LOBENSTEIN-EBERSDORF DOET AFSTAND VAN DE TROON EN DRAAGT ZIJN LANDEN OVER AAN DE VORST VAN REUSS-GREIZ. HIERDOOR ONTSTAAT HET VORSTENDOM REUSS JONGERE LINIE.

31 - DE OOSTENRIJKSE MAARSCHALK ALFRED I ZU WINDISCH-GRAETZ BEZET DE OPSTANDIGE HOOFDSTAD WENEN.

31 - IN HET GROOTHERTOGDOM MECKLENBURG-STRELITZ KOMT EEN GRONDWETGEVENDE VERGADERING BIJEN MET EEN DEMOCRATISCHE MEERDERHEID.

NOVEMBER

3 - IN NEDERLAND WORDT EEN NIEUWE GRONDWET VAN KRACHT, OPGESTELD DOOR DE LIBERAAL THORBECKE. HOOFDPUNTEN ZIJN O.A.: NEDERLAND WORDT EEN PARLEMENTAIRE MONARCHIE, DE MACHT VAN DE KONING WORDT BEPERKT, DE MINISTERIËLE VERANTWOORDELIJKHEID WORDT INGEVOERD EN ER KOMEN RECHTSTREEKSE VERKIEZINGEN VAN DE TWEDE KAMER, DE PROVINCIALE STATEN EN DE GEMEENTERADEN. ZIE GRONDWETSHERZIENING 1848.

16 - JONAS FURRER WORDT DE EERSTE BONDSPRESIDENT VAN ZWITSERLAND. HET LAND IS NA DE BURGEROORLOG (SONDERBUND-OORLOG) VAN EEN CONFEDERATIE OMGEVORMD TOT EEN FEDERATIE.

21 - HET KABINET SCHIMMELPENNINCK TREEDT AF NA HET TOT STAND KOMEN VAN DE GRONDWETSHERZIENING.

21 - HET KABINET DE KEMPENAER - DONKER CURTIUS TREEDT AAN.

DECEMBER

5 - AMERIKAANS PRESIDENT JAMES POLK LEVERT ZIJN STATE OF THE UNION AAN HET AMERIKAANS CONGRES. DAARIN BESTEEDT HIJ AANDACHT AAN DE ONTDEKKING VAN GOUD IN CALIFORNIË, WAARDOOR MIGRATIE VANUIT HET BUITENLAND OP GANG KOMT.

11 - NAPOLEON III WORDT PRESIDENT VAN FRANKRIJK.

15 - AFTREDEN VAN ANTON VON SCHMERLING ALS EERSTE MINISTER VAN HET FRANKFURTER PARLEMENT. HIJ IS TELEURGESTELD DOOR DE GROEIENDE INVLOED VAN PRUISEN.

ZONDER DATUM

KNEIPP, PASTOOR (1821-1897) IN WÖRISHOFEN, ONTWIKKELT WATERKUREN, DE ZOGENAAMDE KNEIPPKUREN. MAYASTAD TIKAL HERONTDEKT.

REVOLUTIEJAAR 1848

GEVECHTEN IN BERLIJN OP 19 MAART 1848

HET REVOLUTIEJAAR 1848 BETREFT EEN REEKS EUROPESE OPSTANDEN DIE EEN LIBERAAL SYSTEEM, EEN LIBERALE GRONDWET OF HET VERDRIJVEN VAN VREEMDE HEERSERS MOGELIJK MOESTEN MAKEN. DE BEWEGING WAS VAN KORTE DUUR EN VEEL AFGEDWONGEN MAATREGELLEN WERDEN LATER DOOR DE ARISTOCRATISCHE EN CONSERVATIEVE ELITE TERUGGEDRAAID. NIETTEMIN OEFENDEN DE OPSTANDEN EEN GROTE INVLOED UIT OP DE PERIODE DIE VOLGDE. VOORTAAN MOESTEN DE HEERSERS MIN OF MEER REKENING HOUDEN MET LIBERALE EN NATIONALISTISCHE GEVOELENS VAN DE INVLOEDRIJKER WORDENDE BURGERIJ.

FRANKRIJK

DE REVOLUTIES NAMEN HUN AANVANG IN FRANKRIJK, WAAR REPUBLIKEINEN EN CONSTITUTIONEEL-LIBERALEN DE HERVORMING VAN HET KIESRECHT EISTEN. NA EEN VERBOD OP EEN REPUBLIKEINSE BIJENKOMST KWAM HET TOT ONLUSTEN. PREMIER FRANÇOIS GUIZOT WERD OP 23 FEBRUARI VERVANGEN EN DE DAG EROP ABDICEERDE BURGERKONING LODEWIJK FILIPS TEN GUNSTE VAN ZIJN KLEINZON. DE VOORLOPIGE REGERING ONDER ALPHONSE DE LAMARTINE RIEP DIEZELFDE DAG DE TWEDE FRANSE REPUBLIEK UIT, WAT HET EINDE BETEKENDE VAN DE JULIMONARCHIE.

ONDER DRUK VAN DE SOCIALIST LOUIS BLANC WERDEN ATELIERS NATIONAUX OPGERICHT, DIT WAREN SOCIALE WERKPLAATSEN DIE ALS EEN OPLOSSING VOOR DE GROTE WERKLOOSHEID WERDEN BESCHOUWD. TOEN DIT PROJECT DOOR REGERINGSMATREGELEN DREIGDE TE MISLUKKEN GINGEN PARIJSE WERKLOZEN EN ARBEIDERS OP 23 JUNI DE STRAAT OP. LOUIS EUGÈNE CAVAIGNAC SLOEG DEZE JUNI-OPROER BLOEDIG NEER. IN DECEMBER KOOS EEN MEERDERHEID VAN DE FRANSE KIEZERS LODEWIJK NAPOLEON BONAPARTE – NEEF VAN NAPOLEON I – TOT PRESIDENT.

DUITSE LANDEN

OOK IN DE DUITSE LANDEN WAKKERDE DE FEBRUARIREVOLUTIE VERLANGENS NAAR EEN DUITSE EENHEIDSTAAT, EEN CONSTITUTIE (GRONDWET) EN LIBERALE HERVORMINGEN AAN. HET GROOTHERTOGDOM BADEN KREEG REEDS IN FEBRUARI TE MAKEN MET LIBERALE EISEN. OP 15 MAART WERD DE PRUISISCHE HOOFDSTAD BERLIJN HET TONEEL VAN ONLUSTEN. FREDERIK WILLEM IV VAN PRUISEN DEED ONMIDDELLIJK CONCESSIES EN RIEP EEN CONSTITUANTE BIJEEN, DIE ECHTER GEEN DAADWERKELIJKE MAATREGELLEN NAM OM AAN DE REVOLUTIONAIRE EISEN TE VOLDOEN.

IN DE MEESTE DUITSE STATEN WAREN ZONDER BLOEDVERGIETEN LIBERALE REGERINGEN GEÏNSTALLEERD EN IN FRANKFURT WAS HET LIBERALE FRANKFURTER PARLEMENT BIJEENGEKOMEN, DAT EEN CONSTITUTIE (DE PAULSKIRCHENVERFASSUNG) VOORBEREIDDE.

DE REVOLUTIES MISTEN IN DUITSLAND ECHTER DE KRACHT OM VEEL TE BEREIKEN. DE CONSTITUANTE WERD IN DECEMBER ONTBONDEN EN IN DE JAREN DIE VOLGDEN WERDEN DE MEESTE LIBERALE HERVORMINGEN WEER TERUGGEDRAAD.

HABSBURGSE LANDEN

HET AFSCHAFFEN VAN DE CENSUUR DOOR FERDINAND I OP 15 MAART 1848

1RIGHTARROW BLUE.SVG ZIE REVOLUTIES IN 1848 IN DE HABSBURGSE GEBIEDEN EN HONGAARSE REVOLUTIE VAN 1848 VOOR DE HOOFDARTIKELEN OVER DIT ONDERWERP.

ALS REACTIE OP DE FEBRUARIREVOLUTIE BRAK IN OOSTENRIJK EN HONGARIJE DE MAARTREVOLUTIE UIT, DIE BEGON TOEN LAJOS KOSSUTH OP 3 MAART DE ONAFHANKELIJKHEID VAN HONGARIJE EISTE. HET VERZET RICHTTE ZICH MET NAME TEGEN KANSELIER KLEMENS VON METTERNICH, DIE EEN ABSOLUTISTISCH EN REACTIONAIR BELEID VOERDE NAMENS DE ONBEKWAME KEIZER FERDINAND I.

EEN DELICAAT KRACHTENSPEL ONTSTOND. DE RUSSISCHE TSAAR, DIE GRUWDE VAN LIBERALE IDEEËN, EN BANG WAS VOOR EEN HERHALING VAN 1789-1815, VERZAMELDE EEN LEGER BIJ DE GRENSRIVIER DE PROET, EN BOOD HET KEIZERLIJK HOF AAN DE HONGAARSE OPSTAND NEER TE SLAAN. DE SERVEN EN KROATEN ONDER JOSIP JELAČIĆ IN HET ZUIDEN KWAMEN IN OPSTAND TEGEN DE HONGAREN, WAARBIJ ZE GESTEUND WERDEN DOOR DE KEIZER ("DE VIJAND VAN MIJN VIJAND IS MIJN VRIEND"). DE HONGAREN SLAAGDEN ER SOMS IN SERVEN TEGEN KROATEN UIT TE SPELEN, WAAROP ZIJ ONDERLING BEGONNEN TE VECHTEN. TSJECHISCHE REVOLUTIONAIRES TRACHTTEN HUN ACTIES OP DE HONGAREN EN EVENTUEEL OP DE ITALIANEN AF TE STEMMEN.

NA HET AFWIJZEN VAN PETITIES VOOR LIBERALE HERVORMINGEN BRAKEN OP 12 MAART IN WENEN RELLEN UIT. KLEMENS VON METTERNICH ONTVLUCHTTE DE STAD EN OP 15 MAART HIEF FERDINAND DE CENSUUR OP EN BELOOFDE EEN NATIONALE VERGADERING BIJEEN TE ROEPEN. IN APRIL WERD EEN NIEUWE CONSTITUTIE UITGEVAARDIGD, DIE NA HERNIEUWDE RELLEN IN MEI WERD HERZIEN. NA DE WEENSE OKTOBEROPSTAND, DIE DOOR ALFRED I ZU WINDISCH-GRAETZ BLOEDIG WERD NEERGESLAGEN, DEED KEIZER FERDINAND TROONSAFSTAND TEN GUNSTE VAN ZIJN 18-JARIGE NEEF FRANS JOZEF I, DIE ONDER DE HOEDE VAN FELIX ZU SCHWARZENBERG, MET RUSSISCHE HULP, DE ORDE HERSTELDE.

ITALIAANSE LANDEN

DE REVOLUTIONAIRE BEWEGINGEN IN ITALIË WAREN GERICHT TEGEN DE REGIMES VAN DE HABSBURGERS IN HET NOORDEN EN BOURBONS IN HET ZUIDEN. ZE STREEFDEN EEN ITALIAANSE EENHEIDSSTAAT NA.

IN HET KONINKRIJK DER BEIDE SICILIËN WERD DE BOURBON-KONING FERDINAND II REEDS IN JANUARI GEDWONGEN EEN LIBERALE CONSTITUTIE TE AANVAARDEN. KORT HIEROP HERSTELDE HIJ MET GROF GEWELD ECHTER WEER HET REACTIONAIRE REGIME. DE LIBERALERE KONING KAREL ALBERT VAN SARDINIË KONDIGDE EVENEENS EEN LIBERALE CONSTITUTIE AF EN NAM MAATREGELEN TOT HET VORMEN VAN EEN EENHEIDSSTAAT. HIJ VERKLAARDE OOSTENRIJK OP 23 MAART GESTEUND DOOR TOSCANE EN DE KERKELIJKE STAAT DE OORLOG, MAAR WERD IN DE SLAG BIJ CUSTOZA VERSLAGEN.

IN HET TOT OOSTENRIJK BEHORENDE KONINKRIJK LOMBARDIJE-VENETIË WERDEN DE OOSTENRIJKERS UIT VENETIË VERDREVEN, TERWIJL DE OOSTENRIJKSE GENERAAL JOSEF RADEZKY IN LOMBARDIJE STANDHIELD. PAUS PIUS IX WERD IN 1849 VERDREVEN EN IN ZIJN STAAT WERD DE ROMEINSE REPUBLIEK OPGERICHT, DIE ECHTER NIET LANG STANDHIELD.

IN PARMA EN MODENA ZAGEN DE HERTOGEN KAREL II EN FRANS V ZICH GEDWONGEN DE MACHT AAN DE LIBERALEN AF TE STAAN EN ZICH BIJ HET KONINKRIJK SARDINIË AAN TE SLUITEN, MAAR WERDEN IN HUN MACHT HERSTELD. IN 1849 KREGEN IN GEHEEL ITALIË DE REACTIONAIRE KRACHTEN WEER DE OVERHAND.

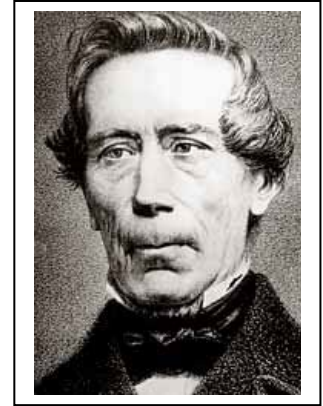
ZWEDEN

IN STOCKHOLM BRAKEN OP 18 EN 19 MAART 1848 RELLEN UIT, DOOR DE TUSSENKOMST VAN HET LEGER VIELEN ER DERTIG DODEN. ER WERD DOOR DE GEHELE STAD EEN VESTIGING VAN DE REPUBLIEK EN ALGEMEEN EN VRIJ KIESRECHT GEËIST. DEZE PERIODE STAAT IN ZWEDEN BEKEND ALS DE "MAARTSE ONRUST".

NEDERLAND

THORBECKE (ZIE AFBEELDING.)

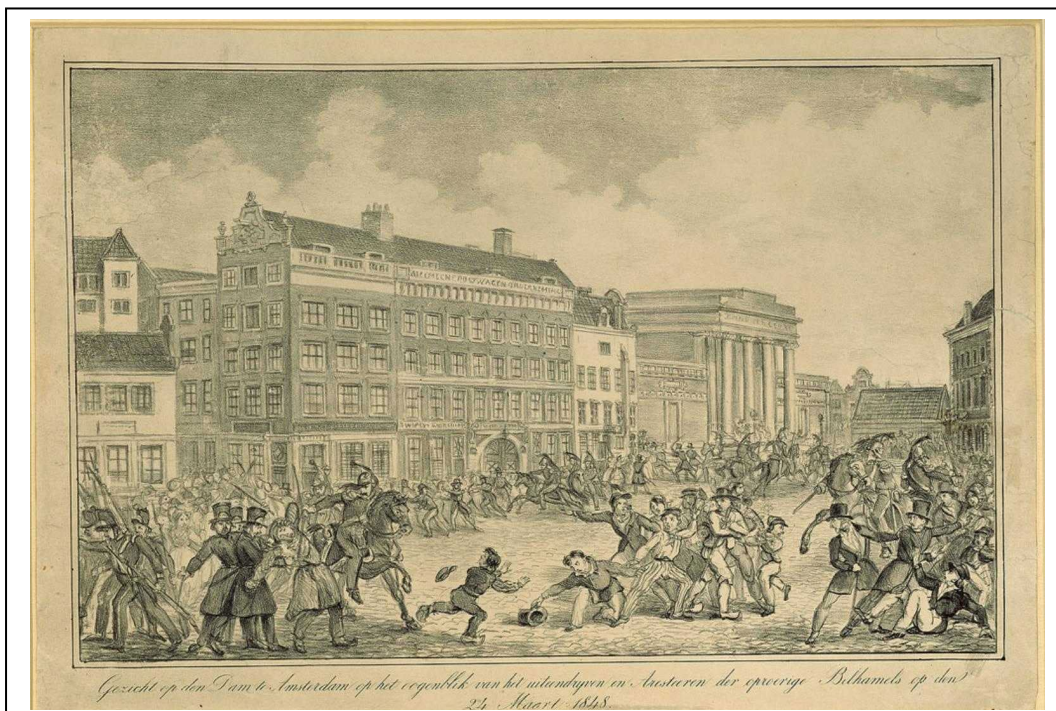
IN NEDERLAND KWAM HET IN 1848 NIET TOT EEN REVOLUTIE, HOEWEL HIERTOEF OP HET EERSTE GEZICHT WEL AANLEIDING TOE WAS AANGEZIEN KONING WILLEM II IN DE PERIODE 1844-1848 ELKE GRONDWETSWIJZIGING DIE HEM TRACHTTE TE BEPERKEN IN ZIJN SOEVEREINE MACHTSUITOEFENING TEGENHIELD. HIJ WAS ECHTER BANG ZELF HET SLACHTOFFER VAN EEN REVOLUTIE TE WORDEN, ZOALS VERSCHIEDENE VAN ZIJN KONINKLIJKE COLLEGA'S OVERKWAM, ZODAT HIJ TEGENOVER ZIJN MINISTERS VERKLAARDE DAT HIJ IN ÉÉN NACHT VAN CONSERVATIEF TOT LIBERAAL WAS GEWORDEN. OP 3 NOVEMBER WERD EEN NIEUWE GRONDWET INGEVOERD, ONTWERPEN ONDER LEIDING VAN JOHAN RUDOLPH THORBECKE. DEZE NIEUWE GRONDWET, DIE MET ENKELE KLEINERE AANVULLINGEN NOG STEEDS DE NEDERLANDSE GRONDWET IS, MAAKTE EEN EINDE AAN DE PERSOONLIJKE REGEERMACHT VAN DE KONING EN VOERDE DE KONINKLIJKE ONSCHENDBAARHEID IN. VOORTAAN WAREN DE MINISTERS VERANTWOORDELIJK VOOR HUN BELEID EN NIET MEER DE KONING. HIERMEE HAD HET REVOLUTIEJAAR 1848 IN NEDERLAND TOCH EEN GROTE EN, IN TEGENSTELLING TOT IN VEEL ANDERE EUROPESE LANDEN, BLIJVENDE VERANDERING IN HET REGERINGSSTELSEL TEWEEGGEBRACHT.

BELGIË

IN BELGIË WAREN BRUSSEL EN GENT ONDER INVLOED VAN DE FRANSE FEBRUARIREVOLUTIE HET TONEEL VAN OPSTOOTJES. DE REGERING REAGEERDE KOELBLOEDIG EN ZETTE ENIGE ONGEWENSTE VREEMDELINGEN – ONDER WIE KARL MARX, WIENS COMMUNISTISCH MANIFEST IN FEBRUARI 1848 WAS GEPUBLICEERD – HET LAND UIT. HET VERSTEVIGDE DE POSITIE VAN DE REGERING EN HET AANZIEN VAN HET JONGE LAND. DE LIBERALEN WONNEN IN DE PARLEMENTSVERKIEZINGEN VAN JUNI. VERDER BLEEF HET IN BELGIË RUSTIG, ONDANKS DE HEVIGE CRISIS IN VLAANDEREN.

DAMOPROER 1848 - COLLECTIE AMSTERDAM MUSEUM A38370

1849

GEBEURTENISSEN

JANUARI

11 - ELIZABETH BLACKWELL BEHAALT ALS EERSTE VROUW IN DE VERENIGDE STATEN VAN AMERIKA EEN UNIVERSITAIRE GRAAD IN DE GENEESKUNDE.

31 - DE FRANSE FILOSOOF PIERRE-JOSEPH PROUDHON BEGINT EEN RUILBANK. DEZE RUILBANK ZAL RENTELOZE LENINGEN UITGEVEN, WAARMEE ARBEIDERS ZELF PRODUCTIEMIDDELEN KUNNEN KOPEN VOOR HET OPRICHTEN VAN EIGEN BEDRIJVEN OF COÖPERATIES. VIA DE RUILBANK KUNNEN DE LEDEN MET ELKAAR PRODUCTEN KOPEN EN VERKOPEN VIA ARBEIDSWAARDEBONNEN. PROUDHON HOOPT EEN NETWERK VAN ZELFSTANDIGEN EN COÖPERATIES TE CREËREN DIE HET KAPITALISME ZAL VERVANGEN.

FEBRUARI

2-11 - OPROER VAN DE WEVERS IN GEMERT (N.BR.) DE PLAATS WORDT BIJNA TWEE MAANDEN LANG DOOR HET LEGER BEZET.

9 - NA EEN REVOLUTIE IN ROME WORDT DE PAUSELIJKE MACHT AFGESCHAFT EN DE ROMEINSE REPUBLIEK UITGEROEPEN.

- ONDER DRUK VAN RADICALE NATIONALISTEN MOET GROOTHERTOG LEOPOLD II VAN TOSCANE ZIJN LAND VERLATEN.

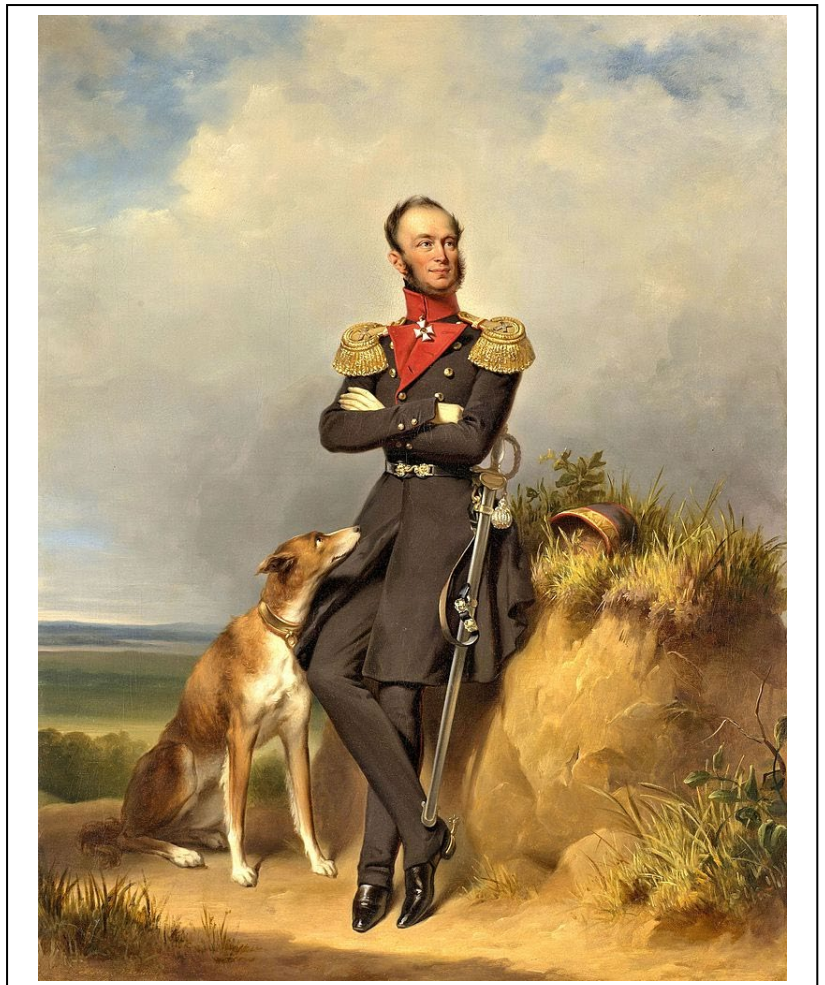
FEBRUARI - DE STAD BRESCIA KOMT IN OPSTAND TEGEN DE OOSTENRIJKSE HEERSCHAPPIJ.

FEBRUARI - VISSER KLAAS BORDING UIT DURGERDAM EN TWEE ZOONS DRIJVEN TWEE WEKEN OP EEN IJSSCHOTS IN DE ZUIDERZEE. ALLEEN DE JONGSTE ZON OVERLEEFT HET DRAMA.

MAART

12 - KAREL ALBERT VAN SARDINIË ZEGT DE WAPENSTILSTAND MET OOSTENRIJK OP.

17 - KONING WILLEM II DER NEDERLANDEN (ZIE AFBEELDING) OVERLIJDT PLOTSELING TE TILBURG. DE PRINS VAN ORANJE WILLEM III VOLGT ZIJN VADER OP.

23 - HET SARDIJNSE LEGER WORDT DOOR DE OOSTENRIJKSE AANVOERDER JOSEF RADEZKY IN DE SLAG BIJ NOVARA VERPLETTEREND VERSLAGEN.

APRIL

3 - EEN DELEGATIE UIT HET FRANKFURTER PARLEMENT ONDER AANVOERING VAN EDUARD SIMSON BIEDT KONING FREDERIK WILLEM IV VAN PRUISEN DE DUITSE KEIZERSKROON AAN. DE VORST WEIGERT ECHTER EEN KROON UIT HANDEN VAN EEN PARLEMENT TE ONTVANGEN.

7 - BEGIN VAN DE DERDE EXPEDITIE NAAR BALI.

13 - IN HONGARIJE WORDT DE REPUBLIEK UITGEROEPEN DOOR LAJOS KOSSUTH.

MEI

5 - GROTE BRAND VAN GRAFHORST. VAN DE 60 HUIZEN VAN HET STADJE BRANDEN ER 57 AF. 5 DODEN.[1]

12 - INHULDIGING VAN WILLEM III DER NEDERLANDEN IN AMSTERDAM.

13 - GROOTHERTOG LEOPOLD MOET VLUCHTEN UIT BADEN, WAAR EEN VOORLOPIGE REVOLUTIONAIRE REGERING HET HEFT IN HANDEN NEEMT.

MEI - NA DE ONTBINDING VAN HET REVOLUTIONAIRGEZINDE PARLEMENT IS ER IN DRESDEN, NET ZOALS IN VEEL ANDERE EUROPESE STEDEN, EEN OPSTAND. DE OPSTAND WORDT DOOR MILITAIRES UIT PRUISEN EN SAKSEN BLOEDIG NEERGESLAGEN. OMDAT ZE ACHTER DE IDEEËN VAN DE OPSTANDELINGEN STAAN, MOETEN GOTTFRIED SEMPER EN RICHARD WAGNER DE STAD ONTVLUCHTEN.

JUNI

1 - GROOT-BRITANNIË VESTIGT EEN STRAFKOLONIE IN WEST-AUSTRALIË.

5 - DENEMARKEN KRIJGT EEN NIEUWE GRONDWET, WORDT EEN PARLEMENTAIRE DEMOCRATIE EN VOERT GODSDIENSTVRIJHEID IN.

JULI

1 - DE EERSTE BELGISCHE POSTZEGEL VERSCHIJNT. ZE DRAAGT DE BEELDENAAR VAN KONING LEOPOLD I DER BELGEN EN WORDT DE EPAULETTEN GENOEMD. DE ZEGELS DIENEN VOOR BINNENLANDS POSTAAL VERKEER. DE 10 CENT IS BEDOELD VOOR BRIEVEN TOT 10 GRAM MET EEN BESTEMMING BINNEN EEN STRAAL VAN 30 KILOMETER. DE 20 CENT DIENST VOOR BINNENLANDSE BESTEMMINGEN OP GROTERE AFSTAND.

23 - TROEPEN VAN DE GROOTHERTOG VAN BADEN HERNEMEN KARLSRUHE. DE LEIDERS VAN DE REVOLUTIE WORDEN GEËXECUTEERD.

SEPTEMBER

19 - HET SCHIP NEPTUNE MET AAN BOORD EEN GROOT AANTAL IERSE ARRESTANTEN, ARRIVEERT IN SIMONSBAAI, WAAR DE GEVANGENEN OP LAST VAN DE GOUVERNEUR VAN DE ENGELSE KAAPKOLONIE NIET AAN LAND MOGEN KOMEN. HET PLAN VAN DE ENGELSE REGERING OM IN DE KAAP EEN STRAFKOLONIE TE STICHTEN GAAT NIET DOOR.

19 - OP SCHEEPSWERF DE SCHELDE TE VLISSINGEN VINDT EEN ZWARE EXPLOSIE PLAATS. ZEVEN DODEN EN ELF ZWAARGEWONDEN.[2]

OKTOBER

6 - EXECUTIE IN HONGARIJE VAN DE EERSTE MINISTER LAJOS BATHYÁNY ALSMEDE VAN DE DERTIEN MARTELAREN VAN ARAD.

28 - GROTE ONTPLOFFING TE 'S-HERTOGENBOSCH. OP HET OGENBLIK DAT DE STOOMBOOT JAN VAN ARKEL II AFVAART EXPLODEERT DE STOOMKETEL. ER VALLEN 22 DODEN EN DE SCHADE IS ENORM.[3]

NOVEMBER

1 - HET KABINET DE KEMPENAER - DONKER CURTIUS TREEDT AF NA GEBREK AAN OVEREENSTEMMING MET DE MEERDERHEID VAN DE TWEEDE KAMER.

1 - JOHAN RUDOLPH THORBECKE EN ZIJN EERSTE KABINET BEGINNEN AAN HUN WERK.

16 - HET NOORSE SCHIP ERIK BÖRRESEN VERGAAT BIJ TEXEL, 10 OPVARENDEN VERDRINKEN. EEN MAAND LATER (19 DECEMBER) VERGAAT BIJ HET EILAND HET RUSSISCHE FREGATSCHIP AGNES, WAARBIJ RIJN 40 MENSEN OMKOMEN.

DECEMBER

7 - VORST CONSTANTIJN VAN HOHENZOLLERN-HECHINGEN EN VORST KAREL ANTON VAN HOHENZOLLERN-SIGMARINGEN DOEN AFSTAND VAN DE TROON EN DRAGEN HUN LANDEN OVER AAN HET KONINKRIJK PRUISEN. HET AANTAL LEDEN VAN DE DUITSE BOND VERMINDERT DAARDOOR TOT 35.

ZONDER DATUM

DE BRITSE ARCHEOLOOG LAYARD BESCHRIJFT ZIJN ONTDEKKING VAN KALHU IN ASSYRIË. HOEWEL DIT IN WERKELIJKHEID HET BIJBELSE CALAH IS, ZEGT HIJ DE STAD NINIVE GEVONDEN TE HEBBEN. ZIJN AANKONDIGING VEROORZAAKT GROTE OPSCHUDDING EN EEN AANZIENLIJKE GROEI IN DE BELANGSTELLING VOOR OPGRAVINGEN IN IRAK.

DOMINEE HELDRING RICHT HET ASYL STEENBEEK OP, EEN OPVANGHUIS VOOR "GEVALLEN BOETVAARDIGE VROUWEN".

DE DOOD VAN DE KONING 1849

WILLEM II REGEERDE KORTE TIJD ALS CONSTITUTIONEEL VORST. NA HET OVERLIJDEN VAN ZIJN LIEVELINGSZON ALEXANDER GING ZIJN GEZONDHEID ACHTERUIT. OOK DE PROBLEMEN MET ZIJN OUDSTE ZON, DE LATERE KONING WILLEM III, GINGEN HEM NIET IN DE KOUDE KLEREN ZITTEN. KROONPRINS WILLEM WAS HET ONEENS MET DE GRONDWETSWIJZIGING VAN 1848, WAARMEE ZIJN VADER HAD INGESTEMD. HIJ DEED ZELFS SCHRIFTELIJK AFSTAND VAN ZIJN RECHTEN OP DE TROON, WAT HIJ LATER INTROK.

TOEN WILLEM II OP 13 FEBRUARI 1849 VOOR HET EERST DE NIEUWE TWEDE KAMER TOESPRAK, WERD OPGEMERKT DAT HIJ ER SLECHT UITZAG EN ZIJN STEM ZWAK WAS. BEGIN MAART WENSTE DE KONING ZICH VOOR KORTE TIJD TERUG TE TREKKEN IN HET DOOR HEM GELIEFDE TILBURG. ZIJN LIJFARTS RAADDE HEM DIT AF, MAAR HIJ ZETTE ZIJN WIL DOOR. OP 13 MAART NAM HIJ AFSCHIED VAN ZIJN VROUW EN REED PER KOETS NAAR ROTTERDAM.

IN ROTTERDAM WAS WILLEM II GEKLEED IN EEN LANGE MANTEL MET ALS HOOFDDEKSEL ZIJN TYPISCHE RUSSISCHE MUTS. IN DE HAVEN WILDE HIJ EEN IN ZIJN OPDRACHT IN AANBOUW ZIJND STOOMJACHT BEZICHTIGEN. BIJ HET AFLOPEN VAN DE TRAP RAAKTE HIJ MET ZIJN LAARS VERWARD IN ZIJN MANTEL EN VIEL VAN ZES TREDEN AF. ONMIDDELIJK DAARNA STOND HIJ WEER OP EN OP DE ONTSTELDE VRAGEN REAGEERDE HIJ MET EEN GERUSTSTELLEND: "HET IS NIETS."

TOEN DE KONING VIA GEERTRUIDENBERG NAAR TILBURG REISDE, WERD HIJ DOOR DE MENIGTE TOEGEJUICHT. MAAR TEGEN DE GEWOONTE IN WERD ER VANUIT HET RIJTUIG NIET GEREAGEERD. HET SLECHTE WEER DEED DE KONING GEEN GOED EN HIJ HAD DE MANTEL DICHT OM ZICH HEEN GESLAGEN.

IN TILBURG WERDEN DE GEZONDHEIDSPROBLEMEN ERGER. WILLEM II WAS NIET MEER IN STAAT OM STAATSSTUKKEN TE BESTUDEREN. TWEE DAGEN LANG WAS DE KONING ERNSTIG KORTADEMIG. OP 16 MAART KWAM ZIJN ZON HENDRIK OP BEZOEK, WAARDOOR ZIJN ZIN ENIGSZINS VERBETERDE. TOEN KONINGIN ANNA PAULOWNA KORT DAARNA OOK ARRIVEERDE, WERD ZIJ NIET MEER TOEGELATEN. ZIJ LUISTERDE VAN ACHTER DE DEUR GESPANNEN OF ZIJ ZIJN DIERBARE STEM HOORDE. OP 17 MAART WERD ZIJN TOESTAND ZEER KRITIEK. ROND DRIE UUR KREEG WILLEM II EEN ERNSTIGE AANVAL VAN KORTADEMIGHEID, WAARBIJ HIJ ZIJN ARTS IN DE ARMEN VLOOG. DEZE ZETTE HEM TERUG IN ZIJN STOEL, WAARNA HIJ STIERF. KONINGIN ANNA PAULOWNA WAS ZO GESCHROKKEN DAT ZIJ ZICH GILLENDE OP ZIJN LEVENLOZE LICHAAM WIERP. ENKELE DAGEN HEEFT ZIJ URENLANG GEKNIELD BIJ ZIJN LIJK GEZETEN.

WILLEM II WENSTE NA ZIJN DOOD NIET GEBALSEMD TE WORDEN EN HAD IN ZIJN TESTAMENT OPGENOMEN DAT DE 'HOUTEN KIST, DIE ZIJN GEBEENTE BEVATTEN MOEST' DE VORM MOEST KRIJGEN VAN 'ZIJN LIJK' EN HIJ 'GEKLEED IN DE GEWOONE TENUE, DIE HIJ BIJ ZIJN LEVEN DROEG' MOEST WORDEN BIJGEZET: 'DE KIST IS DUS AAN HET HOOFD SMAL, AAN DE SCHOUDERS BREED EN AAN DE VOETEN SMAL TOELOOPENDE. VAN 'T FIJNSTE HOUT GEMAAKT, WERD ZE ALDUS IN DE VIERKANTE LOODEN KIST GEPLAATST'. OP 3 APRIL WERD WILLEM II OPGEHAALD OM DE VOLGENDE DAG BIJGEZET TE WORDEN IN DE GRAFKELDER VAN DE ORANJES IN DELFT.

1850

GEBEURTENISSEN

JANUARI

1 - PIÉMONT VOERT HET METRIEKE STELSEL IN.

6 - BLEEKRODE EN ENTHOVEN KRIJGEN OCTROOI OP ZINKWIT.

MAART

19 - HENRY WELLS EN WILLIAM FARGO RICHTEN AMERICAN EXPRESS OP VOOR DE SNELLE BEZORGING VAN POSTSTUKKEN.

APRIL

27 - DE POSTWET VERVANGT DIE UIT 1810. HIERMEE WERD HET STAATSMONOPOLIE OP DE POST GEREGLD EN ONDER MEER DE INVOERING VAN POSTZEGELS.

MEI

5 - OPRICHTING VAN DE NATIONALE BANK VAN BELGIË.

JULI

9 - VICE-PRESIDENT MILLARD FILLMORE VOLGT DE OVERLEDEN ZACHARY TAYLOR OP ALS PRESIDENT VAN DE VERENIGDE STATEN.

9 - DE BAB, STICHTER VAN HET BABISME, WORDT ONDER DRUK VAN DE ISLAMITISCHE GEESTELIJKHEID DOOR DE IRAANSE REGERING GEFUSILLEERD.

AUGUSTUS

28 - VOOR HET EERST WORDT EEN ONDERZEESE TELEGRAAFKABEL GELEGD TUSSEN CALAIS EN DOVER.

SEPTEMBER

20 - PRESIDENT FILLMORE ONDERTEKENT DE WETTEN DIE DEEL UITMAKEN VAN HET COMPROMIS VAN 1850.

SLAVENHANDEL WORDT AFGESCHAFT IN HET DISTRICT OF COLUMBIA, EN DE NIEUWE STAAT CALIFORNIË WORDT EEN SLAVENVRIJE STAAT. MAAR DE FUGITIVE SLAVE ACT VERPLICHT DE FEDERATIE TOT HULP BIJ DE OPSPORING VAN VOORTVLUCHTIGE SLAVEN.

OKTOBER

OKTOBER - IN LEIPZIG WORDT DE DEUTSCHE ORNITHOLOGEN-GESELLSCHAFT OPGERICHT.

Bevolkingsomvang en -dichtheid per provincie, 1850

	1850	1850
	aantal x 1000	inwoners per km ²
Groningen	185	81
Friesland	248	75
Drenthe	83	31
Overijssel	216	64
Flevoland		
Gelderland	365	74
Utrecht	153	112
Noord-Holland	472	193
Zuid-Holland	571	193
Zeeland	160	95
Noord-Brabant	393	80
Limburg	204	95
Nederland	3.084	95

Bronnen: Historisch-ecologische databank (HED); CBS.

DECEMBER

2 - SCHOOLMEESTER JAN SCHENKMAN UIT AMSTERDAM BRENGT EEN BOEKJE UIT GETITELD: "SINT NIKOLAAS EN ZIJN KNECHT, 16 GEDICHTEN, STEEDS OP DEZELFDE MELODIE TE ZINGEN, MET 16 BIJBEHORENDE ILLUSTRATIES." HIJ SCHEPT DAARMEE DE MODERNE TRADITIE VAN SINTERKLAAS EN ZWARTE PIET.

St. Nikolaas bij een Rijk Kind.

„Sint Niklaas! kom binnen,
„Wat moois brengt gij mee?
„Graag had ik een boekje!...
„„Ik schenk u er twee.
„„Het een zal u leeren,
„„Dat Godsvrucht en deugd
„„Meer waard zijn dan schatten,
„„De bron zijn van vreugd.
„„Het tweede toont klaar u,
„„Wat vreugd men geniet,
„„Zoo men van zijn' rijkdom
„„Ook d' armen iets biedt.

27 - IN DEN HAAG WORDT DE EERSTE VAN EEN SERIE BRIEFBUSSEN GEPLAATST. DAARMEE WORDT DE INVOERING VAN DE POSTZEGEL VOORBEREID.

DE MARIPOSA-OORLOG BREEKT UIT TUSSEN KOLONISTEN EN INHEEMSE VOLKEN IN CALIFORNIË.

ZONDER DATUM

REVOLUTIE OP CUBA DIE 18 JAAR LATER TOT DE ONAFHANKELIJKHEID LEIDT.

IN HET VERENIGD KONINKRIJK WORDT DE BISSCHOPPELIJKE HIËRARCHIE HERSTELD. DAT WIL ZEGGEN DAT DE ROOMS-KATHOLIEKE KERK ZICH WEER OP EIGEN WIJZE MAG ORGANISEREN, MET DOOR DE PAUS BENOEMDE BISSCHOPPEN.

PREMIÈRE VAN HENRIK IBSENS EERSTE TONEELSTUK CATALINA.

HET EERSTE NUMMER VAN HET TIJDSCHRIFT HARPER'S MAGAZINE VERSCHIJNT IN DE VERENIGDE STATEN.

DE MODERNE AKOESTISCHE GITAAR WORDT UITGEVONDEN IN SPANJE.

AUSTEN HENRY LAYARD VINDT KLEITABLETTEN MET IN SPIJKERSCHRIFT HET GILGAMESJ-EPOS.

1851

GEBEURTENISSEN

MAART

26 - IN HET PANTHÉON DEMONSTREERT LÉON FOUCAULT MET EEN SLINGER VAN 67 METER DE DRAAIING VAN DE AARDE.

MEI

1 TOT 18 OKTOBER - WERELDTENTOONSTELLING GREAT EXHIBITION IN HYDE PARK, LONDEN.

JUNI

1 - OPRICHTING VAN DE ZEILVERENIGING SNEEK.

4 - OPRICHTING VAN HET KONINKLIJK INSTITUUT VOOR TAAL-, LAND- EN VOLKENKUNDE (KITLV).

29 - INVOERING IN NEDERLAND VAN DE GEMEENTEWET VAN THORBECKE. DAARMEE KOMT EEN EINDE AAN DE VERSCHIEDENHEID VAN STEDEN, DORPEN, GRIETENIJEN ENZOVOORT. VOOR DE WET BESTAAN NOG ALLEEN GEMEENTEN. DE MARIPOSA-OORLOG IN CALIFORNIË EINDIGT MET DE GEVANGENNEMING VAN DE CHIEF TENAYA EN DE ANDERE AHWAHNECHEE-INDIANEN IN YOSEMITE.

JULI

1 - IN NEDERLAND TREEDT DE GEMEENTEWET VAN MINISTER THORBECKE IN WERKING. HET ONDERSCHIED TUSSEN STEDEN EN DORPEN VERDWIJNT, EN DAARMEE DE HEFFING VAN POORTGELD BIJ DE ENTREE VAN STEDEN. OOK IN FRIESLAND HEET DE GRIETMAN VOORTAAN BURGEMEESTER.

9 - PAUL JULIUS REUTER RICHT IN LONDEN HET PERSBUREAU REUTERS OP.

AUGUSTUS

12 - IN AMERIKA KRIJGT ISAAC MERRITT SINGER EEN PATENT OP DE EERSTE NAAIMACHINE VOOR HUISHOUDELIJK GEBRUIK.

SEPTEMBER

17 - DE VERENIGDE STATEN SLUITEN MET EEN AANTAL INDIANENVOLKEREN HET VERDRAG VAN FORT LARAMIE. DE INDIANEN BELOVEN DE AMERIKANEN EEN VEILIGE DOORTOCHT EN KRIJGEN IN RUIL EEN JAARLIJKSE VERGOEDING TOEGEZEGD.

18 - EERSTE VERSCHIJNING VAN DE NEW YORK DAILY TIMES, LATER KORTWEG NEW YORK TIMES GEHETEN.

OKTOBER

10 - HET DISTRICT CORONIE IN SURINAME WORDT AFGESPLITST VAN NICKERIE EN VERNOEMD NAAR DE MILITAIRE POST CORONA.

DECEMBER

2 - STAATSGREEP IN FRANKRIJK WAARBIJ PRESIDENT CHARLES LOUIS NAPOLEON BONAPARTE EEN ZELFCOUP PLEEGT EN HET PARLEMENT ONTBINDT. DAARMEE KOMT EEN EINDE AAN HET LAATSTE RESTJE DEMOCRATIE IN DE TWEDE FRANSE REPUBLIEK.

27 - IN NEDERLAND ZIJN DE EERSTE POSTZEGELS TE KOOP, GELDIG VANAF 1 JANUARI 1852.

31 - HET FRANKFURTER PARLEMENT BESLUIT TOT STOPZETTING VAN HET PROJECT OM EEN DUITSE VLOOT UIT TE RUSTEN.

ZONDER DATUM

ONTDEKKING VAN HET SERAPEUM DOOR AUGUSTE MARIETTE.

OPRICHTING VAN DE INTERNATIONALE ORDE VAN GOEDE TEMPELIERS.

HEINRICH RUHMKORFF KRIJGT OCTROOI OP DE VONKINDUCTOR.

3 APRIL 1851

PER TREIN VAN ROTTERDAM VIA 'S GRAVENHAGE NAAR AMSTERDAM

uit: Reisjournaal van Samuel Victors van der Reis (1851)

HOE VERGENOEGD OVER HET VERRUKKEND GEZICHT DEZER STAD IS MIJ NU DEZE VERTONING. IK BEN NU WEDER DOOR DEN ALOMTEGENWOORDIGE IN MIJN BEKEND VADERLAND GELUKKIG AANGEKOMEN. AAN DIT GEZIGT VAN HET BINNENKOMEN DER STAD, HET WELK ZOO BEKOORLIJK IS EN DAAR IK IN ZOO VEELE JAREN NIET TE ROTTERDAM GEWEEST BEN, IS HET MIJ ALS THANS WEDER NIEUWS EN VREEMD. DOOR EEN EN ANDER OPONTHOUD GAAT MEN TE HALF 8 UREN AAN WAL STAPPEN EN ALDAAR MOETEN ALLE PASSAGIERS IN HET COSTUMERHUIS VERTOEVEN TOTDAT EEN VOOR EEN ZIJN COFFER OF REIJSZAK OF WAT HIJ HEEFT WORDT NAGEZIEN. NU WAS HET NETTO VOOR MIJ DE TIJD OM MIJN PAKKETJE WAARVOOR IK ZO GROTE ZORG VOOR HAD BIJ DE HEER EZECHIELS TE GAAN BEZORGEN, OMDAT IK TOG NIET WEET HOEVERRE DE VISITATIE GAAT EN IK ZAG WEL IN DAT IK DAARTOE DE TIJD HAD. HET WAS NU DONDERDAGMORGEN 3 APRIL. EEN KRUIJER GAAT MET MIJ DE WEG OP NAAR DE LEEUWEHAVEN.

DE HEER WAS NOG NIET BIJ DE HAND. IK ZEIDE AAN DE MEIJD DAT IK EEN PAKKETJE VAN WAARDE UIT LONDON HAD MEDE GEBRAGT EN ZOO HAAR HEER EN MEESTER HETZELVE IN BED WILDE ONTVANGEN DIT WAS MIJ WEL, MAAR IK GAF HET ZOO AN DE DEUR NIET AF. MET DIE BOODSCHAP KOMEN ER TWEE NETTE JONGE JUFFERTJES NAAR BENEDEN MET HET COMPLEMENT VAN HUNNE PAPA OM HET MAAR AN HEN MEDE TE GEVEN, WAARAN IK DAN OOK VOLDEET. NU MET GEZWINDE PAS WEDER NAAR HET COSTUMERHUIS. MIJN GOED WAS REEDS MET AL HET OVRIGE OP EEN WAGEN ZOO IN HUIS GESCHOVEN. TER LINKERZIJD E IS NU DE WACHTKAMER VOOR PASAGIERS. EEN VOOR EEN WORDT ZIJN NAAM OPGEROEPEN ZONDER DAT MEN HET NU OPGEGEVEN HEEFT, MAAR ZEER ZEKER BIJ HET OPGEVEN AAN DE BOOT TE LONDON WEET MEN HET. HET NAZIEN DER GOEDEREN WORDT NIET TEN NAAUWKEURIGSTEN ONDERZOCHE. IK VRAAGDE OF IK HET EVEN ONDERSTEBOVEN ZOUDE DOEN, MAAR NEEN, ER WORDT MAAR EVEN INGEZIEN, MAAR MOEST NOG EVEN VOOR MIJN TROM ALS DE COFFER 20 CENTS BETALEN. HET GAAT ALWEDER OM DE DUBBELTJES EN ZOO GAAT MEN HEEN. DE KRUIJER BRENGT MIJ NU DE COFFER NAAR DE NIEUWE MARK NAAR POOL. DE EERSTE TREIN IS TE LAAT OM DAAR MEDE TE KOMEN. IK BEN DAAR OOK ZEER WEL. IK MAAKE MIJ ALDAAR REGT IN ORDE, OPNIEUW REGT GEWASSCHEN. HIER VOND IK VOOR 'T EERST WEDER GROENE ZEEP DIE IK IN ENGELAND NIET GEZIEN HAD. IN EEN GOED APPARTEMENT HAD IK MIJ NU VERKLEED AANGEZIEN IK NU NAAR DEN HAAG ZOO ONGESINEERD NIET WEL KONDE GAAN.

EN NADAT IK WAT GEDRONKEN HAD, GEEFT MEN MIJ IEMAND MEDE NAAR DE VROUW VAN J.W. COHEN, DIE ZOO ZEER BLIJDE ZIJN MET MIJN KOMST. DE DOGTER WAS EVEN ALS DE MOEDER OP MIJ AANGEKOMEN EN KUSSEN MIJ MET AANDOENING VAN BLIJDSCHAP EN ZEGGEN MIJ NU DAN DAT ZIJ HET VADERLAND NU SPOEDIG ZULLEN VERLATEN, TERWIJL NU HARE MAN TE CONSTANTINOPEL IS ALWAAR HIJ ZICH NU VOOR VAST ZAL VESTIGEN EN ZIJ HEM DERWAARDS ZAL VOLGEN. IK VIND HET NOGAL EEN ONDERNEMING EN NADAT ZIJ MIJ BELOOFD NA SUNDERLAND TE SCHRIJVEN AN HARE ZWAGER, ZOO WEL ALS DE MIJNE, DAT IK ALHIER GOED EN WEL BEN AANGEKOMEN GA IK HEEN, NADAT IK WEZENTLIJK ENE HARTELIJKE AFSCHIED VAN HUN GENOMEN HAD. OP DE TERUGREIJS GAAN WIJ NU OP HET KANTOOR VAN DE HEER EZECHIELS EVEN AAN OM TE HOREN OF HET PAKKETJE VAN LONDON WEL GOED TE REGT WAS HETWELK IK AAN DE KINDEREN HAD AFGEDELANGD. IK TROF DIEN HEER ALZOO ZELVE OP HET KANTOOR EN HEEFT MIJ ZIJNE HARTELIJKE DANK BETUIGD, NADAT HIJ ZICH NAAR HET EENE EN ANDERE SPOED ERKONDIGDE EN BELOOFDE MIJ 'S ANDEREDAAGS DE GOEDE ONTVANGST AAN ZIJN ZWAGER MEDE TE DEELLEN TERWIJL DEZE OOK SPOEDIG MET MIJ IN KENNISSE WAS. IK WAS MET DE WAARHEID VOOR DEN DAG GEKOMEN DAT IK TWEE PAKJES MET SUIKER TE LONDON HAD ACHTERGELATEN EN IK VOOR ZIJNE ZUSTER TE 'S HAGE HAD MEDE GENOMEN, ZOO MEDE NOG 2 ANDERE, WAARVAN IK AN DE TWEE MIJNE REIJSGENOTEN VAN ESSO EN DE ANDER SCHAAP VAN ARNHEM IK EEN PAKJE GEDAAN HAD OM NIET ALS SLUIKERIJ TE KUNNEN AANGEMERKT WORDEN.

TERWIJL IEDER ZOOVEEL VRIJ MOGTE BIJ ZICH VOEREN. WIJ NU IN 'T LOGEMENT DIT WEDER TEREGET BRAGTEN. VANDAAR BEZAG IK VAN BUITEN HET STADSHUIS EN DE GROTE KERK, VANWAAR VROEGER DE TOREN IS AFGEBRAND EN ZEER STOMP AF ZOO WEDER HERSTELD IS, ZOO MEDE DE VLEESCHHAL BEN IK GEWANDELD EN OOK HET GOEDE VLEESCH ALDAAR BEZIGTIGD. ER WAS NU NIET VEEL TIJD MEER OVER AANGEZIEN IK OOK REEDS AN MIJNE WAARDE VROUW DE GOEDE AANKOMST OP DE VADERLANDSCHE BODEM GESCHREVEN HAD EN OMDAT IK TE 'S HAGE EEN SPOORTREIN WILDE OVERBLIJVEN, RESOLVEERDE IK MIJN COFFER ONDER ADRES NAAR AMSTERDAM TE ZENDEN, TE MEER DAAR IK HIER DOOR DE KRUIJER REGT WAS MEDE GENOMEN. IK MOEST EENE GULDEN GEVEN VOOR HET DRAGEN EN IK HAD NIET GEACORDEERD EN NU WILDE ER GEEN SPIL OM HEBBEN.

OM 12 UREN IS HET AAN HET STATION WEDER VERTREKKEN. HET WEDER IS ALS NOG ZEER KOUD. TER LINKERZIJDEN IS DE WAGGON DIGT, ZODAT MEN DAAR NIET KAN UITZIEN. BIJ HET BEGIN IS HET LAND MOOIJ EFFEEN EN GROEN. OVERSCHIE IS TER REGERZIJDE, TERWIJL DELFHAVEN LINGS LIGT. $\frac{1}{4}$ UUR LATER ZIJN WIJ AN HET STADSION TE SCHIEDAM, HALF 1 UUR BIJ DELFT DAT IS TER REGERZIJDE EN TERWIJL HET DE AMSTERDAMSCHEN BEURSTREIN IS, GAAT HET ZEER SPOEDIG, DAT MEN IN DE WAGEN WEDER NIET BEST KAN SCHRIJVEN. DAARBIJ IS DE GROND ZOO VAST NIET ALS TE ENGELAND. TOT HIER TOE IS DE GROND VOOR DE SPOOR ZEER OPGEHOOGD, DEWIJL HET MAAR LAAG LIGGEND LAND IS DIE NOG OP VEELE PLAATSEN NIET DROOG IS. VOORAL BIJ ROTTERDAM, TER REGERZIJDE, HEB IK EEN PLAATS DE KETEL OPGEMERKT. LINGS KAN MEN NIET UITZIEN. TE DELFT GAAT HET ONMIDDELIJK AAN DE STADSGRACHT LANGS. HET IS VOOR DE SPOEDWAGENS DE BEURS MAAR EVEN HALTE EN OP VEELE KLEINE STATIONS GAAT HET MET DE TREIN MAAR DOOR, DAT WEET IK NOG WEL VAN VROEGER.

NU BIJ RIJSWIJK. HET GAAT WEGENS DE VERMELDE REDEN MAAR DOOR EN TE 12 $\frac{3}{4}$ UREN IS HET HALT BIJ HET STATIONSGEBOUW TE 'S HAGE. IK GA MET SPOED DE STAD BINNEN. BIJ ZUSTER SAARTJE ALS NAAR GEWOONTE INGEKEERD, VOND IK HAAR NIET WEL OFSCHOON ZIJ MIJ VERKLAARDE ZIJ VEEL IN BETER HAND WAS EN HAD NIET GEDACHT DAT IK HAAR WEDER LEVEND ZOUDE AANTREFFEN. OVRIGENS IS DE FAMILIE ALLE WEL. NA BIJ ZWAGER JAKOBSON EN ZIJNE KINDEREN IETS VERVERSING TE HEBBEN GEBRUIKT, GAAT DEZE MET MIJ DE BOODSCHAPPEN BIJ MEVROUW DE WED. ANDRIES EN BIJ DE WEL EDELE HEER POLAK DANIELS BESTELLEN. EERSTGEMELDE WAS OOK NIET WEL, WESHALVE IK MIJ ALDAAR OOK NIET OPHIELD. BIJ DE HEER POLAK DANIELS ECHTER DAAR WAS ZELFS BLIJDSCHAP MET MIJN KOMST. MEVROUW EN ZIJNE BROEDER WAREN IN EEN AANZIENLIJK ZAAL GEZETEN EN ALLES WORDT ONS ALDAAR ZEER GUL AANGEBODEN. IK VERKOOS ECHTER GEEN GEBRUIK ER VAN TE MAKEN OMDAT MEN MIJ BIJ DE FAMILIE HET EETEN EN DRINKEN BIJKANS WIL INGIETEN.

DAAR AAN HET VERTELLEN IN SPOED VAN LONDON, HOEDANIG IK ALDAAR BIJ HUN FAMILIE ALLES ANGETROFFEN HAD. NU WAS DE MEDE GENOMEN SUIKER DE TWEE PAKJES DIE BEIDE BROEDER BIJ ELKANDER ZEER WELKOM EN ZEIDEN WAARMEDE ZIJ DIT AN MIJ Zouden VERSCHULDEN. ONDER DIT GESPREK ZEIDE IK AN ONZEN PRESIDENT VAN DE HOOFDCOMMISSIE DIE MIJ ZOO ZEER EEN COMPLEMENT HEEFT GEMAAKT VOOR DIE GOEDE INRIGTING DER REGELMENTEN VOOR ONZE GEMEENTE AN HEM OPGEZONDEN DEE HIJ MET PLAZIER GELEZEN HAD EN IK MIJNE HUISHOUDING BEDOELENDE OP DE FINANTEELE STAND DER ZAKEN VOOR ONS GEMEENTE MAAR ZOO ZOUDE VOORTLEVEN, GAF IK ZIJN EDELE TE KENNEN ALS DAT IK REEDS WEDER BIJ ZIJNE MAJESTEIT DEN KONING HAD AANGEKLOPT OM EEN JAARLIJSCHE LANDELIJKE TOELAGE VAN FL. 50,- EN DAT IK WEL WISTE DAT ER BIJ HUN ONDERZOEK DAARNA WORDE GEDAAN, WAARTOE IK AN ZIJN EDELE NOGMAALS VRERIJ VERZOCHE OM MIJ DAARIN DEN BEHULPSAME HAND TE BIEDEN.

HIJ REIKT MIJ GUL DE HAND MET DIE VERZEKERING DAT HIJ ZAL ZIJN BEST DOEN, WAAROP IK KAN REKEN EN NA EEN ZEER BELEEFDE EN VRIENDSCHAPLIJKE AFSCHIEDSGROET, EVEN ZOO WEL VAN MEVROUW ALS VAN ZIJN BROEDER EN ZOON, GAAN WIJ WEDER HUISWAARDS, ALWAAR NU REEDS IN ZOO KORTE OOGENBLIK BRILLANTE UITGEKOOKTE SCHOL MET PAASCHBROOD ZOO UIT DE OVEN WEG BENEVENS ANDER VIJN WITBROOD OP DE TAVEL VOOR MIJN TE EETEN KLAAR STOND, WAARVAN IK DAN OOK GEBRUIK MAAKTE OMDAT IK TE HALF 4 UUR VOLSTREKT WEDER VERTREKKEN WILDE.

IK HAD NU MET SPOED ALLES AFGEPRAAKT, HET EETEN SMAAKTE MIJ ZEER WEL EN MET SPOED BEGAF IK MIJ WEDER NAAR HET STATIONGEBOUW. ALDAAR ZAG IK IN PASSANT NOG WAT NIEUWS: MET GROTE LETTERS ZAG IK ALDAAR ANNA POULOWNA MEUBELN-FABRIEK. DE OUDE ZWAGER DIE NIET BEST MEER VOORT GAAN KAN, WILDE MIJNE REIJSZAK DRAGEN EN TOEN WIJ AN HET GEBOUW WAREN, WAS HET NOG TEN ACHTEREN. HIJ WAS EEN ANDER KANT LANGS GEGAAN, TERWIJL WIJ NOG EEN BOODSCHAP ONDERWIJL GEDAAN HADDEN, HAD IK ZOO OF ZOO DE TREIN VERZUIMD, WAAROVER IK ALSWAT DRIFTIG GEWORDEN WAS. HET GING NOG NETTO GOED OMDAT IK NOG WEDER TERUG GELOPEN BEN.

HET GAAT WEDER VOORT. 3 3/4 UREN TER REGTEZIJDE IS HET VOORSCHOTEN. HET LAND IS ZO GROEN NIET MEER, OFSCHOON HET IS ALLEN ZEER SLIGT EN EFFEN, IS DOOR DE VOLLE WINT DAT HET TER LINKERZIJDE NOG ALLEN DIGT WAARDOOR IK NU TER REGTERZIJDE MIJNE AANDACHT ZAL VESTIGEN TERWIJL HIER IN DE NABIJHEID ZEER VEELE BUITENPLAATSEN GEZIEN WORDEN. ROOM EN KOFFIJHUIS DE VINK BIJ EEN MOOIJ BUITENGOED.

SPOEDIG ZIJN WIJ AN HET STATION TE LEIJDEN EN WEINIG LATER OVER DE RIVIER HEEN BIJ HET STATION WARMOND. HET LAND IS HIER WEDER GROENER, HET ENGELSCH GEZIGT IS NU ZOOWAT VERDWENEN, TERWIJL NU ALHIER JUUST TER LINKERZIJDE OOK HET GEBERGTE WEL GEZIEN KAN WORDEN, MAAR HET IS ALLES WEGENS DE KOUDE DIGT EN HIER ZIJN DAN DE ZANDDUINEN VAN KATWIJK AAN ZEE EN OMSTREKEN. HIER BEN IK REEDS ZOO DIKWILS GEWEEST. VAN VERRE LIGT NU SASSEN [SASSENHEIM]. ZOO IS HET NU HALF 5 UREN HALTE BIJ PIETGIJZENBRUG 'S STATION. VANDAAR GAAT EEN REGTE LAAN NAAR HET VERMELDE KERKORP MET SPITSE TOREN. OOK LIGT LIS DAARBIJ, ALDAAR KWAM IK IN VROEGER TIJD MET DE POSTKAR OF DILIGENTS DOOR. EEN WEINIG LATER ZIJN NU TWEE BUITENS MET VEEL BOSCH, TERWIJL DE EERSTE NOG ZEER VEEL JONG AANGELEGD IS.

BIJ HET STATION HILLEGOM HALTE. MEN KAN ALDAAR NIET VERRE AF ZIEN WEGENS DE HOGE BOMEN BIJ DE PLAATS. NU BIJ VEENENBURG, OOK VEEL KAPHOUT IS ALDAAR AANWEZIG. TE HILLEGOMMER BEEK TEN 4 3/4 UREN IN DE ZANDDUINEN BEGINT MEN DAAR DEZELFDE TE SLECHTTEN EN TOT VRUGTBARE GROND TE HERSCHAPEN EN NU GAAT HET OVER DE RIVIER BIJ VOGELZANG, TERWIJL EVEN TEVOREN OOK IN DE ZANDDUINEN NOG BOSCH WORDT AANGELEGD OP EEN ENKELD PLAATS IS HET REEDS VOOR 'T EERST MAAL GEKAPT.

WIJ ZIJN NU BIJ HAARLEM, DAAR ZIET MEN HEELE AKKERS MET MOOIJ BLOEIENDE BLOEMEN EN TE 5 UREN IS HET OVER DESZELFS GRACHT EN HET IS ZOO HALTE AAN HET STATION, TERWIJL DE TREIN VAN AMSTERDAM AF NU OOK GEKOMEN WAS. 5 ¼ UUR IS HET WEDER VOORT AAN DE ANDER ZIJDE OVER DE GRACHT BIJLANGS HET HOOFDDIEP. HALF 6 UREN BIJ HALFWEG, NOG EEN RUKJE NA AMSTERDAM. WIJ ZIJN NU BIJ HET HAARLEMER MEER. MEN KAN NOG NIET VEEL ANDERS ALS WATER BEMERKEN ALS AAN DE KANTEN ALWAAR NU DE ZWARTE MODDER ENIGZINS BLOOT TE ZIEN IS VAN VERRE. NU TE SLOTERDIJK DOOR DE KANT VAN HET PLAATSJE DOOR EN AANSTONDS IS HET NU HALTE DOOR DEN ZEGEN DER ALLERHOOGSTE TE AMSTERDAM AN HET STATIONSGEBOUW.

DADELIIK SNEL NAAR DE OMNIBUS DE BATAVIER ALWAAR IK VOOR 12 CENT NAAR DEN DAM REIJD, OFSCHOON IK NU DIGT AN DE NIEUWE DIJK EENE BOODSCHAP TE VERRIGTEN HEB, BEN IK TE NIEUWSGIERIG NAAR BRIEF VAN MIJNE VROUW AAN TE TREFFEN UIT HOOFDE IK DIT MET HAAR AFGESPROKEN HAD OM MIJ IN 'T BEGIN VAN APRIL NAAR AMSTERDAM TE SCHRIJVEN EN WAARIN IK MIJ NU DAN OOK NIET TELEURGESTELD BEVIND. IN HET LOGEMENT WAS EEN BRIEF. IK WEET MIJ NIET TE HERINNEREN DAT IK OOIT OVER DE BELANGEN VAN EEN BRIEF MEER AANGEDAAN GEVOELD HEB, HOE VERUKKEND WAS MIJ NU DEZE TIJDING DER LETTEREN VAN DEZELFDE NA EENE AFSCHEIDING VAN 3 WEKEN. NU ONTWAARDE IK WEDER DE GROTE PRIJS VAN MAN EN VROUW. IK VRAAGDE EEN GLAS GENEVER EN DRONK DEZELFDE INEENS UIT. NU GA IK WEDER AAN HET LOPEN. EERST NA ONZE ZUSTER EVA. OOK DEZE TROF IK NIET WEL AAN. ZIJ HAD OOK WEDER EEN STOOT UITGESTAAN, SCHOON ZIJ NU OOK WEDER WAT BEKOMEN WAS EN WAS ZEER BLIJDE MET MIJNE KOMST.

1852

GEBEURTENISSEN

JANUARI

POSTZEGEL MET WILLEM III UIT 1852

1 - DE POSTZEGEL WORDT IN NEDERLAND INGEVOERD.

14 - DE FRANSE GRONDWET VAN 1852 WORDT AFGEKONDIGD.

17 - ZANDRIVIERTRACTAAT: HET ENGELSE KOLONIALE GOVERNEMENT ERKENT DE BOERENREPUBLIEK TRANSVAAL.

FEBRUARI

21 - OPRICHTING VAN DE VEREENIGING TEN BEHOEVE DER ARBEIDERSKLASSE TE AMSTERDAM, DE EERSTE WONINGBOUWVERENIGING VAN NEDERLAND.

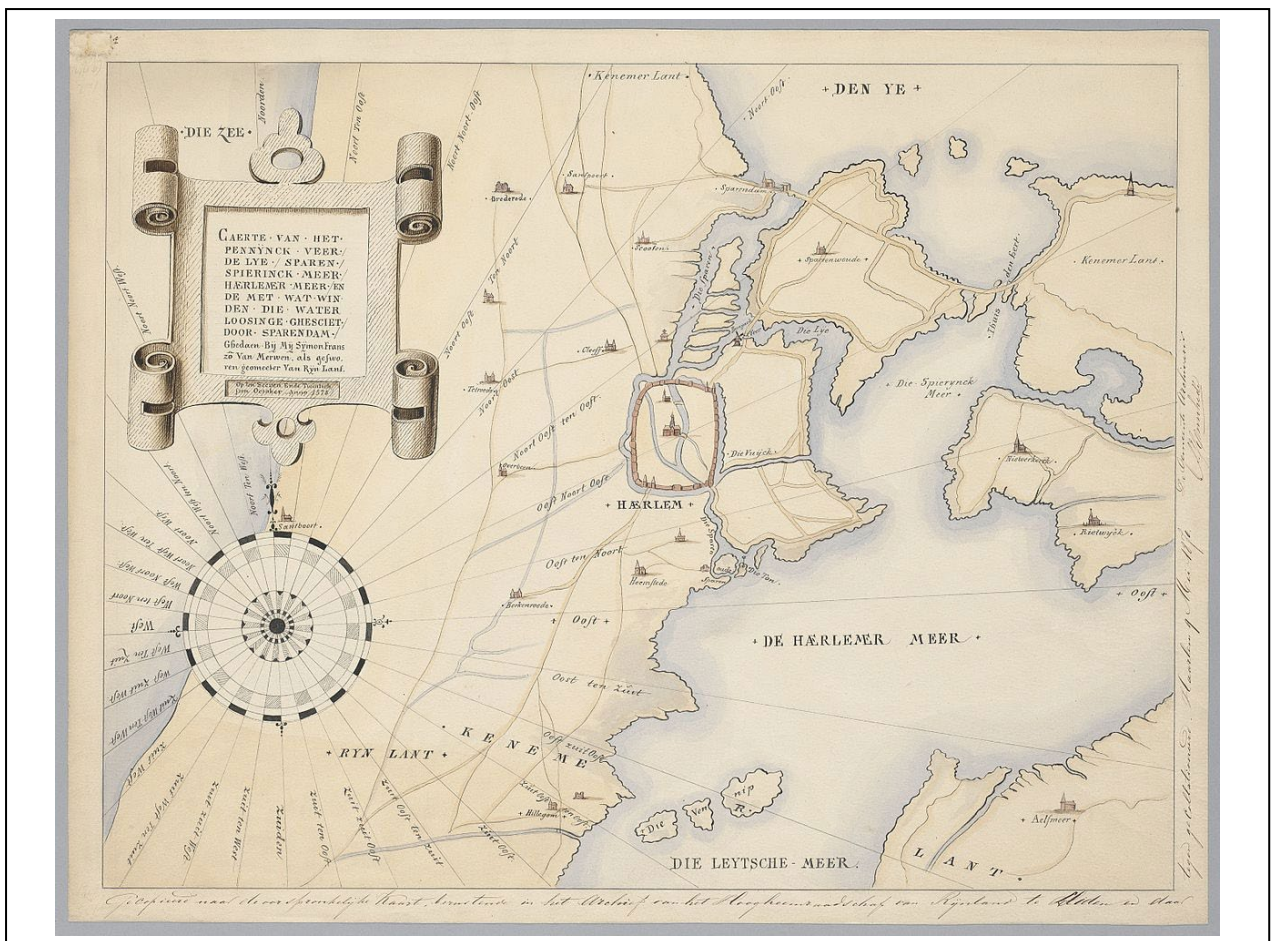
FEBRUARI - IN HET MEDISCH TIJDSCHRIFT REPERTORIUM MAAKT DE LEGERARTS ANTOON MATHIJSEN ZIJN UITVINDING VAN HET GIPSVERBAND VOOR HET EERST DOOR MIDDEL VAN EEN INGEZONDEN BRIEF WERELDKUNDIG.

MEI

5 - GROOTHERTOG LEOPOLD II VAN TOSCANE TREKT DE GRONDWET WEER IN.

JULI

1 - DE HAARLEMMERMEER WORDT DROOGGELEGD.

LIGGING VAN DE SPIERINGMEER, (OUDE) HAARLEMMERMEER EN LEIDSEMEER, OP EEN KAART VAN A.J. ENSCHEDÉ (1870)

NOVEMBER

12 - OP HET PROCES VAN KEULEN HOREN DE "KEULSE KOMMUNISTEN" ZICH BESCHULDIGEN VAN HOOGVERRAAD EN WORDEN ZEVEN VAN DE ELF AANWEZIGE BESCHULDIGDEN VEROORDEELD TOT IN TOTAAL 36 JAAR VESTINGSTRAF. DIT PROCES "BESLUIT DE EERSTE FASE VAN DE DUITSE ARBEIDERSBEWEGING" ZEGT FRIEDRICH ENGELS.

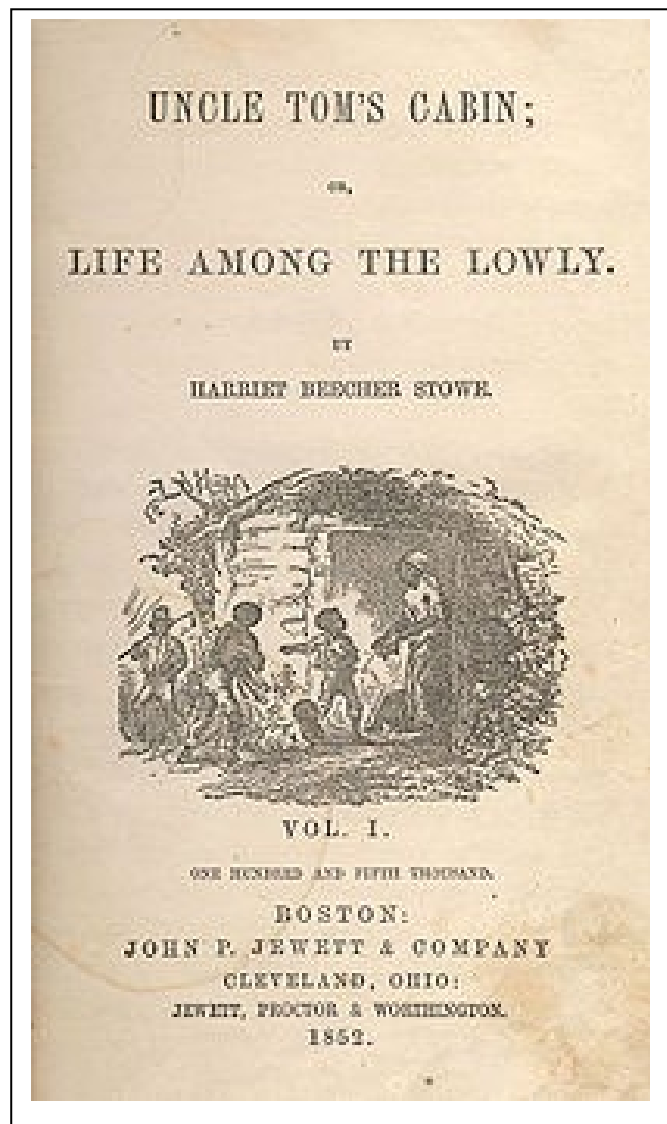
15 - DE NEDERLANDSE TWEDE KAMER BESLUIT TOT HET HOUDEN VAN EEN PARLEMENTAIRE ENQUÊTE NAAR DE ACCIJS OP ZOUT. DEZE EERSTE PARLEMENTAIRE ENQUÊTE ZAL ECHTER DOOR EEN REGERINGSWISSELING HET VOLGEND JAAR NIET DOORGAAN.

DECEMBER

4 - NAPOLEON III WORDT KEIZER VAN FRANKRIJK.

9 - NA EEN TORY-INTERMEZZO VAN NEGEN MAANDEN KOMT IN HET VERENIGD KONINKRIJK EEN COALITIËREGERING TOT STAND VAN PEELISTEN EN WHIGS ONDER LORD ABERDEEN, MET WILLIAM GLADSTONE OP FINANCIËN. DE TWEE PARTIJEN ZULLEN LATER SAMENGAAN IN DE LIBERALE PARTIJ.

HET BOEK DE NEGERHUT VAN OOM TOM VAN HARRIET BEECHER STOWE WORDT GEPUBLICEERD. HET BOEK GAAT OVER DE LOTGEVALLEN VAN EEN AANTAL SLAVEN IN EN OM EEN PLANTAGE IN DE AMERIKAANSE STAAT KENTUCKY.

1853

GEBEURTENISSEN

JANUARI

19 - PREMIÈRE VAN DE OPERA IL TROVATORE VAN GIUSEPPE VERDI IN HET ROMEINSE APOLLOTHEATER.

FEBRUARI

19 - HET NIEUWSBLAD VAN GEEL VERSCHIJNT VOOR DE EERSTE MAAL.

MAART

4 - FRANKLIN PIERCE IS DE 15DE PRESIDENT VAN DE VS. HIJ REGEERT TOT 1857. DE KWESTIE VAN DE SLAVERNIJ LAAT HIJ UIT DE HAND LOPEN.

APRIL

7 - IN EEN BRIEF KONDIGT DE PAUS AAN, DAT IN NEDERLAND VIJF ROOMS-KATHOLIEKE BISSCHOPSZETELS WORDEN GEÏNSTALLEERD, NAMELIJK IN 'S-HERTOGENBOSCH, UTRECHT, BREDA, ROERMOND EN HAARLEM. ZIE HERSTEL VAN DE BISSCHOPPELIJKE HIËRARCHIE EN DE APRILBEWEGING.

18 - IN AZIË RIJDT DE EERSTE PASSAGIERSTREIN TUSSEN BOMBAY EN THANE.

19 - EEN NIEUWE REGERING IN NEDERLAND IS GEVORMD DOOR DE CONSERVATIEVE LEIDER FLORIS ADRIAAN VAN HALL, (HET MINISTERIE VAN HALL-DONKER CURTIUS). DEZE KOMT IN PLAATS VAN HET LIBERALE KABINET-THORBECKE I EN BLIJFT AAN HET BEWIND TOT 1856.

SEPTEMBER

26 - OVERSTROMING ROND KAMPEN: KAMPEREILAND, DE LAGE GEDEELTEN VAN MASTENBROEK EN DE POLDERS KAMPERVEEN EN BROEKEN EN MATEN.

OKTOBER

6 - EERSTE UITVOERING VAN HET NATIONAAL TOONEEL TE ANTWERPEN MET HET STUK DE DRONKAERD VAN PIETER FRANS VAN KERCKHOVEN. HET NEDERLANDSTALIG TONEEL IN BELGIË IS GEBOREN, EN WEL MET FINANCIËLE STEUN VAN HET EERDER FRANSTALIGE GEMEENTEBESTUUR.

20 - AANKOMST MET HET SCHIP MERWEDE IN SURINAME VAN DE EERSTE 14 CHINESE CONTRACTARBEIDERS UIT JAVA.

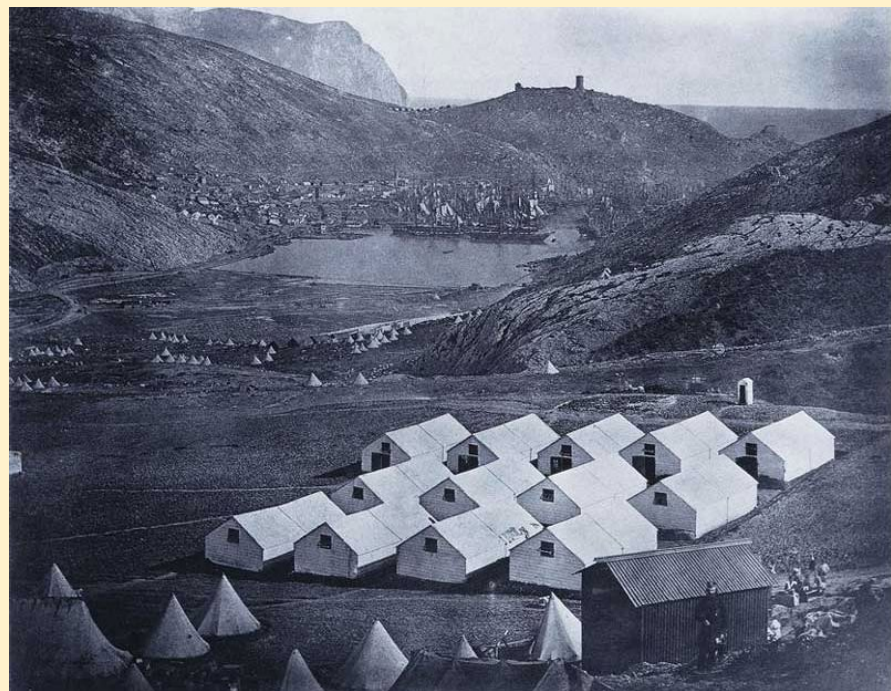
DE KRIMMOORLOG

DE KRIMMOORLOG OKTOBER 1853 – FEBRUARI 1856, WAS EEN CONFLICT, UITGEVOCHTEN TUSSEN HET KEIZERRIJK RUSLAND EN EEN ALLIANTIE VAN HET TWEDE FRANSE KEIZERRIJK, HET BRITSE RIJK, HET OTTOMAANSE RIJK EN HET KONINKRIJK SARDINIË. DE OORLOG MAAKTE DEEL UIT VAN DE LANGLOPENDE STRIJD TUSSEN DE EUROPESE GROOTMACHTEN OM INVLOED OP GRONDGEBIED VAN HET IN VERVAL RAKENDE OTTOMAANSE RIJK. HET CONFLICT VOND GROTENDEELS PLAATS OP DE KRIM, MAAR ER WAREN OOK KLEINERE CAMPAGNES IN WESTELIJK ANATOLIË, DE KAUKASUS, DE OOSTZEE, DE GROTE OCEAAN EN DE WITTE ZEE.

DE OORLOG HEEFT VERSCHILLENDE NAMEN. IN RUSLAND STAAT DE OORLOG OOK BEKEND ALS DE OOSTERSE OORLOG (RUSSISCH: ВОСТОЧНАЯ ВОЙНА, VOSTOTSJNAJA VOINA) EN IN GROOT-BRITANNIË WORDT HIJ SOMS OOK WEL DE RUSSISCHE OORLOG GENOEMD.

DE KRIMMOORLOG STAAT BEKEND OM DE LOGISTIEKE EN TACTISCHE FOUTEN TIJDENS DE LANDCAMPAGNE AAN BEIDE ZIJDEN (DE MARITIEME ZIJDE WAS SUCCESVOL AAN DE GEALLIEERDE ZIJDE, DIE DE MEESTE SCHEPEN VAN DE RUSSISCHE MARINE HAD VERSLAGEN IN DE ZWARTE ZEE). TOCH WORDT HET CONFLICT SOMS BESCHOUWD ALS EEN VAN DE EERSTE "MODERNE" OORLOGEN OMDAT HET "TECHNISCHE VERANDERINGEN INVOERDE DIE DE TOEKOMSTIGE KOERS VAN OORLOGSVOERING MEDE GINGEN BEPALEN," INCLUSIEF HET EERSTE TACTISCHE GEBRUIK VAN SPOORWEGEN EN DE TELEGRAAF. HET CONFLICT IS OOK BEKEND DOOR HET WERK VAN FLORENCE NIGHTINGALE EN MARY SEACOLE, DIE DE EERSTEN WAREN OP HET VLAK VAN MODERNE VERPLEGING, TERWIJL ZE ZORGDEN VOOR GEWONDE BRITSE SOLDATEN.

DE KRIMMOORLOG WAS EEN VAN DE EERSTE OORLOGEN DIE OP GROTE SCHAAL WERDEN VASTGELEGD IN GESCHREVEN RAPPORTEN EN FOTO'S: ONDER MEER DOOR WILLIAM RUSSELL (VOOR THE TIMES) EN ROGER FENTON. HET THUISFRONT BLEEF, VOOR HET EERST IN DE GESCHIEDENIS, VIA DE KRANTEN OP DE HOOGTE VAN DE DAGELIJKSE REALITEIT VAN DE OORLOG.

LEGERKAMP IN DE KRIMMOORLOG

20 – OFFICIËLE OPENING VAN DE SPOORLIJN MAASTRICHT-SIMPELVELD-AACHEN, DE EERSTE INTERNATIONALE SPOORLIJN VAN NEDERLAND. DE TREINEN REIDEN VANAF 23 OKTOBER.

23 - HET OSMAANSE RIJK VERKLAART DE OORLOG AAN RUSLAND. BEGIN VAN DE KRIMoorLOG.

NOVEMBER

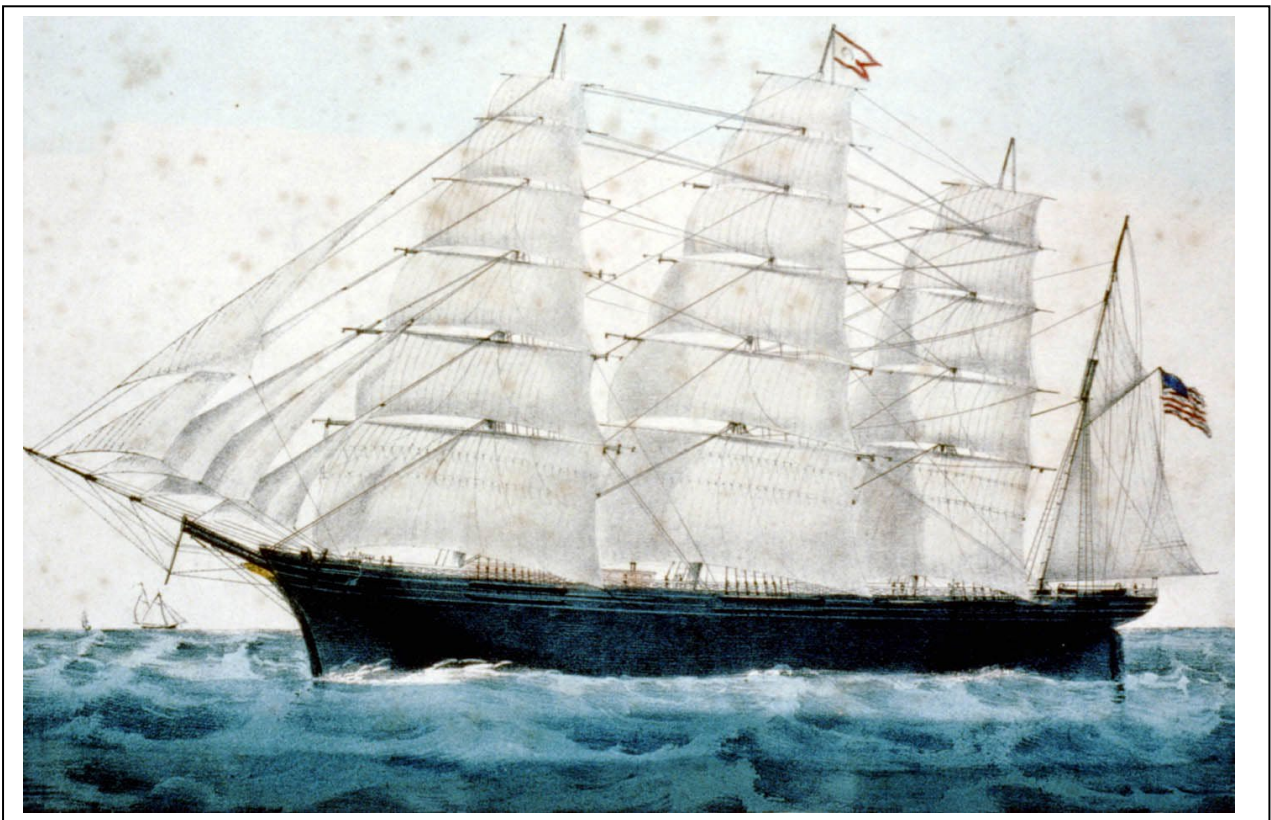
30 - EEN RUSSISCHE VLOOT ONDER VICEADMIRAAL NACHIMOV VERSLAAT DE TURKSE VLOOT BIJ SINOPE. GROOT-BRITANNIË EN FRANKRIJK LATEN HUN GEZAMENLIJKE VLOOT DE ZWARTE ZEE BINNENVAREN OM RUSLAND ONDER DRUK TE ZETTEN.

DECEMBER

30 - DE VERENIGDE STATEN KOPEN DE MESILLAVALLEI VAN MEXICO.

ZONDER DATUM

DE GREAT REPUBLIC (ZIE AFBEELDING) IS HET GROOTSTE ZEILSCHIP DAT OOIT IS GEBOUWD. DE 4555 TON METENDE VIERMASTBARK, MET EEN LENGTE VAN 95 METER EN EEN SNELHEID VAN 20 KNOPEN, WORDT DIT JAAR IN DE VAART GEBRACHT DOOR DONALD MCKAY, MAAR IS TE GROOT OM EEN COMMERCIEEL SUCCES TE KUNNEN WORDEN.

OPENING VAN DE EERSTE SPOORWEG DOOR DE ALPEN.

1854

GEBEURTENISSEN

JANUARI

30 - HET BUREAU DES LONGITUDES KRIJGT OPDRACHT VAN DE FRANSE REGERING ONDERZOEK TE DOEN NAAR STANDAARDISATIE VAN DE TIJD.

31 - HET NEDERLANDSE KNMI WORDT OPGERICHT.

FEBRUARI

23 - BIJ HET CONTRACT VAN BLOEMFONTEIN ERKENNEN DE ENGELSEN DE ONAFHANKELIJKHEID VAN ORANJE VRIJSTAAT.

28 - IN RIPPON (WISCONSIN) WORDT DE REPUBLIKEINSE PARTIJ VAN DE VERENIGDE STATEN OPGERICHT. DOEL IS OM UITBREIDING VAN DE SLAVERNIJ TE VOORKOMEN.

MAART

1 - IN MEXICO BEGINT DE REVOLUTIE VAN AYUTLA, EEN LIBERALE OPSTAND TEGEN DE DICTATUUR VAN ANTONIO LÓPEZ DE SANTA ANNA.

27 - ENGELAND EN FRANKRIJK VERKLAREN RUSLAND DE OORLOG (KRIMOORLOG).

27 - HERTOG KAREL III VAN PARMA WORDT VERMOORD.

31 - DE AMERIKAANSE ADMIRAAL PERRY, DIE MET DE AMERIKAANSE VLOOT NAAR JAPAN IS GEVAREN, TEKENT HET KANAGAWA-VERDRAG MET DE SHOGUN OM DE HAVENS VAN SHIMODA EN HAKODATE OPEN TE STELLEN VOOR AMERIKAANSE SCHEPEN. EINDE VAN RUIM TWEE EEUWEN ISOLATIE VAN JAPAN.

APRIL

24 - IN WENEN VINDT HET HUWELIJK PLAATS TUSSEN DE KEIZER FRANS JOZEF I VAN OOSTENRIJK EN DE BEIERSE PRINSES ELISABETH, LATER BEKEND ONDER DE NAAM SISI.

MEI

21 - OPRICHTING VAN DE FÉLIBRIGE, EEN VERENIGING VAN SCHRIJVERS EN DICHTERS MET ALS DOEL DE BEVORDERING VAN DE PROVENÇAALSE TAAL EN CULTURELE IDENTITEIT.

FRANSE EN BRITSE TROEPEN RUKKEN OP NAAR VARNA.

27 - EERSTESTEENLEGGING VAN DE O.L.V.KERK VAN LAKEN DOOR KONING LEOPOLD I.

30 - HET AMERIKAANSE CONGRES NEEMT DE KANSAS-NEBRASKA ACT AAN, DIE BEIDE TERRITORIA IN STAAT STELT OM ZELF TE BESLISSEN OVER DE SLAVERNIJ IN HUN GEBIED.

JUNI

26 - OFFICIËLE OPENING VAN DE SPOORLIJNEN ROOSENDAAL-ANTWERPEN EN ROOSENDAAL-ETTEN VOSSCHENDAALSESTRAAT DOOR DE ANVERS-ROTTERDAM. DE EXPLOITATIE VAN ROOSENDAAL-ANTWERPEN BEGINT OP 3 JULI EN DIE VAN ROOSENDAAL-ETTEN VOSSCHENDAALSESTRAAT OP 20 JULI.

JULI

9 - IN FRANEKER WORDT VOOR HET EERST DE KAATSWEDSTRIJD PC GEHOUDEN.

10 - DOOR HET GEBRUIK VAN ONDEUGDELIJK MATERIAAL STORT EEN STUK VAN DE ROTTERDAMSE BOOMPJESKADE IN. DIT INCIDENT LEIDT TOT HET ONTSLAG VAN STADSBOWMEESTER WILLEM NICOLAAS ROSE.

13 - IN KAÏRO WORDT DE WĀLI ABBAS I HILNI VERMOORD.

AUGUSTUS

26 - IN HET TIJDSCHRIFT L'ILLUSTRATION BESCHRIJFT DE FRANSMAN CHARLES BOURSEUL HET BASISPRINCIPE VAN DE TELEFOON.

SEPTEMBER

8 - OP VOORSTEL VAN DE WETENSCHAPPER JOHN SNOW HAALT HET GEMEENTEBESTUUR VAN DE LONDENSE WIJK SOHO DE ZWINGEL VAN DE DRINKWATERPOMP IN BROAD STREET, WAARNA DE CHOLERAEPIDEMIE TOT EEN EIND KOMT.

14 - FRANSE EN BRITSE TROEPEN LANDEN OP DE KRIM TEN NOORDEN VAN SEBASTOPOL.

20 - SLAG BIJ ALMA. DE FRANSE-BRITSE LEGERMACHT VERSLAAT HET RUSSISCHE LEGER.

27 - DE AMERIKAANSE OCEAANSTOMER SS ARCTIC ZINKT IN DICHT MIST NABIJ KAAP RACE NA EEN AANVARING MET EEN FRANSE STOOMBOOT. DAARBIJ VERLIEZEN 322 VAN DE 368 MENSEN AAN BOORD HET LEVEN.

OKTOBER

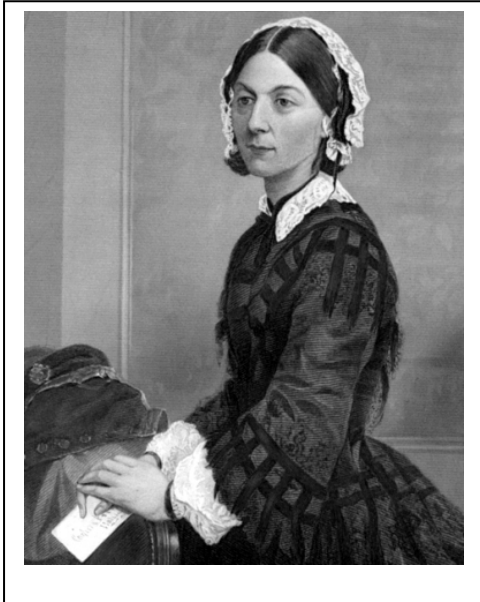
9 - BEGIN VAN HET BELEG VAN SEBASTOPOL DOOR BRITSE EN FRANSE TROEPEN. SEBASTOPOL WORDT VERDEDIGD DOOR RUSSISCHE TROEPEN ONDER GENERAAL TOTLEBEN.

13 - IN DE AMERIKAANSE STAAT TEXAS WORDT EEN CONSTITUTIE VAN KRACHT.

25 - SLAG BIJ BALAKLAVA MET DE BEKENDE CHARGE VAN DE LICHTTE BRIGADE.

NOVEMBER

4 - FLORENCE NIGHTINGALE (ZIE AFBEELDING) ARRIVEERT MET 38 VERPLEEGSTERS IN TURKIJE OM ER DE ZORG OP ZICH TE NEMEN VOOR BRITSE GEWONDEN IN DE KRIMOORLOG.

15 NOVEMBER - SLAG BIJ INKEMAN.

30 - DE NIEUWE ONDERKONING VAN EGYPTE, SAID PASJA, VERLEENT DE DIPLOMAAT FERDINAND DE LESSEPS EEN CONCESSIE VOOR HET GRAVEN VAN EEN KANAAL TUSSEN DE MIDDELLANDSE ZEE EN DE RODE ZEE.

DECEMBER

6 - OPENING VAN DE THEOLOGISCHE SCHOOL IN KAMPEN, DE PREDIKANTSOPLEIDING VAN DE AFGESCHIEDENEN UIT DE NEDERLANDS-HERVORMDE KERK, DIE DAARMEE WEER WORDEN BIJEENGEBRACHT UIT HUN ONDERLINGE ONENIGHEDEN.

8 - PAUS PIUS IX VERKLAART DE ONBEVLEKTE ONTVANGENIS VAN DE HEILIGE MAAGD MARIA TOT DOGMA.

ZONDER DATUM

IN NEDERLAND WORDT HET EERSTE CONGRES OVER HET ARMENWEZEN GEHOUDEN. MINISTER VAN REENEN KOMT MET EEN ARMENWET. BURGERLIJKE ARMBESTUREN MOGEN ONDERSTAND VERLENEN ALS NERGENS ANDERS HULP TE KRIJGEN IS, EN DAN NOG HOOGUIT HET HOOGST NOODZAKELIJKE.

TUSSEN DE VERENIGDE STATEN EN CANADA WORDT EEN HANDELSOVEREENKOMST GESLOTEN: DE "RECIPROCITY TREATY".

HET TRAJECT ANTWERPEN-ROOSENDAAL-ETTEN HEEFT EEN SPOORWEG GEKREGEN, DE EERSTE IN NOORD-BRABANT. DE DUITSE BIOLOOG CHRISTIAAN GOTTLIEB EHRENBURG TOONT AAN, DAT SOMMIGE AARDLAGEN ZIJN GEVORMD UIT VERKALKTE SCHELLEN.

HEINRICH GÖBEL VINDT DE GLOEILAMP UIT.

HET PARIJSE NATIONAAL INSTITUUT VOOR BLINDE KINDEREN ERKENT HET BRAILLESCHRIFT OFFICIEEL ALS VOLWAARDIGE LEES- EN SCHRIJFMETHODE VOOR BLINDEN.

1855

GEBEURTENISSEN

JANUARI

27 - DE LAATSTE NAGEL VAN DE PANAMASPOORWEG WORDT GESLAGEN EN HET SPOOR IS COMPLEET. DE VOLGENDE DAG RIJDT DE EERSTE TREIN DE VOLLEDIGE ROUTE VAN OCEAAN NAAR OCEAAN

SARDINIË NEEMT DEEL AAN DE KRIMMOORLOG AAN DE ZIJDE VAN TURKIJE.

FEBRUARI

6 - MEDE DOOR DE SNOEIHARDE KRITIEK VAN DE VERSLAGGEVER UIT DE KRIMMOORLOG WILLIAM HOWARD RUSSELL VALT DE BRITSE REGERING VAN LORD ABERDEEN.

7 - IN SHIMODA TEKENEN VICEADMIRAAL JEVFIMI VASILJEVITSJ POETJATIN EN SHOGUNAAL GEZANT TOSHIKIRA KAWAJI HET JAPANS-RUSSISCH VRIENDSCHAPSVERDRAG (ALIAS VERDRAG VAN SHIMODA). HET VERDRAG REGELDE ONDER MEER ENKELE TERRITORIALE DISPUTEN (JAP. NOORDELIJKE TERRITORIA VS. RUSS. ZUIDELIJKE KOERILEN) EN DE OPENSTELLING VAN DE HAVENS VAN SHIMODA, NAGASAKI EN HAKODATE.

9 - DE ETHIOPISCHE KRIJGSHEER KASSA BEHAALT ZIJN LAATSTE BELANGRIJKE OVERWINNING OP DE FEODALE LEIDER DAJAZMACH WEBE HAYLE MARIAM VAN TIGRAY, EN WORDT NEGUS VAN ETHIOPIË.

MAART

5 - DOORBRAAK VAN DE GREBBEDIJK DOORDAT HET DOOIWATER VANUIT DUITSLAND WORDT GEBLOKKEERD DOOR DE BEVROREN BENEDENLOOP VAN DE RIJN. DIT IS DE WATERSNOOD VAN 1855.

12 - TSAAR NICOLAAS I VAN RUSLAND OVERLIJDT EN WORDT OPGEVOLGD DOOR ALEXANDER II.

APRIL

23 - IN BELGIË STOOMT VOOR HET EERST EEN TREIN TUSSEN KONTICH EN TURNHOUT.

MEI

15 - BEGIN VAN DE EXPOSITION UNIVERSELLE DES PRODUITS DE L'AGRICULTURE, DE L'INDUSTRIE ET DES BEAUX-ARTS TE PARIJS.

JULI

11 - HAARLEMMERMEER WORDT OFFICIEEL EEN GEMEENTE.

AUGUSTUS

8 - DE MEXICAANSE DICTATOR ANTONIO LÓPEZ DE SANTA ANNA WORDT TEN VAL GEBRACHT DOOR EEN COALITIE VAN MODERATEN EN LIBERALEN.

17 TOT 28 - DE BRITSE KONINGIN VICTORIA (ZIE AFBEELDING) EN PRINS ALBERT BRENGEN EEN STAATSBEZOEK AAN FRANKRIJK, WAAR ZE OOK DE WERELDTENTOONSTELLING BEKIJKEN.

WERELDTENTOONSTELLING 1855

DE EXPOSITION UNIVERSELLE UIT 1855 WAS EEN WERELDTENTOONSTELLING, DIE WERD GEHOUDEN IN DE JARDINS DES CHAMPS ELYSEES IN PARIJS. DE TENTOONSTELLING DUURDE VAN 15 MEI TOT 15 NOVEMBER. DE VOLLEDIGE NAAM LUIDDE EXPOSITION UNIVERSELLE DES PRODUITS DE L'AGRICULTURE, DE L'INDUSTRIE ET DES BEAUX-ARTS DE PARIS 1855. HET BUREAU INTERNATIONAL DES EXPOSITIONS HEEFT DE TENTOONSTELLING ACHTERAF ERKEND ALS DE 2E UNIVERSELE WERELDTENTOONSTELLING.

DE TENTOONSTELLING WAS EEN GROOTSE GEBEURTENIS IN FRANKRIJK, DAT SINDS KORT GEREGEERD WERD DOOR KEIZER NAPOLEON III. DE TENTOONSTELLING WERD GEHOUDEN NAAR AANLEIDING VAN DE LONDENSE GREAT EXHIBITION UIT 1851. EEN VAN DE DOELEN VAN DE TENTOONSTELLING WAS OM HET CRYSTAL PALACE, DAT OP DE TENTOONSTELLING VAN 1851 WAS GEBOUWD, TE OVERTREFFEN MET HET PALAIS DE L'INDUSTRIE. DE INDUSTRIËLE EN KUNSTZINNIGE EXPOSITIES OP DE TENTOONSTELLING WERDEN GEZIEN ALS SUPERIEUR AAN DIE VAN VOORGAANDE TENTOONSTELLINGEN.

VOLGENS HET OFFICIËLE RAPPORT ZOUDEN 5 162 330 MENSEN DE TENTOONSTELLING HEBBEN BEZOCHT, WAARVAN 4,2 MILJOEN DE INDUSTRIËLE EXPOSITIE BEZOCHTEN EN 0,9 MILJOEN DE BEAUX ARTS EXPOSITIE. DE TENTOONSTELLING BESLOEG EEN GEBIED VAN 16 HECTARE. ER WAREN 34 LANDEN VERTEGENWOORDIGD.

SEPTEMBER

22 - DE NIEUWE KEIZER TEWODROS II VAN ETHIOPIË VEROVERT DE STAD MAGDALA EN VESTIGT ER ZIJN HOOFDSTAD. SEBASTOPOL GEEFT ZICH OVER AAN DE ENGEELSE EN FRANSE TROEPEN.

NOVEMBER

17 - DAVID LIVINGSTONE ONTDEKT DE VICTORIAWATERVALLEN.

28 - DE TURKSE VESTINGSTAD KARS VALT IN RUSSISCHE HANDEN.

DECEMBER

7 - EERSTE UITVOERING IN NEDERLAND VAN DE SYMPHONIE FANTASTIQUE VAN HECTOR BERLIOZ. PLAATS IS DE CONCERTZAAL VAN FELIX MERITIS IN AMSTERDAM, DIRIGENT IS JOHANNES VAN BREE.

ZONDER DATUM

ANDRIES PRETORIUS, LEIDER VAN DE VOORTREKKERS, STICHT DE NEDERZETTING DIE LATER NAAR HEM PRETORIA GENOEMD ZAL WORDEN.

IN BORDEAUX WORDT VOOR DE WERELDTENTOONSTELLING IN PARIJS DE 1855 CLASSIFICATIE OPGESTELD (ZIE BORDEAUXWIJN (CLASSIFICATIE 1855)). DEZE LIJST WORDT OPGESTELD AAN DE HAND VAN DE PRIJZEN DIE NU GELDEN VOOR DE WIJN EN IS NIET BEDOELD ALS PERMANENTE RICHTLIJN.

DE DUITSE NATUURKUNDIGE EN GLASBLAZER HEINRICH GEIßLER VIJNDT DE KWIKVACUÛMPOMP UIT.

1856

GEBEURTENISSEN

FEBRUARI

15 - HET RIJNSPOOR WORDT AANGESLOTEN OP HET PRUISISCHE SPOORWEGENNET. DIT IS PAS MOGELIJK GEWORDEN NADAT HET HELE BAANVAK IS OVERGEGAAN VAN BREEDSPOOR OP NORMAALSPOOR.

MAART

2 - DE VULKAAN AWU OP HET INDONESISCHE EILAND SANGIR BARST UIT EN MAAKT 2.806 SLACHTOFFERS. DE VULKAAN BLIJF TOT HALF MAART AS SPUGEN.

29 - EDUARD DOUWES DEKKER (ZIE AFBEELDING) NEEMT ONTSLAG ALS ASSISTENT-RESIDENT VAN LEBAK OP JAVA, OMDAT ZIJN KLACHTEN OVER MACHTSMISBRUIK DOOR DE PLAATSELIJKE INDISCHE HOOFDEN TOT NIETS LEIDEN.

30 - DE VREDE VAN PARIJS MAAKT EEN EINDE AAN DE KRIMMOORLOG. HET OSMAANSE RIJK HERKRIJGT ZIJN OUDE OMVANG.

APRIL

16 - DE VERKLARING VAN PARIJS OF VERKLARING HOUDENDE ZEKERE BEPALINGEN VAN HET ZEERECHT IN TIJD VAN OORLOG WORDT GETEKEND DOOR PRUISEN, RUSLAND, HET OTTOMAANSE RIJK, FRANKRIJK, HET VERENIGD KONINKRIJK EN SARDINIË. DAARBIJ WORDT DE KAAPVAART VERBODEN.

MEI

8 - IN ANTWERPEN WORDT VOOR DE LAATSTE KEER EEN MISDADIGER VAN GEMEEN RECHT (FRANCIS KOL) GEGUILLOTINEERD.

16 - IN HET VIJFDE JAAR VAN ZIJN BALLINGSCHAP KOOPT VICTOR HUGO HAUTEVILLE HOUSE OP GUERNSEY, WAAR HIJ TOT DE VAL VAN NAPOLEON III ZAL WONEN.

JUNI

20 - KAREL III VOLGT ZIJN VADER FLORESTAN I OP ALS VORST VAN MONACO

JULI

1 - HET KABINET-VAN DER BRUGGHEN WORDT BEËDIGD.

KABINET VAN DER BRUGGHEN

HET KABINET-VAN DER BRUGGHEN WAS EEN CONSERVATIEF NEDERLANDS KABINET VAN 1 JULI 1856 TOT 18 MAART 1858. DIT KONINKLIJKE KABINET ONDER DE DE FACTO LEIDING VAN DE ANTIREVOLUTIONAIR VAN DER BRUGGHEN WIST IN 1857 EEN NIEUWE WET OP HET LAGER ONDERWIJS TOT STAND TE BRENGEN. VAN DER BRUGGHEN KWAM DOOR DE NIEUWE WET ECHTER IN CONFLICT MET DE ANTIREVOLUTIONAIRE VOORMAN GROEN VAN PRINSTERER, DIE UIT ONVREDE ONTSLAG NAM ALS TWEDE KAMERLID.

HET GROTENDEELS UIT CONSERVATIEVEN BESTAANDE KABINET HAD EEN WANKELE BASIS IN DE TWEDE KAMER. HET TRAD BEGIN 1858 AF NA ENKELE NEDERLAGEN.

16 - OP DE GROTE MARKT IN HAARLEM WORDT EEN STANDBEELD ONTHULD VAN LAURENS JANSZOOM COSTER.
AUGUSTUS

10 - IN EEN SPOORWEGONGEVAL BIJ SCHIEDAM VALLen DRIE DODEN EN VEEL GEWONDEN.

SEPTEMBER

2 EN 3 - IN NEUCHÂTEL WORDT EEN OPSTAND VAN PRINSGEZINDEN NEERGESLAGEN. ZIJ EISTEN HET HERSTEL VAN DE KONING VAN PRUISEN ALS LANDSHEER VAN NEUCHÂTEL.

OKTOBER

12 - OPRICHTING VAN DE VRIJDENKERSVERENIGING 'DE DAGERAAD' OM IN NEDERLAND HET ATHEÏSME TE PROPAGEREN.

NOVEMBER

11 - DE ENGELSMAN HENRY BESSEMER KRIJGT PATENT OP DE OMZETTING VAN IJZER IN CONSTRUCTIESTAAL.

DECEMBER

8 - MOORDAANSLAG OP KONING FERDINAND II VAN DE BEIDE SICILIËN.

14 - OPENING IN MONACO VAN EEN EERSTE MONTE CARLO CASINO, ONDERGEBRACHT IN EEN BESTAANDE VILLA.

ZONDER DATUM

MEN ONTDEKT IN HET NEANDERTAL) TUSSEN DÜSSELDORF EN ELBERFELD MENSELIJKE OVERBLIJFSELEN; DIE AFKOMSTIG BLIJKEN VAN EEN UITGESTORVEN SOORT, DE NEANDERTHALERS.

FRANKRIJK VERKRIJGT DE ITALIAANSE GEBIEDEN SAVOYE EN NICE.

BEGIN VAN DE TWEDE OPIUMMOORLOG.

DE BRITTEN ZETTEN DE LAATSTE NAWAB VAN AVADH AF EN LIJVEN HET GEBIED GROTENDEELS IN BIJ BRITS-INDIË.

ROTTERDAM (1856) JOHAN JONGKIND

TWEEDE OPIUMOORLOG

DE TWEEDE OPIUMOORLOG OF ARROW-OORLOG WAS EEN OORLOG TUSSEN EEN ALLIANTIE VAN HET VERENIGD KONINKRIJK EN HET FRANSE KEIZERRIJK TEGEN CHINA ONDER DE QING-DYNASTIE. DE OORLOG DUURDE VAN 1856 TOT 1860.

ACHTERGROND

DE CHINEZEN WAREN NIET ERG GELUKKIG MET HET VERDRAG VAN NANKING UIT 1842 DAT HET EINDE VAN DE EERSTE OPIUMOORLOG MARKEERDE. HET VERDRAG WERD NAUWELIJKS NAGELEEFD DOOR VOORTDURENDE MOEILIKHEDEN EN TEGENWERKING VAN DE CHINESE OVERHEID. TOEN HET NA EEN AANTAL JAREN TIJD WERD VOOR DE AFGESPROKEN PERIODIEKE HERZIENING VAN HET VERDRAG WILDE HET KEIZERLIJK HOF DAN OOK GEEN VERDERE CONCESSIONS DOEN.

NIEUWE OORLOG

ER VOLGDE EEN NIEUWE OORLOG, DIT KEER WERD CHINA AANGEVALLEN DOOR HET VERENIGD KONINKRIJK EN FRANKRIJK. DEZE OORLOG WORDT OOK WEL DE ARROW-OORLOG GENOEMD, NAAR EEN ONDER BRITSE VLAG VAREND CHINEES SCHIP DAT WERD VERDACHT VAN PIRATERIJ, SMOKKEL EN OPIUMHANDEL. DE CHINESE OVERHEID ARRESTEERDE TWAALF MANNEN VAN HET SCHIP EN HIELD ZE GEVANGEN. DIT INCIDENT WERD DOOR DE BRITTEN ALS VOORWENDSEL GEBRUIKT VOOR EEN NIEUWE OORLOG.

VERDRAG VAN TIANJIN

JUNI 1858 WERD DE OORLOG AANVANKELIJK BEËINDIGD MET HET AFSLUITEN VAN HET VERDRAG VAN TIANJIN. DIT WERD ONDERTEKEND DOOR CHINA, GROOT-BRITANNIË, AMERIKA, FRANKRIJK EN RUSLAND. HET VERDRAG HIELD ONDER ANDERE IN DAT ER AMBASSADES Zouden KOMEN IN BEIJING, DAT ER TIEN NIEUWE HAVENS OPEN GINGEN VOOR DE BUITENLANDSE HANDEL, DAT SCHEPEN VRIJELIJK OVER DE YANGTZE-RIVIER MOCHTEN VAREN, DE HANDEL IN OPIUM HERSTELD ZOU WORDEN EN DAT ER EEN ENORME SCHADECLAIM BETAALD ZOU WORDEN AAN GROOT-BRITANNIË EN FRANKRIJK.

VOORTZETTING VAN DE OORLOG

KORT NA HET GOEDKEUREN VAN HET VERDRAG VAN TIANJIN DOOR DE QING-REGERING, RIEP EEN AANTAL MINISTERS KEIZER XIANFENG OP TOCH VERDER TE VECHTEN TEGEN HET WESTELIJKE MOGENDHEDEN EN HET VERDRAG NIET UIT TE VOEREN. OP 2 JUNI 1858 BEVAL DE KEIZER DE MONGOOELSE GENERAAL SENGGE RINCHEN DE TAKUFORTEN BIJ TIANJIN TE BEZETTEN EN ZICH VOOR TE BEREIDEN OP HERVATTING VAN DE STRIJD. IN JUNI 1859 KWAMEN DE BRITTEN PER SCHIP NAAR DE TAKUFORTEN EN EISTEN DAT ZE MOCHTEN AANLEGGEN IN TAKU EN MET EEN GEWAPENDE ESCORTE KONDEN DOORGAAN NAAR BEIJING. DE CHINEZEN WEIGERDEN DIT. IN DE NACHT VAN 24 JUNI BLIEZEN BRITSE SOLDATEN DE VERSPERRINGEN IN DE RIVIER OP EN VIELEN DE TAKUFORTEN AAN. NA 24 UUR MOESTEN DE BRITTEN ZICH AANVANKELIJK ONDER BESCHERMING VAN EEN ONDERSTEUNEND AMERIKAANS MARINESCHIP TERUGTREKKEN, MAAR DE STRIJD GING VERDER. ER WERD AAN BEIDE KANTEN HARD GEVOCHTEN EN TEN SLOTTE WISTEN DE BRITTEN OP 6 OKTOBER BEIJING TE BEREIKEN.

CONVENTIE VAN BEIJING

TOEN TROEPEN VAN DE WESTERSE ALLIANTIE BEIJING BEREIKTEN, ONTVLUCHTTE KEIZER XIANFENG MET ZIJN HOFHOUDING DE STAD EN GING NAAR HET ZOMERPALEIS IN CHENGDE ZO'N 200 KILOMETER TEN NOORDEN VAN BEIJING. ZIJN BROER PRINS YI XIN NAM DE LEIDING OVER. NADAT EERST DE GEVANGENGEZETTE BRITSE DIPLOMATEN WAREN BEVRIJD, BEVAL DE BRITSE LEGERLEIDER HET WAARDEVOLLE EN PRESTIGIEUZE OUDE ZOMERPALEIS BIJ BEIJING TE VERWOESTEN. OOK WERD ER GEDREIGD DE VERBODEN STAD TE Vernietigen. HET VERDRAG VAN TIANJIN WERD VERVOLGENS ONDER ZWARE DIPLOMATIEKE EN MILITAIRE DRUK DOOR PRINS YI XIN ALSNOG AANVAARD. DIT GEBEURDE TIJDENS DE CONVENTIE VAN PEKING OP 18 OKTOBER 1860. IN CHINA WORDT HET NOG STEEDS BESCHOUWD ALS EEN VAN DE ONGELIJKE VERDRAGEN DIE ONDER DWANG TOT STAND KWAMEN.

1857

GEBEURTENISSEN

FEBRUARI

2 - DE ABDIJ VAN BERNE (NORBERTIJEN) VESTIGT ZICH DEFINITIEF IN HEESWIJK.

5 - EEN NIEUWE GRONDWET WORDT AANGENOMEN IN MEXICO.

FEBRUARI - IN NEDERLAND BRENGT HET KABINET-VAN DER BRUGGHEN EEN NIEUWE SCHOOLWET IN HET PARLEMENT, WAARIN HET RECHT OM SCHOLEN OP TE RICHTEN WORDT ERKEND. DIT GAAT GROEN VAN PRINSTERER EN ZIJN VOLGELINGEN NIET VER GENOEG: ZIJ VERSTOTEN JUSTINUS VAN DER BRUGGHEN UIT HUN MIDDEN EN GROEN VERLAAT VERBITTERD DE POLITIEK.

MAART

4 - OPRICHTING VAN DE EERSTE VAKBOND IN BELGIË: DE BROEDERLIJKE MAATSCHAPPIJ DER WEVERS IN GENT.

14 - HET VERDRAG VAN KOPENHAGEN (1857) WORDT GESLOTEN.

VERDRAG VAN KOPENHAGEN 1857

HET VERDRAG VAN KOPENHAGEN (MET DE OFFICIËLE NAAM: TRAITÉ POUR L'ABOLITION DES DROITS DU SUND ET DES BELTS) WAS EEN VERDRAG DAT VASTLEGDE DAT ER DOOR SCHEPEN DIE VAN DE NOORDZEE NAAR DE OOSTZEE WILDEN VAREN DOOR DE SONT OF DOOR DE GROTE OF KLEINE BELT NIET LANGER TOL BETAALD HOEFDE TE WORDEN. DEZE TOL, DE ZOGENAAMDE SONTTOL, WERD SINDS 1429 DOOR DENEMARKEN GEHEVEN TER HOOGTE VAN DE SMALSTE DOORGANG BIJ HELSINGØR EN TER HOOGTE VAN DE SMALSTE DOORGANGEN VAN BEIDE BELTEN. BEIDE OEVERS VAN DE SONT WAREN DESTIJD DEENS GEBIED.

HET VERDRAG

DE VERENIGDE STATEN, DIE IN 1826 BETAALD HADDEN VOOR 30 JAAR VRIJE DOORVAART, WEIGERDEN IN 1856 OPNIEUW TE BETALEN. NADAT ER ZWARE DRUK OP DE DENEN WERD UITGEOEFEND, ORGANISEERDE DENEMARKEN EEN CONFERENTIE IN KOPENHAGEN, DIE OP 14 MAART 1857 RESULTEERDE IN DE ONDERTEKENING VAN EEN VERDRAG DAT VASTLEGDE DAT DE SONT EN DE BELTEN VOOR ONBEPAALE TIJD VRIJE DOORVAART ZOULDEN HEBBEN. ZOWEL MILITAIRE ALS CIVIELE SCHEPEN KRIJGEN VOLGENS DIT VERDRAG DE VRIJE DOORVAART, ONDER DE VOORWAARDE DAT ZIJ ZICH NIET VIJANDIG OF OP WELKE WIJZE DAN OOK BEDREIGEND GEDRAGEN.

AFKOOPSOMMEN

TER COMPENSATIE VOOR HET VERLIES AAN INKOMSTEN VAN DE DENEN WERD EEN EENMALIG AFKOOPBEDRAG AFGESPROKEN. ER WERD EEN BEDRAG VAN 33,5 MILJOEN DEENSE RIJKSDAALDERS BETAALD, WAARVAN ENGELAND EN RUSLAND ELK ONGEVEER EEN DERDE DEEL BETAALDEN EN ANDERE BELANGHEBBENDEN DE REST. EEN APART VERDRAG TUSSEN DENEMARKEN EN DE VS DAT DATZELFDE JAAR WERD ONDERTEKEND, GAF DE VS ONBEPERKTE DOORGANG TEGEN EEN EENMALIGE BETALING VAN 393 MILJOEN DOLLAR.

23 - NEW YORK BELEEF DE WERELDPRIMEUR VAN DE PERSONENLIFT.

25 - DE FRANSE TYPOGRAAF ÉDOUARD-LÉON SCOTT DE MARTINVILLE VRAAGT PATENT OP DE FONAUTOGRAAF, HET EERSTE APPARAAT OM GELUID VAST TE LEGGEN.

APRIL

1 - AFSCHAFFING VAN DE TOLHEFFING BIJ DE SONT.

4 - DE EERSTE BORSALINO-HOED WORDT GEFABRICEERD.

27 - DE EERSTE RACE OP DE HIPPODROME DE LONGCHAMP WORDT GEHOUDEN IN AANWEZIGHEID VAN KEIZER NAPOLEON III EN ZIJN GEMALIN EUGÉNIE, DIE PER BOOT OVER DE SEINE ZIJN GEARRIVEERD.

MEI

11 - BEGIN VAN DE SEPOYOPSTAND: OPSTAND TEGEN DE BRITTEN IN INDIA.

DE INDIASE OPSTAND VAN 1857

DE INDIASE OPSTAND VAN 1857 WAS EEN OPSTAND TEGEN DE KOLONIALE MACHTHEBBERS IN BRITS-INDIË. IN INDIA WORDT DE OPSTAND OOK WEL DE EERSTE INDIASE ONAFHANKELIJKHEIDSOORLOG GENOEMD. HET WAS DE GROOTSTE OPSTAND VAN DE 19E EEUW TEGEN EEN KOLONIALE MACHTHEBBER, WAAR DAN OOK TER WERELD. DE OPSTAND BEGON MET EEN MUITERIJ VAN SEPOYS, INDIASE SOLDATEN IN DIENST VAN DE BRITTEN, IN BENGALEN. VANUIT DAT GEBIED SPREIDDE DE OPSTAND ZICH UIT OVER HINDOESTAN. HET WERD EEN SERIEUZE BEDREIGING VOOR DE BRITTEN TOEN INDIASE VORSTEN ALS DE NAWAB VAN AWADH EN DE MOGOLKEIZER IN DELHI, DE ZIJDE VAN DE MUITERS KOZEN. UITEINDELIJK WERD DE OPSTAND NEERGESLAGEN. DE BELANGRIJKSTE REDENEN VOOR HET MISLUKKEN WAREN DE GEBREKKIGE ONDERLINGE COMMUNICATIE, HET AFWEZIG ZIJN VAN CENTRAAL GEZAG EN MISDRAGINGEN VAN DE MUITERS TEGEN DE LOKALE BEVOLKING.

VERLOOP

DE SEPOYS WAREN INDIASE HULPTROEPEN DIE DOOR DE FRANSE GOUVERNEUR IN DE 18E EEUW, MAAR VOORAL DOOR HET BRITSE KOLONIAAL BESTUUR WERDEN INGEZET. ZE OMVATTEN ZOWEL HINDOES ALS MOSLIMS. IN 1857 BEDROEG HUN AANTAL 190.000 MAN, DIE BETAALD WERDEN DOOR DE OOST-INDISCHE COMPAGNIE. IN HET VERMELDE JAAR BRAK DE BERUCHTE OPSTAND UIT TEGEN DE BRITTEN.

ER WAS EEN ALGEMENE ONTEVREDENHEID OVER DE MANIER WAAROP DE ENGELSEN DE INDIASE VORSTEN BEHANDELDEN EN OVER DE UITBUITING VAN DE VERARMDE BOEREN. DE EIGENLIJKE OPSTAND BRAK UIT NAAR AANLEIDING VAN DE ONTDEKKING DAT GEWEERKOGELS MET VARKENS- OF RUNDERVET WERDEN INGESMEERD WAARDOOR ZOWEL HINDOES ALS DE MOSLIMS IN HUN RELIGIEUZE GEVOELENS WERDEN GEKWETST. DE OPSTAND WERD GEÏNITIEERD DOOR MANGAL PANDEY EN DE BELANGRIJKSTE AANVOERDER WAS NANA SAHIB. OOK DE AANVOERDER RANI VAN JHASI SPEELDE EEN BELANGRIJKE ROL IN DE OORLOG.

DE OPSTAND MISLUKTE ECHTER DOORDAT DE MEESTE VORSTEN HET BRITSE BESTUUR TROUW BLEVEN EN ANDERE INHEEMSE TROEPEN ZOALS DE SIKHS EN DE GURKHA'S ZICH NIET AANSLOTEN. DE OPSTAND DUURDE TOT HET BEGIN VAN 1858 EN WERD UITEINDELIJK MET BARBAARSE STRAFMAATREGELEN DOOR DE ENGELSEN ONDERDRUKT. HIJ LEIDDE WEL TOT DE ONDERGANG VAN DE BRITSE OOST-INDISCHE COMPAGNIE EN TOT HET ONDER DE ENGELSE KROON PLAATSEN VAN BRITS-INDIË. DE SEPOYREGIMENTEN WERDEN DAAROP GEREORGANISEERD.

18 - DE ROTTERDAMSCH E DIERGAARDE, HET LATERE DIERGAARDE BLIIDORP, WORDT GEOPEND.

JUNI

1 - DE VOORLOPER VAN DAGBLAD COBOUW WORDT ONDER DE NAAM ADVERTENTIEBLAD VOOR VERKOOPINGEN VAN ROERENDE EN ONROERENDE GOEDEREN UITGEBRACHT.

13 - DE GEMEENTE WILNIS EN DE GEMEENTE OUDHUIZEN WORDEN SAMENGEVOEGD TOT DE GEMEENTE WILNIS.

20 - DE FRANSE AVONTURIER JOSEPH-FRANÇOIS LAMBERT DOET EEN POGING KONINGIN RANAVALONA I VAN MADAGASKAR AF TE ZETTEN. HIJ WORDT HET LAND UITGEZET, MAAR ZIJN INLANDSE HANDLANGERS WORDEN TERECHTGESTELD.

24 - DE NIEUWE WET OP DE ZEEVISSERIJ GEEFT KUSTDORPEN ALS SCHEVENINGEN DE VRIJHEID DIE TOT NU TOE WAS VOORBEHOUDEN AAN DE GROTE HARINGSTEDEN AAN DE MAAS , DE HARING GEKAAKT EN INGEZOUTEN AAN TE VOEREN. DE VERKREGEN VRIJHEID OPENT VOOR DE REDERS EN VISSERS VAN SCHEVENINGEN, KATWIJK (EN IN MINDERE MATE NOORDWIJK) EEN NIEUWE ECONOMISCHE ACTIVITEIT: DE HARINGVISSERIJ.

JULI

27 BRITSE KOLONIALE TROEPEN ONDER GENERAAL HENRY HAVELACK HEROVEREN DE STAD KARPUR.

AUGUSTUS

12 - IN EEN DECREET VAN NAPOLEON III WORDT DE SINT-HELENAMEDAILLE (FRANS: MÉDAILLE DE SAINTE-HÉLÈNE) INGESTELD DIE ZAL WORDEN TOEGEKEND AAN ALLE NOG LEVENDE VETERANEN DIE TIJDENS DE FRANSE REVOLUTIONAIRE EN NAPOLEONTISCHE OORLOGEN TUSSEN 1792 EN 1815 IN FRANSE DIENST HEBBEN GEVOCHTEN.

SEPTEMBER

8 - ONTSTAAN VAN DE NEDERLANDSE GEMEENTE SPAARNWOUDE EN HAARLEMMERLIEDEN.

OKTOBER

24 - OPRICHTING VAN SHEFFIELD FC, DOOR DE FIFA ERKEND ALS OUDSTE VOETBALCLUB TER WERELD.

NOVEMBER

30 - IGNACIO COMONFORT TREEDT AF ALS PRESIDENT VAN MEXICO NADAT HIJ DOOR CONCESSIES AAN DE CONSERVATIEVEN DE STEUN VAN DE LIBERALEN HEEFT VERLOREN. DIT AFTREDEN VORMT DE OPMAAT NAAR DE HERVORMINGSOORLOG.

DECEMBER

16 - EEN AARDBEVING BIJ POTENZA EIST 11.000 LEVENS.

22 - IN LONDEN WORDT DE ALPINE CLUB OPRICHT, DE EERSTE VERENIGING VAN ALPINISTEN.

27 - START VAN DE TWEDE SLAG BIJ CANTON.

31 - OTTAWA WORDT GEKOZEN TOT HOOFDSTAD VAN CANADA. DE KEUS IS EEN COMPROMIS: TORONTO WORDT TE ENGELS EN MONTREAL TE FRANS GEACHT.

ZONDER DATUM

IN HET VOORJAAR VAN 1857 VOND NABIJ MEDINA IN HET HUIDIGE MALI DE AANVAL OP HET FORT VAN MEDINA PLAATS, EEN FRANSE VESTING IN WEST-AFRIKA.

HET RECEPT VOOR DE BEIERSE WEIßWURST KOMT TOT STAND.

BIJ LA TÈNE AAN DE NOORDKANT VAN HET MEER VAN NEUCHÂTEL IN ZWITSERLAND WORDT EEN RIJKE ARCHEOLOGISCHE VONDST GEDAAN DOOR HANSLI KOPP.

IN NEVADA WORDT HET ZILVERERTS VAN DE COMSTOCK LODE ONTDEKT, WAT TOT EEN ZILVERKOORTS LEIDT.

"TANTIA TOPEE'S SOLDIERY,"
FROM THE ILLUSTRATED LONDON NEWS

1858

GEBEURTENISSEN

JANUARI

14 - AANSLAG OP DE FRANSE KEIZER NAPOLEON III DOOR DE ITALIAANSE REVOLUTIONAIR FELICE ORSINI. ER VALLEN ACHT DODEN EN 156 GEWONDEN, MAAR KEIZER NAPOLEON EN KEIZERIN EUGENIE BLIJVEN ONGEDEERD.

JANUARI - DE HERVORMINGSOORLOG, EEN BURGEROORLOG TUSSEN LIBERALEN EN CONSERVATIEVEN, BREEKT UIT IN MEXICO.

FEBRUARI

11 - NABIJ HET FRANSE BERGDORPJE LOURDES VERSCHIJNT DE HEILIGE MAAGD MARIA AAN HET BOERENMEISJE BERNADETTE SOUBIROUS, DIT DOET ZICH NOG ACHTTIEN MAAL VOOR.

MAART

17 - OPRICHTING VAN DE IRISH REPUBLICAN BROTHERHOOD, EEN ORGANISATIE DIE STRIJDT VOOR DE ONAFHANKELIJKHEID VAN IERLAND VAN HET VERENIGD KONINKRIJK.

18 - IN NEDERLAND WORDT EEN NIEUW KABINET BEËDIGD: HET KABINET-ROCHUSSEN-VAN BOSSE.

KABINET-ROCHUSSEN (1858-1860)

HET KABINET-ROCHUSSEN WAS EEN LIBERAAL-CONSERVATIEF NEDERLANDS KABINET DAT REGEERDE VAN 18 MAART 1858 TOT EN MET 23 FEBRUARI 1860. DIT KABINET KON NIET VEEL TOT STAND BRENGEN. PLANNEN OP HET GEBIED VAN KOLONIËN EN EEN BELASTINGHERVORMING HAALDEN NIET DE EINDSTREEP. HET KABINET KOMT TEN VAL ALS DE EERSTE KAMER - ONDER GEJUICH VAN DE PUBLIEKE TRIBUNE - DE ONTWERP-SPOORWEGWET VERWERPT. DAT ONTWERP GAAT UIT VAN STAATSAANLEG DOOR PARTICULIERE MAATSCHAPPIJEN, DIE DOOR DE STAAT Zouden WORDEN GESUBSIDIEERD.

ER WERDEN VOORAL SPOORWEGEN GEPLAND DIE ROTTERDAM GOED Zouden ONTSLUITEN. VERZET VAN AFGEVAARDIGDEN UIT ONDER MEER AMSTERDAM (DAARIN GESTEUND DOOR DE KONING) EN UIT DE NOORDELIJKE PROVINCIES MAAKTE HET VOORSTEL KANSLOOS.

MUTATIES

MINISTER VAN MEURS TREEDT AF VANWEGE KRITIEK OP ZIJN BELEID MET BETREKKING TOT HET ONDER DE WAPENEN HOUDEN VAN LICHTINGEN MILITAIRES. VANWEGE DE OORLOGSSITUATIE IN ITALIË WORDEN DOOR DE DUITSE BOND (EEN SAMENWERKINGSVERBAND WAARTOE OOK LIMBURG BEHOORT) LEGERS GEMOBILISEERD. EEN WETSVOORSTEL HIEROVER WORDT AANGENOMEN, MAAR ER IS DAARBIJ VEEL KRITIEK OP DE MINISTER. HIJ VRAAGT DAAROM OM ZIJN ONTSLAG.

MEI

8 - DE ZUID-AFRIKAANSE BOERENREPUBLIEKEN UTRECHT EN LYDENBURG GAAN SAMEN.

11 - MINNESOTA TREEDT ALS 32E STAAT TOE TOT DE VERENIGDE STATEN VAN AMERIKA.

JUNI

23 - HET JOODSE JONGETJE EDGARDO MORTARA IN BOLOGNA WORDT OP LAST VAN DE KATHOLIEKE KERK WEGGEHAALD BIJ ZIJN OUDERS, OMDAT HIJ DOOR HET KATHOLIEKE DIENSTMEISJE HEIMELIJK IS GEDOOPT EN NIET DOOR JODEN MAG WORDEN OPGEVOED. DIT IS HET BEGIN VAN EEN SLEPEND CONFLICT TUSSEN DE HEILIGE STOEL EN JOODSE ORGANISATIES MET STEUN VAN VELE OVERHEDEN.

JULI

21 - ONTMOETING VAN PLOMBIÈRES TUSSEN DE FRANSE KEIZER NAPOLEON III EN EN GRAAF CAMILLO BENSO DI CAVOUR, DE EERSTE MINISTER VAN PIËMONT-SARDINIË.

AUGUSTUS

5 - DE EERSTE TRANS-ATLANTISCHE TELEGRAAFKABEL KOMT GEREED.

16 - KONINGIN VICTORIA STUURT EEN TELEGRAM AAN DE AMERIKAANSE PRESIDENT JAMES BUCHANAN. ZE WENST HEM IN 99 WOORDEN GELUK MET DE INGEBRUIKNAME VAN DE TRANS-ATLANTISCHE TELEGRAAFKABEL. HAAR TEKST DOET 17.14 MINUTEN OVER HET TRAJECT, MAAR DE MORSESEINEN ZIJN TE ONDUIDELIJK. PAS NA EEN HALVE DAG KAN DE BOODSCHAP WORDEN AANGEBODEN AAN DE PRESIDENT. NA 36 UUR HEEFT DE KONINGIN ANTWOORD.

SEPTEMBER

EEN POGING OM DOOR EEN HOGERE SPANNING DE DOORGIFTE VAN ELEKTRISCHE SIGNALLEN DOOR DE TRANS-ATLANTISCHE TELEGRAAFKABEL TE VERSNELLEN LEIDT TOT ONBRUIKBAARHEID VAN DE KABEL. IN EEN MAAND ZIJN ER 400 TELEGRAMMEN VERZONDEN. EEN VOLGEND PROJECT ZAL DOOR DE AMERIKAANSE BURGEROORLOG NOG 8 JAAR OP ZICH LATEN WACHTEN.

OKTOBER

21 - PREMIÈRE VAN DE OPERA ORPHEUS IN DE ONDERWERELD VAN JACQUES OFFENBACH.

23 - FELIX NADAR MAAKT VANUIT EEN LUCHTBALLON EEN FOTO VAN DE PLACE DE L'ETOILE. HET IS DE EERSTE LUCHTFOTO.

NOVEMBER

2 - DE EERSTE NEDERLANDSE FABRIEK VAN BIETSUIKER GAAT VAN START IN ZEVENBERGEN.

7 - NEDERLANDSE EENHEDEN BESTORMEN EN VEROVEREN DE BENTENG VAN DE PANGLIMA BESAAR TE RETAH OP OOST-SUMATRA.

ZONDER DATUM

HET BESTUUR OVER INDIA GAAT OVER VAN DE EAST INDIA COMPANY NAAR DE ENGELSE KROON.

NA HET ZEER DROGE JAAR 1857 IN MAASTRICHT IS 1858 OPNIEUW ZEER DROOG MET SLECHTS 398,2 MM REGEN. DE ZOMER IS DAARNAAST MET 17,3 GRADEN VRIJ WARM. JUNI IS ZELFS DE WARMSTE MAAND OOIT GEMETEN MET 18,8 GRADEN GEMIDDELD. IN EUROPA HEERST GROOTTE DROOGTE.

OPRICHTING VAN DE EGYPTISCHE OUDHEIDKUNDIGE DIENST EN HET EGYPTISCH MUSEUM TE CAÏRO DOOR AUGUSTE MARIETTE.

AANKOMST EERSTE 500 CONTRACTARBEIDERS UIT CHINA IN SURINAME.

DE VERENIGDE STATEN VAN AMERIKA BEGINNEN MET HET INRICHTEN VAN INDIANENRESERVATEN.

VERKIEZING DOOR DE MAORI VAN HUN EERSTE KONING POTATAU TE WHEROWHERO. HIJ MOET GAAN ONDERHANDELEN MET DE BRITSE KOLONISATOREN, DIE DE INWONERS VAN NIEUW-ZEELAND VEEL LAND AFHANDIG HEBBEN GEMAAKT.

OP HUN ZOEKTOCHT NAAR DE BRONNEN VAN DE NIJL ONTDEKKEN DE BRITTEN RICHARD BURTON EN JOHN HANNING SPEKE HET TANGANYIKAMEER. SPEKE REIST VERDER EN BEREIKT HET VICTORIAMEER.

WILLEM III DER NEDERLANDEN

WILLEM ALEXANDER PAUL FREDERIK LODEWIJK (BRUSSEL, 19 FEBRUARI 1817 – APELDOORN, 23 NOVEMBER 1890), PRINS VAN ORANJE-NASSAU, WAS KONING DER NEDERLANDEN EN GROOTHERTOG VAN LUXEMBURG VAN 17 MAART 1849 TOT ZIJN DOOD IN 1890. HIJ WAS OOK HERTOG VAN LIMBURG VAN 1849 TOT DE OPHEFFING VAN HET HERTOGDOM IN 1866.

WILLEM WAS DE ZOON VAN KONING WILLEM II EN KONINGIN ANNA PAULOWNA. NA DE TROONSAFSTAND VAN WILLEM I IN 1840 WERD HIJ DE PRINS VAN ORANJE. NA DE DOOD VAN ZIJN VADER VOLGDE HIJ HEM OP ALS KONING DER NEDERLANDEN.

WILLEM TROUWDE IN 1839 MET ZIJN VOLLE NICHT PRINSES SOPHIE VAN WURTEMBERG. ZIJ KREGEN DRIE ZONEN, DIE ALLEMAAL EERDER STIERVEN DAN HUN VADER: WILLEM, MAURITS EN ALEXANDER. NA DE DOOD VAN ZIJN VROUW HERTROUWDE HIJ IN 1879 MET PRINSES EMMA VAN WALDECK-PYRMONT. ZIJ KREGEN ÉÉN DOCHTER, WILHELMINA, DIE HEM OPVOLGDE.

IN NOVEMBER 1848, VIER MAANDEN VOOR ZIJN TROONSBESTIJGING, WAS ZEER TEGEN ZIJN ZIN EEN INGRIJPENDE GRONDWETSHERZIENING DOORGEVOERD, DIE DE MACHT VAN DE KONING AANZIENLIJK BEPERKTE. HIJ WEIGERDE IN EERSTE INSTANTIE OM ONDER DE NIEUWE GRONDWET KONING TE WORDEN, MAAR SCHIKTE ZICH UITEINDELIJK IN ZIJN LOT. ZIJN ONVERMOGEN OM IETS AAN DE NIEUWE GRONDWET TE VERANDEREN DROEG ERAAN BIJ DAT NEDERLAND ZICH ONDER ZIJN KONINGSCHAP ONTWIKKELDE TOT EEN PARLEMENTAIRE DEMOCRATIE. MEDE VANWEGE ZIJN BEPERKTE MACHT HEEFT HIJ NIET VEEL BIJGEDRAGEN AAN DE STAATKUNDIGE INRICHTING VAN HET KONINKRIJK. ZOALS ZIJN BIOGRAAF DIK VAN DER MEULEN HET SAMENVATTE: "WILLEMS VOORNAAMSTE STAATKUNDIGE VERDIENSTE WAS DE EERSTE NEDERLANDSE KONING TE ZIJN IN EEN LAND DAT DOOR ANDEREN WERD BESTUURD".[1]

JEUGD

WILLEM WERD GEBOREN IN BRUSSEL, ALS OUDSTE KIND VAN DE LATERE KONING WILLEM II EN ZIJN ECHTGENOTE ANNA PAULOWNA, DE ZUSTER VAN DE RUSSISCHE TSAREN ALEXANDER I EN NICOLAAS I.

WILLEM KREEG THUIS PRIVÉONDERWIJS EN OP 19 FEBRUARI 1827 WERD HIJ DOOR ZIJN GROOTVADER, KONING WILLEM I, BENOEMD TOT KOLONEL-TITULAIR VAN DE INFANTERIE. TEVENS ONTVING HIJ DIE DAG HET GROOTKRUIS VAN DE ORDE VAN DE NEDERLANDSE LEEUW, DIT ALLES OM TE VIJFEN DAT HIJ TIEN JAAR OUD WAS GEWORDEN.[2]

MET ZIJN VADER REISDE HIJ IN DECEMBER 1833 NAAR BERLIJN EN SINT-PETERSBURG. ROND NIEUWJAAR 1834 WERD HIJ DOOR ZIJN OOM TSAAR NICOLAAS I BENOEMD TOT EREKOLONEL VAN HET VIERDE REGIMENT GRENADIERS VAN DE KEIZERLIJKE GARDE. IN HETZELFDE JAAR WERD HIJ AAN DE LEIDSE HOOGESCHOOL INGESCHREVEN ALS STUDENT. ER WERDEN VOOR HEM ENKELE KAMERS GEHUURD AAN HET RAPENBURG, MAAR HIJ OVERNACHTTE MEESTAL IN DEN HAAG. OOK IN LEIDEN KREEG WILLEM LES AAN HUIS. PETRUS HOFMAN PEERLKAMP GAF HEM GESCHIEDENISLES, HENDRIK COCK VERZORGDE HET ONDERWIJS IN NATUUR-, STAATS- EN VOLKENRECHT EN HENDRIK WILLEM TYDEMAN WAS VERANTWOORDELIJK VOOR HET VAK STAATSHUISHOUDKUNDE.

OP 30 MEI 1836, TIJDENS EEN ONDERBREKING VAN ZIJN STUDIE, DANSTE HIJ IN LONDEN MET DE LATERE BRITSE KONINGIN VICTORIA. IN 1837 STUDEERDE HIJ AF EN IN SEPTEMBER DAT JAAR BEGON HIJ AAN EEN REIS DIE HEM

NAAR EEN AANTAL DUITSE VORSTENDOMMEN BRACHT, EVENALS NAAR NOORD-ITALIË, WENEN, PRAAG, OFEN EN

PEST EN OPNIEUW NAAR BERLIJN, WAAR HIJ HET GOED KON VINDEN MET PRINS WILHELM, DIE TOEN NOG NIET WIST

DAT HIJ LATER KEIZER VAN DUITSLAND ZOU WORDEN.[3] OP ZIJN 21E VERJAARDAG WERD HEM ZITTING VERLEEND IN

DE RAAD VAN STATE, HET HOOGSTE ADVIESORGAAN VAN DE KROON.

[4]

OP 7 OKTOBER 1840 TRAD ZIJN GROOTVADER WILLEM I AF ALS KONING DER NEDERLANDEN, GROOTHERTOG VAN LUXEMBURG EN HERTOG VAN LIMBURG. WILLEMS VADER NAM DE TITELS OVER EN HIJZELF WERD PRINS VAN ORANJE EN DAARMEE DE EERSTE IN LIJN VAN TROONOPVOLGING IN DE NEDERLANDEN. LOS DAARVAN WERD HIJ OOK DE AANGEWEEZEN OPVOLGER VOOR LUXEMBURG EN LIMBURG. OP 28 NOVEMBER DAT JAAR WERD ZIJN VADER INGEHULDIGD ALS KONING WILLEM II. DEZELFDE DAG BENOEMDE DIE HEM TOT INSPECTEUR-GENERAAL VAN HET WAPEN DER INFANTERIE EN LUITENANT-GENERAAL.[5]

DE FUNCTIE VAN INSPECTEUR-GENERAAL LEVERDE WILLEM EIND DECEMBER 1845 WEER IN. DE PRECIEZE REDEN IS ONDUIDELIJK, MAAR WELLICHT OMDAT WILLEM VOND DAT HIJ ER GEEN JUISTE INVULLING AAN KON GEVEN. HET WAS DAN OOK ALLEEN EEN EREFUNCTIE. TEGELIJKERTIJD MET ZIJN ONTSLAG WERD DE FUNCTIE DOOR ZIJN VADER OPGEHEVEN.[6]

WILLEM III GAF ALS KROONPRINS AAN DE NIEUWE GRONDWET VAN 1848 NIET TE ACCEPTEREN. ZIJN GRIEF WAS DAT DIE DE KONINKLIJKE MACHT DRASTISCH BEPERKTE. OP 8 OKTOBER DAT JAAR, DRIE DAGEN VOORDAT DE GRONDWETSVOORZIENING VAN THORBECKE VAN KRACHT WERD, SCHREEF HIJ AAN ZIJN ZUS:[7] "NIET IN STAAT, HERHAAL IK, DIT SOORT STAATSGEVAARLIJKE BEGINSELEN IN OVEREENSTEMMING TE BRENGEN MET MIJN GEWETEN EN MIJN TAAK, BEN IK TOT HET VOLGENDE BESLUIT GEKOMEN: AF TE ZIEN, ONHERROEPELIJK EN VOOR ALTIJD, TEN FAVEURE VAN MIJN OUDSTE ZOON, VAN MIJN RECHTEN ALS PRINS VAN ORANJE EN VAN MIJN RECHTEN OP DE KROON."

ZIJN VADER TRACHTTE HEM VAN ZIJN ONGELIJK TE OVERTUIGEN, ONDER MEER DOOR HEM EROP TE WIJZEN DAT HET KONINGSCHAP EEN "GODDELIJKE ROEPING" IS, DIE HIJ NIET KON WEIGEREN. WILLEM BLEEF ECHTER BIJ ZIJN STANDPUNT. HIJ DIENDE ZELFS EEN VERZOEK IN HEM OOK TE ONTSLAAN ALS LUITENANT-GENERAAL VAN DE INFANTERIE. ZIJN VADER WEES OOK DIT AF.[8]

TOEN ZIJN VADER OP 17 MAART 1849 STIERF, BEVOND WILLEM ZICH VOOR EEN VERBLIJF VAN DRIE MAANDEN IN ENGELAND. OP DE DAG VAN ZIJN OVERLIJDEN BEVOND HIJ ZICH IN RABY CASTLE, IN HET NOORD-ENGELSE GRAAFSCHAP DURHAM. HIJ VERNAM PAS VAN HET OVERLIJDEN VAN ZIJN VADER, TOEN DIE AL EEN DAG DOOD WAS.

HIJ LIET ZICH ALSNOG OVERREDEN HET KONINGSCHAP TE AANVAARDEN. ZIJN INHULDIGING VOND PLAATS OP 12 MEI 1849.

WILLEM TRAD OP 18 JUNI (WATERLOODAG) 1839 IN HET HUWELIJK MET ZIJN VOLLE NICHT PRINSES SOPHIE VAN WURTEMBERG, DE DOCHTER VAN KONING WILLEM I VAN WURTEMBERG EN CATHARINA PAULOWNA.

[9] OP 4 SEPTEMBER 1840 WERD HUN EERSTE KIND GEBOREN, EEN ZOON. HET WERD HET EEN SLECHT HUWELIJK, MEDE DOOR WILLEMS NAUWELIJKS VERHOLEN BUITENECHTELIJKE AFFAIRES, ANDERE SEKSUELE UITSPATTINGEN EN GRILLIGE KARAKTER. AL IN 1842 WILDE SOPHIE GESCHEIDEN VAN HAAR ECHTGENOOT GAAN WONEN. IN EEN BRIEF AAN HAAR SCHOONVADER, GESCHREVEN IN DE NAZOMER OF HERFST VAN DAT JAAR, HIELD ZE HEM VOOR DAT ZE DOOR HAAR ECHTGENOOT BEDREIGD EN MISHANDELD WERD. HIJ ZOU HAAR DWINGEN TOT "SCHANDALIGE HANDELINGEN DIE DE ZEDEN EN DE WAARDIGHEID KWETSEN VAN IEDERE VROUW". "MIJN SITUATIE IS ONHOUDBAAR", VERVOLGDE SOPHIE. ZE VROEG DE KONING OM HAAR "EEN WIJKPLAATS TOE TE STAAN. IK VRAAG NIET OM GELD. MEN HEEFT ME EEN TOEVLUCHTSOORD AANGEBODEN WAAR IK RUSTIG ZOU KUNNEN LEVEN (...) LAAT U ME DAN OOK MIJN KIND; TOT ZIJN ZEVENDE ZAL HET DE ZORG VAN VROUWEN NODIG HEBBEN." [10] HET WERD HAAR NIET GEGUND. ZE ZOU BIJ HAAR MAN BLIJVEN WONEN EN NOG TWEE KEER ZWANGER VAN HEM WORDEN, DE EERSTE KEER AL BEGIN 1843. OP 25 AUGUSTUS 1851 BEVIEL SOPHIE VAN HAAR DERDE KIND. HET BRACHT GEEN HUWELIJKSGELUK, WANT ZE WILDE OPNIEUW VAN HAAR ECHTGENOOT WEG. OP 17 SEPTEMBER DAT JAAR GAF WILLEM DE OPDRACHT OM DAARVOOR DE MOGELIJKHEDEN UIT TE ZOEKEN. UITEINDELIJK LEIDDE DIT OP 25 DECEMBER 1855 TOT HET ONDERTEKENEN VAN EEN SCHRIFTELIJKE OVEREENKOMST WAARBIJ – ZONDER TUSSENKOMST VAN EEN RECHTER – OVERGEGAAN WERD TOT EEN SCHEIDING VAN TAFEL EN BED. TEVENS WERD DE BELOFTE VASTGELEGD DAT ALS WILLEM ZOU AFTREDEN ALS VORST, OVERGEGAAN ZOU WORDEN TOT EEN FORMELE ECHTSCHIEDING. WILLEM KREEG HET GEZAG OVER HUN OUDSTE ZOON TOEGEWEEZEN, MET DE VERPLICHTING DAT DIE ZIJN MOEDER REGELMATIG MOEST BEZOEKEN. DE JONGSTE ZOON, DIE OP DAT MOMENT VIER JAAR OUD WAS, WERD TOT ZIJN NEGENDE JAAR ONDER HET GEZAG VAN ZIJN MOEDER GEPLAATST. SOPHIE KREEG ALS WOONVERBLIJF PALEIS HUIS TEN BOSCH TOEGEWEEZEN. 'S WINTERS ZOU ZIJ IN PALEIS NOORDEINDE MOGEN VERBLIJVEN, WAAR IN DIE MAANDEN OOK WILLEM WOONDE, EERSTE HUWELIJK MAAR BEIDEN ZOULDEN VAN ELKAAR AFGESCHIEDEN WOONRUIMTE KRIJGEN EN HET WAS GEEN VAN TWEEËN TOEGESTAAN ZONDER WEDERZIJDSE TOESTEMMING DE ANDER OP TE ZOEKEN. BEIDEN ZOULDEN ZICH VERDER ONTHOUDEN VAN 'BESCHULDIGINGEN OF TOESPELINGEN, WAARDOOR DE EER OF DE WAARDIGHEID HUNNER PERSONEN KUNNEN WORDEN GEKRENKT'. BIJ OFFICIËLE GELEGENHEDEN MOESTEN WILLEM EN SOPHIE DE SCHIJN OPHOUDEN EN ZICH ALS EEN ECHTPAAR BLIJVEN GEDRAGEN. DE OVEREENKOMST WERD DOOR ENKELE GETUIGEN MEDEONDERTEKEND EN VOOR DE BUITENWERELD VERBORGEN GEHOUDEN. [11] UIT HET HUWELIJK KWAMEN DRIE ZOONS VOORT. GEEN VAN HEN OVERLEEFDE ZIJN VADER.

BREUK MET OUDSTE ZOON

IN DE JAREN ZEVENTIG KWAM HET TOT EEN BREUK TUSSEN WILLEM III EN ZIJN OUDSTE ZOON. DEZE WILDE TROUWEN MET MATHILDE GRAVIN VAN LIMBURG STIRUM, MAAR DE KONING EN KONINGIN WEIGERDEN HUN TOESTEMMING TE GEVEN. DE MINISTERRAAD WAS IN EERSTE INSTANTIE OOK TEGEN, MAAR LEGDE ZICH ER UITEINDELIJK BIJ NEER, OMDAT GEVREESD WERD DAT HIJ ANDERS HELEMAAL NIET ZOU TROUWEN. VAN ZIJN ENIGE OVERGEBLEVEN BROER ALEXANDER VIEL NAMELIJK EVENMIN EEN HUWELIJK TE VERWACHTEN. WILLEM III ZAG LIEVER DAT ZIJN OUDSTE ZOON ZOU TROUWEN MET EEN BUITENLANDSE PRINSES, MAAR GAF AAN DAT HIJ MISSCHIEF TOCH AKKOORD ZOU GAAN MET EEN HUWELIJK MET EEN BUITENLANDSE GRAVIN OF HERTOGIN. HIJ WILDE DAARMEE VOORKOMEN DAT DE TROON OVER ZOU GAAN OP DE KINDEREN VAN ZIJN ZUSTER SOPHIE. EEN HUWELIJK MET EEN NEDERLANDSE GRAVIN BLEEF VOOR HEM EVENWEL UITGESLOTEN. [12] DE JONGE WILLEM VERTROK NAAR PARIJS OM ER ZICH OVER TE GEVEN AAN DE GENOEGENS DIE DIE STAD TE BIEDEN HAD EN ZOU TIJDENS ZIJN LEVEN ALLEEN NOG IN 1877 EVEN KORT NAAR NEDERLAND TERUGKEREN OM AFSCHEID TE NEMEN VAN ZIJN STERVENDE MOEDER.

TWEDE HUWELIJK

NA HET OVERLIJDEN VAN SOPHIE IN 1877 HAD WILLEM DE MOGELIJKHEID OM WEER EEN HUWELIJK TE SLUITEN. AANVANKELIJK KOOS HIJ VOOR EEN MORGANATISCH HUWELIJK MET ZIJN GELIEFDE VAN DAT MOMENT, EMILIE AMBRE, EEN PARIJSE OPERAZANGERES, DIE HIJ AL HAD GEÏNSTALLEERD OP HUIZE WELGELEGEN TE RIJSWIJK, EN DIE HIJ HAD VOORZIEN VAN DE TITEL COMTESSE D'AMBROISE. HET VOORNEMEN LEIDDE TOT HEFTIGE CONFLICTEN MET HET KABINET, EN DE KONING ZAG UITEINDELIJK VAN HET HUWELIJK AF.[13]

UITEINDELIJK WISTEN MINISTERS HEM TE BEWEGEN EEN VORSTELIJKE ECHTGENOTE TE ZOEKEN. DE EERSTE DIE GEVRAAGD WERD WAS DE 25-JARIGE DEENSE PRINSES THYRA, MAAR DIE WAS AL VERGEVEN. TWEDE KEUS WAS EEN DOCHTER VAN DE VERDREVEN KONING VAN HANNOVER, MAAR DIE WEIGERDE.

VERVOLGENS TRACHTTE HIJ JULI 1878 ZIJN NICHT ELISABETH VAN SAKSENWEIMAR-EISENACH TE HUWEN, EEN DOCHTER VAN ZIJN ZUSTER, MAAR OOK ZIJ BEDANKTE VOOR DE EER.[14] DAARNA REISDE WILLEM OP ADVIES VAN ZIJN ZUSTER RECHTSTREEKS DOOR NAAR BAD

AROLSEN, WAAR DE VORST GEORGE VICTOR VAN WALDECK-PYRMONT MEERDERE HUWBARE DOCHTERS HAD. DE MOEDER, PRINSES HELENA VAN NASSAU, STELDE TWEE VAN HAAR DOCHTERS VOOR.

WILLEM GING EERST VOOR DE OUDSTE, PRINSES PAULINE, MAAR HET KLIKTE MEER MET DE JONGSTE VAN DE TWEE, EMMA, DIE OP DAT MOMENT NOG NET GEEN 20 JAAR WAS, WAARNA AL SNEL TOT EEN HUWELIJK BESLOTEN WERD. AL OP 29 SEPTEMBER 1878 WERD DE VERLOVING GEVIERD. DE 61-JARIGE WILLEM TROUWDE OP 7 JANUARI 1879 TE AROlsen. DE FESTIVITEITEN TER GELEGENHEID VAN HET HUWELIJK WERDEN IN NEDERLAND AL SNEL AFGEBROKEN WEGENS HET OVERLIJDEN VAN 'S KONINGS BROER PRINS HENDRIK OP 13 JANUARI. DEZE HAD BIJ HET HUWELIJK ALS GETUIGE OP MOETEN TREDEN, MAAR MOEST WEGENS EEN AANVAL VAN MAZELEN VERSTEK LATEN GAAN. IN APRIL DAT JAAR VOND ALSNOG EEN FEESTELIJKE INHULDIGING VAN HET BRUIDSPAAR PLAATS.

UIT HET HUWELIJK VAN WILLEM EN EMMA ZOU ÉÉN KIND GEBOREN WORDEN: WILHELMINA HELENA PAULINE MARIA (31-8-1880-28-11-1962)

CONSTITUTIONELE ROL

DE EERSTE TWINTIG JAAR VAN ZIJN REGERING KENMERKTEN ZICH DOOR WEERSTAND TEGEN DE CONSTITUTIONELE MONARCHIE, WAARBIJ DE KONING ZICH OVERIGENS MEESTAL CONFORMEERDE. EEN VOORBEELD VAN DIE EIGENZINNIGE CONSTITUTIONELE ROL IS DE COMMOTIE ROND DE APRILBEWEGING IN 1853. HET ZITTENDE KABINET ONDER DE FEITELIJKE LEIDING VAN THORBECKE HAD EEN NEUTRAAL ANTWOORD VOORGESTELD. DE SCHEIDING VAN KERK EN STAAT BETEKENDE IMMERS DAT DE REGERING GEEN ZEGGENSCHAP ZOU HEBBEN OVER DE WENS VAN DE KATHOLIEKEN OM ZICH IN BISDOMMEN TE ORGANISEREN. TOEN WILLEM III IN AMSTERDAM EEN ANTI-ROOMS-KATHOLIEKE PETITIE KREEG AANGEBODEN HIELD HIJ EEN GLOEDVOLLE REDE, DIE DE HOOGOPGELOPEN GEMOEDEREN OVERIGENS OOK ONMIDDELLIJK DEED BEDAREN. OMDAT DE KONING NIET BEREID WAS TERUG TE KOMEN OP ZIJN WEIGERING OM HET REGERINGSSTANDPUNT UIT TE DRAGEN, TRAD DE MINISTERRAAD AF.

IN SEPTEMBER 1854 WAREN ER NA DE STIJGING VAN DE BROODPRIJZEN RELLEN IN SCHIEDAM, EEN ARTILLERIEPAARD OVERLEED DAARBIJ. WILLEM LIET ALS OPPERBEVELHEBBER VAN DE KRIJGSMACHT SCHRIFTELIJK VASTLEGGEN DAT EEN OORLOGSSCHIP RICHTING SCHIEDAM MOEST VAREN DAT "BIJ VERNIEUWDE STOORNIS" DE STAD MOEST BESTOKEN MET BOURBONGRANATEN. MINISTER VAN OORLOG BARON FORSTNER VAN DAMBENOY ACHTTE HET ONMOGELIJK OM HET BEVEL UIT TE VOEREN. HIJ DRONG ER BIJ WILLEM OP AAN OM DE VERORDENING VOOR ZICH TE HOUDEN. DE REACTIE VAN HET PARLEMENT ZOU VOLGENS HEM ANDERS NIET TE OVERZIEN ZIJN. UITEINDELIJK TROK WILLEM ZIJN BEVEL IN. ALLE MINISTERS GAVEN IN EEN SPECIALE ZITTING AAN ZIJN HANDELWIJZE AF TE KEUREN.[15]

IN 1856 WERD WILLEM BENADERD DOOR ZIJN HOFFUNCTIONARIS EN VROEGERE SECRETARIS JONKHEER LUDOLPH VAN BRONKHORST OF DE KONING HEM EN ZIJN ZWAGER, DE VOORMALIGE RESIDENT J.G.A. GALLOIS, KON HELPEN OM OP JAVA EEN SUIKERCONTRACT TE VERWERVEN. WILLEM BEVAL DE TWEE AAN BIJ DE MINISTER VAN KOLONIËN PIETER MIJER EN STELDE IN EEN TWEDE BRIEF VOOR HEN TEVENS TE VOORZIEN VAN EEN RENTELOOS KREDIET. MIJER WILDE ER EIGENLIJK NIETS VAN WETEN, MAAR BEZWEEK

ONDER DE AANHOUDENDE DRUK. EEN RENTELOOS KREDIET VERSTREKKEN GING HEM ECHTER TE VER. UITEINDELIJK REGELDE MIJERS OPVOLGER JAN JACOB ROCHUSSEN DAT HET DUO NIET VOOR HET CONTRACT HOEFDE TE BETALEN. GALLOIS SCHEEPTE ZICH METEEN IN VOOR DE NEDERLANDSE KOLONIE, MAAR IN PLAATS VAN SUIKERRIET TE GAAN VERBOUWEN, VERKOCHT HIJ BIJ AANKOMST DE RECHTEN VOOR 275.000 GULDEN. TOEN DE MINISTERIËLE INBRENG IN DEZE PANGKA-AFFAIRE BIJ DE TWEDE KAMER BEKEND WERD, KOSTTE DAT ROCHUSSEN ZIJN BAAN. DE ROL VAN DE KONING WERD VERBORGEN GEHOUDEN.

DE MINISTER VAN OORLOG VAN MEURS STELDE IN 1859 VOOR OM CHARLES NEPVEU TE BEVORDEREN TOT OPPERBEVELHEBBER VAN HET NEDERLANDSE LEGER. WILLEM DACHT DAAR ANDERS OVER EN BENOEMDE ZIJN OOM FREDERIK.[16] DE KONING DRONG HETZELFDE JAAR AAN OP EEN VERHOOGING VAN DE DEFENSIE-UITGAVEN IN VERBAND MET EEN DREIGENDE OORLOG TUSSEN OOSTENRIJK EN SARDINIË. DE TWEDE KAMER GING DAARIN MEE EN VERHOOGDE DE UITGAVEN MET VIER MILJOEN GULDEN.[16] EVENEENS IN 1859 ZEGDE WILLEM DE STAD AMSTERDAM TOE DAT HIJ DE SPOORWEGWET NIET ZOU ONDERTEKENEN VOORDAT ER OVEREENSTEMMING ZOU ZIJN BEREIKT OVER DE AANLEG VAN EEN KANAAL TEN WESTEN VAN AMSTERDAM, DAT AANSLUITING ZOU KRIJGEN OP DE NOORDZEE (HET LATERE NOORDZEEKANAAL). HET WETSVOORSTEL OVER HET KANAAL WERD ECHTER DOOR DE TWEDE KAMER AANGEHOUDEN, TERWIJL DAT OVER DE SPOORWEGWET WEL WERD AANGENOMEN. WILLEM WEES ER DE MINISTERRAAD OP DAT HIJ NIET KON TERUGKOMEN OP ZIJN BELOFTE AAN AMSTERDAM EN BEWERKSTELLIGDE, DOOR EERSTE KAMERLEDEN ONDER DRUK TE ZETTEN, DAT DE SENAAAT DE SPOORWEGWET AFWEES. DE MINISTERS VAN FINANCIËN, VAN BOSSE, EN BINNENLANDSE ZAKEN, VAN TETS VAN GOUDRIAAN, BODEN DAAROP HUN ONTSLAG AAN.[17] HET LEIDDE TOT DE VORMING VAN EEN NIEUW KABINET.

HET WAS EEN IDEE VAN WILLEM OM IN DE SPOORWEGWET OP TE NEMEN DAT EEN SPOORWEG ZOU WORDEN AANGELEGD VAN AMSTERDAM NAAR HET NIEUWEDIËP, HET LATERE DEN HELDER. DE WET WERD IN 1860 EEN FEIT, EVENALS DIE VOOR DE AANLEG VAN HET NOORDZEEKANAAL.[18]

WATERHELD VAN HET LOO

WILLEM III OOGSTTE BIJ HET VOLK VEEL LOF VOOR DE PERSOONLIJKE AANDACHT DIE HIJ SCHONK AAN DE SLACHTOFFERS VAN DE WATERSNOODDRAMPEN VAN 1855 EN 1861. EIND FEBRUARI 1855 TRAD DE DOOI IN EN KRUIEND IJS IN DE GROTE RIVIEREN VEROORZAAKTE VANAF 4 MAART DIVERSE DIJKBREUKEN. VOORAL HET LAND VAN MAAS EN WAAL WERD HARD GETROFFEN, MAAR OOK DE GELDERSE VALLEI EN HET STROOMGEBIED VAN DE IJSSEL HADDEN TE MAKEN MET GROTE WATEROVERLAST. DE MENSEN SCHULDEN IN DE BOMEN EN OP DE DAKEN VAN HUN HUIZEN. HOEVEEL DODEN ER GEVALLEN ZIJN, IS NOOIT BEKEND GEWORDEN. OP 7 MAART SPOEDDE DE KONING ZICH NAAR HET RAMPGEBIED. TIEN DAGEN LANG BEZOCHT HIJ DE SLACHTOFFERS EN SPRAK HEN MOED IN. DAT HIJ OOK HUN ARMOEDIGE HUIZEN BETRAD WERD ALOM GEWAARDEERD. TERUG IN DEN HAAG GINGEN DE INWONERS DE STRAAT OP OM HEM OP ENTHOUSIASTE WIJZE TE VERWELKOMEN. IN JANUARI 1861 WAS HET WEER RAAK. OPNIEUW KWAM HET LAND VAN MAAS EN WAAL ONDER WATER TE STAAN. DEZE KEER BLEEF WILLEM IN EERSTE INSTANTIE IN ZIJN PALEIS EN STELDE HIJ EEN COMMISSIE IN DIE HET RAMPGEBIED VOORZAG VAN KLEDING, VOEDSEL, KOFFIE EN TENTEN. OP 24 JANUARI BEZOCHT WILLEM MET ZIJN BROER HENDRIK DE GETROFFEN GEBIEDEN. TOEN NA HUN BEZOEK OPNIEUW DIJKEN DOORBRAKEN, VERTROKKEN WILLEM EN ZIJN BROER OP 3 FEBRUARI OPNIEUW NAAR DE ONDER WATER GELOPEN STREKEN. DE TERUGWEG GING PER TREIN. OP ALLE TUSSENLIJGENDE STATIONS, ARNHEM, ROTTERDAM EN DELFT, WERDEN ZE MET EEN SERENADE OPGEWACHT EN IN DEN HAAG WERDEN DE KONINKLIJKE BROERS DOOR EEN GROTE MENIGTE ENTHOUSIAST ONTHAALD. NADERHAND SCHONK WILLEM 40.000 GULDEN AAN DE SLACHTOFFERS, HET HOOGSTE BEDRAG VAN IEDEREEN. HIJ WERD DE 'WATERHELD VAN HET LOO' GENOEMD, VRIJ NAAR ZIJN VADER DIE WEGENS DIENS MILITAIRE SUCCESSEN TEGEN DE TROEPEN VAN NAPOLEON BONAPARTE BEKENDSTOND ALS DE 'HELD VAN WATERLOO'. [19]

MAX HAVELAAR

IN 1860 BRACHT DE SCHRIJVER MULTATULI ZIJN MAX HAVELAAR UIT, EEN BOEK DAT DE NEDERLANDSE WANTOESTANDEN IN DE OOST-INDISCHE KOLONIE BELICHT. HET SLOEG IN NEDERLAND IN ALS EEN BOM EN BEHOORT MEER DAN HONDERDVIJFTIG JAAR LATER NOG STEEDS TOT DE MEEST VERMAARDE BOEKEN IN DE NEDERLANDSE LITERATUUR. HET BOEK SLUIT AF MET EEN OPROEP AAN DE KONING:

“WANT AAN U DRAAG IK MIJN BOEK OP, WILLEM DEN DERDE, KONING, GROOTHERTOG, PRINS,... MEER DAN PRINS, GROOTHERTOG EN KONING,... KEIZER VAN HET PRACHTIG RIJK VAN INSULINDE, DAT ZICH DAAR SLINGERT OM DEN EVENAAR, ALS EEN GORDEL VAN SMARAGD!...

AAN U VRAAG IK MET VERTROUWEN OF HET UW KEIZERLIJKE WIL IS: DAT DE HAVELAAR’S WORDEN BESPAT DOOR DEN MODDER VAN SLIJMERINGEN EN DROOGSTOPPEL’S;- EN DAT DAAR GINDS UWE MEER DAN DERTIG MILLIOENEN ONDERDANEN WORDEN MISHANDELD EN UITGEZOGEN IN UWEN NAAM?...”

MULTATULI KREEG GEEN ANTWOORD VAN DE KONING, OOK NIET OP EEN VERZOEK DAT HIJ NOG VOOR DE UITGAVE VAN MAX HAVELAAR VIA DE POST RECHTSTREEKS AAN HEM RICHTTE. IN DE VIERDE DRUK VOEGDE MULTATULI, SCHRIJVENDE OVER WILLEM, EEN SNEER TOE OVER HET UITBLIJVEN VAN EEN KONINKLIJK ANTWOORD: “DIE ZICH ZEKER BEZIG HOUDT MET BELANGRYKER ZAKEN DAN RECHTDOEN EN ‘T BEHOUDEN VAN INSULINDE VOOR NEDERLAND.” VOOR DE ZEKERHEID STUURDE HIJ DE KONING EEN EXEMPLAAR VAN DEZE DRUK OP. OPNIEUW BLEEF EEN REACTIE UIT.[20]

LUXEMBURGSE KWESTIE

IN 1866 VIEL DE DUITSE BOND UITEEN EN KWAM DE NOORD-DUITSE BOND TOT STAND, WAARVAN HET GROOTHERTOGDOM LUXEMBURG EN HET HERTOGDOM LIMBURG GEEN DEEL MEER Zouden uitmaken. WILLEM WAS DESGEVRAAGD BEREID LUXEMBURG AAN KEIZER NAPOLEON III VAN FRANKRIJK TE VERKOPEN, MET STILZWIJGENDE INSTEMMING VAN DE PRUISISCHE PREMIER BISMARCK. TOEN DEZE TRANSACTIE ECHTER IN DE OPENBAARHEID KWAM, VERKLAARDE BISMARCK DAT VERKOOP ALS REDEN TOT OORLOG BESCHOUWD ZOU WORDEN. OP HET CONGRES VAN LONDEN VAN 1867 TER REGELING VAN DE LUXEMBURGSE KWESTIE WERD OVEREENGEKOMEN DAT LUXEMBURG PATRIMONIAAL EIGENDOM VAN HET HUIS (ORANJE-)NASSAU ZOU BLIJVEN, ECHTER WEL ALS POLITIEK NEUTRAAL GEBIED. DE PRUISISCHE TROEPEN WERDEN DAN OOK TERUGGETROKKEN UIT DE VESTING EN DE BURCHT VAN LUXEMBURG WERD AFGEBROKEN. IN 1868 KREEG LUXEMBURG EEN NIEUWE GRONDWET.

ONHEBBELIJKHEDEN

“IK ZET GEEN VOET IN DAT KLOOSTER”, ZOU WILLEM III IN 1885 IN HET FRANS OVER HET RIJKSMUSEUM AMSTERDAM GEZEGD HEBBEN, UIT WOEDE OVER HET ROOMS-KATHOLIEKE KARAKTER VAN HET ONTWERP VAN HET GEBOUW. HIJ WEIGERDE DE EERSTE STEEN TE LEGGEN, EVENALS HET VERRICHTEN VAN DE OFFICIËLE OPENING.[21][22] DESONDANKS WERD ARCHITECT PIERRE CUYPERS JUIST WEGENS ZIJN VERDIENSTEN VOOR DE BOUW VAN HET MUSEUM OP 7 JULI 1885, EEN WEEK VOOR DE OPENING VAN HET MUSEUM, DOOR WILLEM BENOEMD TOT RIDDER IN DE ORDE VAN DE NEDERLANDSE LEEUW.[23]

AAN HET MEER VAN GENÈVE, IN CLARENS, HUURDE HIJ IN 1875 EEN VILLA. DE KONING WERD ER BIJ HERHALING OP ZIJN BALKON WAARGENOMEN IN EEN OPENGEVALLEN PAARDRIJAS, ZONDER DAARONDER KLEDING TE DRAGEN, DIT IN HET ZICHT VAN DE PASSAGIERS OP DE STOOMBOTEN.[24] HIJ MAAKTE ER TEVENS EEN GEWOONTE VAN IN ADAMSKOSTUUM IN HET MEER TE ZWEMMEN, WAARBIJ HIJ AAN WAL EVENEENS DOOR DE BOOTPASSAGIERS NAAKT GADESLAGEN KON WORDEN. TOEN HIJ VOOR DIT VERGRIJP VOOR DE RECHTBANK GEDAAGD WERD, BERIEP HIJ ZICH OP ZIJN ONSCHENDBAARHEID ALS KONING.

WILLEM III WAS IN ZIJN LATERE JAREN NIET GELIEFD EN WERD IN EEN ANTI-MONARCHISTISCH SCHOTSCHRIFT DOOR S.E.W. ROORDA VAN EYSINGA KONING GORILLA GENOEMD. HIJ WAS ZIJN LEVEN LANG DRIFTIG, EGOÏSTISCH EN BOOSAARDIG, MAAR DOOR ZIJN GRILLIGE KARAKTER KON HIJ SOMS OOK ONVERWACHT VRIENDELIJK EN ROYAAL UIT DE HOEK KOMEN.

VOORBEELDEN VAN 'S KONINGS ONHEBBELIJKE NATUUR ZIJN GOED GEDOCUMENTEERD. ZO LIET HIJ LAKEIEN EEN LUCIFER AFSTEKEN OM DE KONINKLIJKE SIGAAR AAN TE STEKEN. WANNEER DE LUCIFER BRANDDE TALMDE DE KONING ZO LANG DAT DE LAKEI, OM BRANDBLAREN TE VOORKOMEN, DE LUCIFER MOEST DOVEN. DAT GAF DE KONING DAN DE GELEGENHEID OM DE LAKEI MET TWEE WEKEN INHOUDING VAN SALARIS TE STRAFFEN. ALS DE BOUILLON VOLGENS DE KONING TE ZOUT WAS, KON HET GEBEUREN DAT DE CHEF-KOK ACHT DAGEN GEEN TOEGANG TOT HET PALEIS KREEG.[25] DE HOFKOMMISSIE MAAKTE GEREGELD BEZWAAR TEGEN DE ONREDELIJKE EN KLEINGEESTIGE STRAFFEN DIE DE VORST TE PAS EN TE ONPAS UITDEELDE. LORD CLARENDON, DE BRITSE MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN, LEGDE VAST DAT DE KONING OP EEN RECEPTIE NIETS ANDERS DEED DAN "OP IEDEREEN DIE HIJ SPRAK VITTEN EN MOPPEREN", MAAR HIJ VERVOLGDE MET DE VASTSTELLING "DAT NIEMAND ZICH DAAR IETS VAN AANTROK".

DE CONSEQUENTIES VAN DE KONINKLIJKE WOEDEAANVALLEN WAREN ERNSTIGER. EEN JONGE OFFICIER DIE EEN RIJtuig WAARIN DE KONING INCOGNITO REED NIET GROETTE, WERD VOOR STRAF KROMGESLOTEN EN MINISTER VAN OORLOG WEITZEL MERKTE IN ZIJN DAGBOEK OP: "DE PRIKKELBAARHEID VAN ZIJN OPLOPEND KARAKTER EN ZIJNE AUTOCRATISCHE NEIGINGEN SCHIJNEN MET DE JAREN TOE TE NEMEN" EN: "IN HET OPENBAAR EN VOORAL TEN AANZIEN VAN HOOGER OF LAGER GEPLAATSTE OFFICIEREN HEBBEN NU EN DAN ERGERLIJKE TONEELEN PLAATS. DIE TONEELEN WORDEN DOOR DE PERS WEL MET DEN MANTEL DER LIEFDE BEDEKT, MAAR ZIJN TOCH IN HET LEGER TE ZEER BEKEND OM ALDAAR NIET VELEN TE VERBITTEREN EN VAN HEM TE VERVREEMDEN." [26]

IN HET VOORJAAR 1880 BEZUINIGDE WILLEM OP DE MAALTIJDEN VAN HET HOPPERSONEEL. HET SERVEREN VAN VIS WERD VERBODEN EN BIJ HET ONTBIJT WERDEN NOG MAAR TWEE IN PLAATS VAN VIER BESCHUITEN GESERVEERD. HET GELD VOOR EEN MIDDAGMAAL VOOR DE KAMENIERS SCHAFFTE HIJ AF, WAARDOOR ZE VOLGENS EMMA'S HOFDAME HENRIËTTE VAN DE POLL GEEN ANDERE UITWEG ZAGEN DAN DE RESTJES OP TE PEUZELLEN VAN DE KONINKLIJKE MAALTIJDEN.[27]

LAATSTE LEVENSJAREN

DE GEZONDHEID VAN DE KONING GING IN OKTOBER 1888 STERK ACHTERUIT. IN FEBRUARI 1889 WAS HIJ NIET MEER IN STAAT OM STAATSTUKKEN MET EEN PARAAF TE ONDERTEKENEN EN OP 3 APRIL WERD WILLEM 'BUITEN STAAT' VERKLAARD EN NAM DE RAAD VAN STATE ZIJN TAKEN OVER. WILLEM HERSTELDE EN OP 3 MEI WERD HET REGENTSCHAP TERUGGEDRAAID.[28] IN AUGUSTUS, TOEN HIJ IN PALEIS HET LOO VERBLEEF, VERSLECHTERDE ZIJN GEZONDHEIDSTOESTAND OPNIEUW. VOLGENS DE HOFARTS HAD HIJ 'EEN STILLE BEROERTE' GEHAD. HIJ ZOU HET VELUWSE PALEIS NIET MEER VERLATEN.[29] DE KONING LEED AAN SUIKERZIEKTE EN EEN ERNSTIGE NIERZIEKTE. VANAF ZIJN ZIEKBED HIELD HIJ LANGE ONSAMENHANGENDE TOESPRAKEN EN MOEST ER ALTIJD IEMAND VAN DE HOFHOUDING IN DE BUURT BLIJVEN, OMDAT HIJ BANG WAS DAT MEN HEM IN ZIJN SLAAP ZOU VERMOORDEN. OP 31 AUGUSTUS 1890, DE TIENDE VERJAARDAG VAN ZIJN DOCHTER, KREEG

HIJ OPNIEUW EEN BEROERTE EN OP 25 SEPTEMBER KREEG ZIJN DOCHTER HEM VOOR DE LAATSTE KEER TE ZIEN. OP 29 OKTOBER WERD WILLEM OPNIEUW 'BUITEN STAAT' VERKLAARD EN NAM DE RAAD VAN STATE VOOR DE TWEEDE KEER ZIJN TAKEN WAAR. OP 20 NOVEMBER NAM ZIJN ECHTGENOTE EMMA HET KONINKLIJK GEZAG OVER. DIT REGENTSCHAP DUURDE SLECHTS ENKELE DAGEN, WANT OP 23 NOVEMBER

1890 OVERLEED DE VORST, 73 JAAR OUD. HET KONINGSCHAP GING TOEN OVER OP DE TIENJARIGE PRINSES WILHELMINA, WAARVOOR EMMA OP 8 DECEMBER 1890 "GEDURENDE HAREN WEDUWELIJKEN STAAT" OPNIEUW TOT REGENTES WERD BEËDIGD. HET GROOTHERTOGDOM LUXEMBURG GING CONFORM DE NASSAUSE "ERBVEREIN" NAAR DE ANDERE LINIE VAN HET HUIS NASSAU OMDAT VOLGENS HUISRECHT ALLEEN MANNELIJKE AFSTAMMELINGEN ERFGERECHTIGD WAREN VOOR NASSAUGOEDEREN. DE UITVAARTPLECHTIGHEID WAS EEN PURE MANNENAANGELEGENHEID. EMMA, WILHELMINA EN WILLEMS ZUSTER SOPHIE WAREN NIET BIJ DE BIJZETTING AANWEZIG. DE BIJZETTING IN DE KONINKLIJKE GRAFKELDER OP 4 DECEMBER 1890 IN DELFT WAS ERG ONGEORGANISEERD; ZO STORTTE EEN TRIBUNE IN EN WAREN ER TE WEINIG KOETSEN EN PARKEERPLAATSEN, WAARDOOR VELEN TE LAAT WAREN IN DE NIEUWE KERK. DE DRAGERS LIETEN DE LIJKKIST UIT HUN HANDEN GLIJDEN EN BIJ HET BINNENDRAGEN VAN DE KERK ZOU DE DOODSKIST "ALS EEN PIANO VERSJOUWD" ZIJN. DE ROUWDIENST WERD GELEID DOOR HOPFPREDIKER CORNELIS ELIZA VAN KOETSVELD. IN ZIJN LIJKREDE ZEI HIJ:[30]

"WEL WETEN WIJ HET ALLEN, HOE OPBRUISEND EN HARTSTOCHTELIJK HET KARAKTER WAS VAN DEN ONTSLAPENE, EN HOE HIJ, IN ALLES OPRECHT, ALS MENS VAAK HET ZELFBEDWANG MISTE, DAT HEM SIERDE ALS KONING. WAARTOE ZOU IK HET VERZWIJGEN? IK HEB HEM NOOIT GEVLEID BIJ ZIJN LEVEN EN DENK HET NIET TE DOEN NA ZIJNEN DOOD."

1. DIK VAN DER MEULEN, KONING WILLEM III 1817-1890, BOOM AMSTERDAM, ISBN 9789089533043, BLZ. 628
2. MEULEN, DIK VAN DER (2013) KONING WILLEM III 1817-1890, p. 66 (E-BOEK)
3. MEULEN, DIK VAN DER (2013) KONING WILLEM III 1817-1890, p. 71-72 (E-BOEK)
4. MEULEN, DIK VAN DER (2013) KONING WILLEM III 1817-1890, p. 80 (E-BOEK)
5. MEULEN, DIK VAN DER (2013) KONING WILLEM III 1817-1890, p. 130 (E-BOEK)
6. MEULEN, DIK VAN DER (2013) KONING WILLEM III 1817-1890, p. 167 (E-BOEK)
7. MEULEN, DIK VAN DER (2013) KONING WILLEM III 1817-1890, p. 189 (E-BOEK)
8. MEULEN, DIK VAN DER (2013) KONING WILLEM III 1817-1890, p. 193 (E-BOEK)
9. CATHARINA WAS DE ZUSTER VAN DE MOEDER VAN WILLEM III, ANNA PAULOWNA.
10. MEULEN, DIK VAN DER (2013) KONING WILLEM III 1817-1890, p. 146 (E-BOEK)
11. MEULEN, DIK VAN DER (2013) KONING WILLEM III 1817-1890, p. 323+326-327 (E-BOEK)
12. MEULEN, DIK VAN DER (2013) KONING WILLEM III 1817-1890, p. 538 (E-BOEK)
13. WEITZEL, A.W.P. EN VEER, PAUL VAN 'T (1968) MAAR MAJESTEIT! KONING WILLEM III EN ZIJN TIJD, p. 73 E.V.
14. FASSEUR, CEES (2001) WILHELMINA. DE JONGE KONINGIN, p. 39-40 (E-BOEK, NAAR DE VIJFDE DRUK UIT 2001)
15. MEULEN, DIK VAN DER (2013) KONING WILLEM III 1817-1890, p. 342-343 (E-BOEK)
16. MEULEN, DIK VAN DER (2013) KONING WILLEM III 1817-1890, p. 362 (E-BOEK)
17. MEULEN, DIK VAN DER (2013) KONING WILLEM III, p. 363-366 (E-BOEK)
18. MEULEN, DIK VAN DER (2013) KONING WILLEM III 1817-1890, p. 366-368 (E-BOEK)
19. MEULEN, DIK VAN DER (2013) KONING WILLEM III 1817-1890, p. 329-334 (E-BOEK)
20. MEULEN, DIK VAN DER (2013) KONING WILLEM III 1817-1890, p. 369 (E-BOEK)
21. "HET RIJKS WAS DE KONING TE ROOMS" - TROUW, 15 MEI 2009
22. MEULEN, DIK VAN DER (2013) KONING WILLEM III 1817-1890, p. 581 (E-BOEK)
23. LEEUWEN, A.F.C. VAN (2007) PIERRE CUYPERS. ARCHITECT 1827-1921, p. 297
24. WEITZEL, A.W.P. EN VEER, PAUL VAN 'T (1968) MAAR MAJESTEIT! KONING WILLEM III EN ZIJN TIJD, p. 63
25. HERMANS, DORINE & HOOGHIEMSTRA, DANIELA (2006) 'VERTEL DIT TOCH AAN NIEMAND'. LEVEN AAN HET HOF, p. 64
26. WEITZEL, A.W.P. EN VEER, PAUL VAN 'T (1968) MAAR MAJESTEIT! KONING WILLEM III EN ZIJN TIJD, p. 73
27. HERMANS, DORINE & HOOGHIEMSTRA, DANIELA (2006) 'VERTEL DIT TOCH AAN NIEMAND'. LEVEN AAN HET HOF, p. 56
28. MEULEN, DIK VAN DER (2013) KONING WILLEM III 1817-1890, p. 636 (E-BOEK)
29. MEULEN, DIK VAN DER (2013) KONING WILLEM III 1817-1890, p. 637 (E-BOEK)
30. MEULEN, DIK VAN DER (2013) KONING WILLEM III 1817-1890, p. 644 (E-BOEK)

1859

GEBEURTENISSEN

JANUARI

- 5 - ALEXANDER JOHAN CUZA WORDT GEKOZEN TOT VORST VAN MOLDAVIË.
- 21 - MARIANO SALAS (1797-1867) WORDT INTERIMPRESIDENT VAN MEXICO.
- 24 - ALEXANDER JOHAN CUZA WORDT GEKOZEN TOT VORST VAN WALACHIJE. HET STREVEN NAAR VERENIGING VAN DE BEIDE VORSTENDOMMEN KRIJGT EEN STERKE IMPULS.
- 28 - IN DE VERENIGDE STATEN WORDT DE STAD OLYMPIA BIJ HET WASHINGTONTERRITORIUM GEVOEGD.

FEBRUARI

- 2 – MIGUEL MIRAMÓN (1832-1867) WORDT INTERIMPRESIDENT VAN MEXICO.
- 11 - DE DOPPERKERK, EEN GEREFORMEERD-CALVINISTISCHE KERK IN ZUID-AFRIKA, WORDT TE RUSTENBURG OPGERICHT DOOR DE FRIESE IMMIGRANT DIRK POSTMA.
- 14 - OREGON TREEDT ALS 33E STAAT TOE TOT DE VERENIGDE STATEN VAN AMERIKA.

MAART

- 9 - HET SARDIJNSE LEGER MOBILISEERT ZICH TEGEN HET OOSTENRIJKSE LEGER, WAT DE SPANNINGEN TUSSEN HET KONINKRIJK SARDINIË EN HET KEIZERRIJK OOSTENRIJK DOET TOENEMEN.

APRIL

- 29 – OOSTENRIJKSE TROEPEN STEKEN DE TICINO OVER, RICHTING PIËMONT-SARDINIË.
- 30 – HET BOEK A TALE OF TWO CITIES VAN CHARLES DICKENS WORDT VOOR HET EERST UITGEGEVEN IN ENGLAND.

MEI

- 20 - TIJDENS DE SLAG BIJ MONTEBELLO BEHAALT DE FRANS-SARDIJNSE ALLIANTIE EEN EERSTE OVERWINNING OP DE OOSTENRIJKERS IN HET KADER VAN DE TWEDE ITALIAANSE ONAFHANKELIJKHEIDSOORLOG.
- 26 - TIJDENS SLAG BIJ VARESE VERSLAAT EEN SARDIJS VRIJWILLIGERSKORPS DE OOSTENRIJKERS.
- 27 - BIJ DE SLAG BIJ SAN FERMO WORDEN DE OOSTENRIJKERS WEEROM VERSLAGEN DOOR HET SARDIJS VRIJWILLIGERSKORPS. HUN AANVOERDER GIUSEPPE GARIBALDI DOET ZIJN INTREDE IN DE STAD COMO.

JUNI

- 4 - BIJ MAGENTA WORDEN DE OOSTENRIJKERS OPNIEUW VERSLAGEN. MILAAN EN TOSCANE KOMEN IN HANDEN VAN PIËMONT-SARDINIË.
- 12 - HENRY JOHN TEMPLE, LORD PALMERSTON, VORMT EEN LIBERAAL KABINET; DIT IS HET BEGIN VAN VIJFTIEN JAAR REGERING DOOR DE NIEUWE LIBERAL PARTY IN HET VERENIGD KONINKRIJK.
- 24 - SLAG VAN SOLFERINO. DE GEZAMENLIJKE LEGERS VAN PIËMONT EN FRANKRIJK VERSLAAN DIE VAN OOSTENRIJK. DE EENWORDING VAN ITALIË KOMT DICHTERBIJ DOORDAT LOMBARDIJE BIJ PIËMONT KOMT.

JULI

- 11 - DE WAPENSTILSTAND VAN VILAFRANCA MAAKT EEN EINDE AAN DE GEVECHTEN VAN DE TWEDE ITALIAANSE ONAFHANKELIJKHEIDSOORLOG.

AUGUSTUS

- 8 - DE BEVOLKING VAN PARMA EN PIACENZA STEMTE VOOR AANSLUITING BIJ HET KONINKRIJK SARDINIË, OFWEL VOOR EEN VERENIGD ITALIË.
- 15 - DE FRANSE KEIZER NAPOLEON III GEEFT ALGEMENE AMNESTIE AAN POLITIEKE TEGENSTANDERS VAN HET TWEDE FRANSE KEIZERRIJK.
- 25 - DE IMAM VAN DE KAVKASUS SJAMIL EN ZIJN FAMILIE WORDEN DOOR RUSSISCHE STRIJDKRACHTEN GEARRESTEERD. DAARMEE KOMT FEITELIJK NA TIENTALLEN JAREN EEN EINDE AAN DE KAVKASUSOORLOG.
- 28 - EDWIN DRAKE NEEMT DE EERSTE OLIERAFFINADERIJ VAN STANDARD OIL IN BEDRIJF TE TITUSVILLE, IN HET WESTEN VAN PENNSYLVANIA.

SEPTEMBER

- 2 - DE AARDE WORDT GETROFFEN DOOR DE ERGSTE ZONNEWIND IN DE RECENTE GESCHIEDENIS. OVERAL TER WERELD VALLLEN TELEGRAAFVERBINDINGEN UIT. HET NOORDERLICHT IS ZELFS IN CUBA EN HAWAÏ TE ZIEN.

OKTOBER

- 4 - DE EERSTE SPOORLIJN DOOR LUXEMBURG WORDT IN BEDRIJF GESTELD.

13 - MULTATULI (PSEUDONIEM VOOR EDUARD DOUWES DEKKER) LEGT DE LAATSTE HAND AAN ZIJN DEBUUTROMAN MAX HAVELAAR, OF DE KOFFIJ-VEILINGEN DER NEDERLANDSCHE HANDELMAATSCHAPPIJ.

EDUARD DOUWES DEKKER

EDUARD DOUWES DEKKER (AMSTERDAM, 2 MAART 1820 – INGELHEIM AM RHEIN, 19 FEBRUARI 1887) WAS EEN NEDERLANDSE AUTEUR EN BESTUURSAMBTENAAR DIE VOORAL BEKEND IS GEWORDEN VANWEGE ZIJN ROMAN MAX HAVELAAR, OF DE KOFFIJ-VEILINGEN DER NEDERLANDSCHE HANDEL-MAATSCHAPPIJ, DIE IN 1860 VERSCHEEN ONDER HET PSEUDONIEM MULTATULI (LATIJN VOOR 'IK HEB VEEL (LEED) GEDRAGEN' [=MULTA TULI]). HIJ SCHREEF OOK TONEELSTUKKEN, PAMFLETTEN - SOMS IN BRIEFVORM - EN AFORISMEN.

DOUWES DEKKER GROEIDE OP IN AMSTERDAM EN TROK IN 1838 MET ZIJN VADER NAAR BATAVIA IN NEDERLANDS-INDIË (HET TEGENWOORDIGE INDONESIA), WAAR HIJ IN 1839 EEN BAAN ALS AMBTENAAR VERWIERF. DAAR ZAG HIJ DE VELE WANTOESTANDEN ONDER VERANTWOORDELIJKHEID VAN HET NEDERLANDSE KOLONIALE BEWIND.

ZIJN DEBUUTROMAN, DE KADERROMAN MAX HAVELAAR, HEKELT OP BASIS VAN ZIJN EIGEN ERVARINGEN DE BEHANDELING VAN DE PLAATSELIJKE BEVOLKING DOOR NEDERLANDSE EN NEDERLANDS-INDISCHE BESTUURDERS. DE VAN 1862 TOT 1877 VERSCHENEN ZEVEN BUNDELS MET 1282 GENUMMERDE IDEËN BEVATTEN OVERWEGEND ESSAYISTISCHE AFORISMEN, MAAR OOK DE ROMAN WOUTERTJE PIETERSE EN HET TONEELSTUK VORSTENSCHOOL ZIJN IN DEZE GEVARIEERDE VERZAMELING TE VINDEN.

16 - EEN GROEPJE ABOLITIONISTEN ONDER LEIDING VAN JOHN BROWN DOET EEN AANVAL OP EEN FEDERAAL WAPENDEPOT IN HET STADJE HARPERS FERRY (VIRGINIA). DE VOLGENDE DAG WORDT DE GROEP UITGESCHAKELD DOOR EEN EENHEID MARINIERS ONDER ROBERT E. LEE.

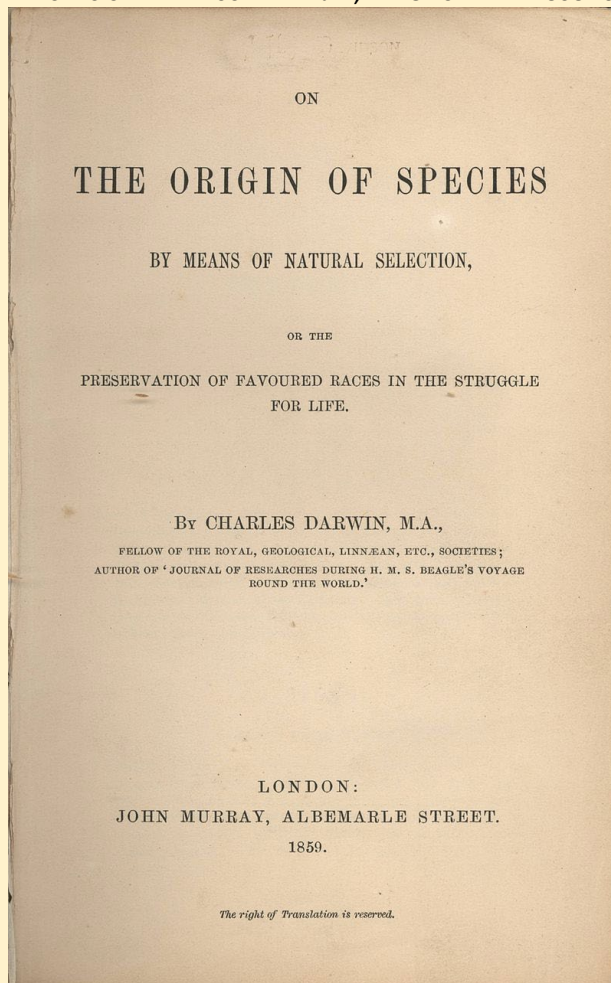
NOVEMBER

10 EN 11 - ONDERTEKENING VAN HET VERDRAG VAN ZÜRICH, DAT TOT STAND KWAM NA DE TWEDE ITALIAANSE ONAFHANKELIJKHEIDSOORLOG.

24 - CHARLES DARWIN PUBLICEERT ZIJN BOEK THE ORIGIN OF SPECIES IN 1.200 EXEMPLAREN.

THE ORIGIN OF SPECIES (1859)

HET BOEK GELDT ALS EEN VAN DE BELANGRIJKSTE WETENSCHAPPELIJKE WERKEN IN DE GESCHIEDENIS. IN DE TIJD DAT HET GEPUBLICEERD WERD VERORZAAKTE HET OPSCHUDDING OMDAT HET DE VORMENRIJKDOM VAN HET LEVEN OP AARDE TOESCHREEF AAN EEN MECHANISCH PROCES IN PLAATS VAN AAN EEN BOVENNATUURLIJKE INTELLIGENTIE. WELISWAAR HADDEN ANDEREN AL EERDER GEOPPERD DAT ER IETS ALS EVOLUTIE OF NATUURLIJKE SELECTIE ZOU KUNNEN BESTAAN, MAAR 'DE OORSPRONG DER SOORTEN' IS HET EERSTE WERK WAARIN UIT DEZE CONCEPTEN DE UITERSTE CONSEQUENTIE WORDT GETROKKEN. DE REACTIES OP HET WERK WAREN VERSCHILLENDE VAN AARD. ZO WAREN ER REACTIES UIT WETENSCHAPPELIJKE, RELIGIEUZE EN FILOSOFISCHE HOEK.

THE ORIGIN OF SPECIES GAF EEN ANDERE KIJK EN EEN VAN DE FELSTE VERDEDIGERS VAN HET WERK, THOMAS HUXLEY BEDACHT ZELFS EEN WOORD VOOR DARWINS THEORIE; DARWINISME.

HET VRAAGSTUK VAN DE OORSPRONG VAN DE MENS WERD DOOR DARWIN SLECHTS TERLOOPS AANGEROERD. DIT ZOU DOOR HEM LATER BESPROKEN WORDEN IN HET BOEK DE AFSTAMMING VAN DEN MENSCH EN DE SEKSUEELE TEELTKEUS (DESCENT OF MAN).

NOVEMBER - DE WISKUNDIGE BERNHARD RIEMANN PUBLICEERT IN DE MONATSBERICHTE DER BERLINER AKADEMIE HET ARTIKEL UEBER DIE ANZAHL DER PRIMZAHLEN UNTER EINER GEgebenEN GRÖSSE, MET DAARIN DE RIEMANN-HYPOTHESE.

NOVEMBER - DE PARIJSE BELG ETIENNE LENOIR KRIJGT OCTROOI OP EEN VERBRANDINGSMOTOR.

DECEMBER

2 - JOHN BROWN WORDT OPGEHANGEN NAAR AANLEIDING VAN EEN MISLUKTE POGING EEN SLAVENOPSTAND TE STARTEN.

8 - DE ITALIAANSE LANDEN PARMA, MODENA EN DE PAUSELIJKE STAAT WORDEN OPGENOMEN IN DE "KONINKLIJKE PROVINCIE EMILIA".

ZONDER DATUM

DE MISSOURI BOTANICAL GARDEN GAAT OPEN VOOR HET PUBLIEK.

DE KEDIVE VAN EGYPTE, SAID PASJA, STICHT DE STAD PORT SAID.

GASTON PLANTÉ, EEN FRANSE NATUURKUNDIGE, VINDT DE LOODZUURBATTERIJ UIT.

INTRODUCTIE VAN DE PETROLEUMLAMP.

DE BEWONERS VAN HET ZUIDERZEE-EILAND SCHOKLAND VERLATEN ONDER DRUK VAN DE NEDERLANDSE REGERING HUN WONINGEN, DIE DIRECT DAARNA ONBEWOONBAAR WORDEN GEMAAKT.

ONTRUIMING SCHOKLAND (1859)

IN 1855 WERD VANWEGE DE LANDAFSLAG DE ZUIDERBUURT ONTRUIMD. VANWEGE DE ONVEILIGE SITUATIE EN OMDAT DE INSTANDHOUDING VAN HET EILAND TE DUUR WAS, WERD IN 1859 OP BEVEL VAN KONING WILLEM III HET GEHELE EILAND ONTRUIMD. REDEN VOOR DE ONTRUIMING WAS OOK DE ARMOEDE; DE VISSERIJ WAS VANAF HET BEGIN VAN DE 19E EEUW NAUWELIJKS LEVENSVATBAAR EN SCHOKLAND WAS DE ARMSTE GEMEENTE VAN NEDERLAND. REGELMATIG WAREN ER INZAMELINGEN VOOR DE SCHOKKERS. OOK DE INTEELT OP HET EILAND ZOU EEN ROL GESPEELD HEBBEN.

OP 1 MAART 1859 MAAKTE BURGEMEESTER GERRIT JAN GILLOT OP AANPLAKBORDEN BIJ HET GEMEENTEHUIS VAN SCHOKLAND BEKEND DAT DE BEWONERS HET EILAND BINNEN VIER MAANDEN MOESTEN VERLATEN. ER WOONDEN OP DAT MOMENT ONGEVEER 650 MENSEN.

HOEWEL EEN RUIME MEERDERHEID VAN DE EILANDBEVOLKING KATHOLIEK WAS, EVACUEERDE MAAR EEN KLEIN DEEL VAN DE INWONERS NAAR HET KATHOLIEKE VOLENDAM. HET MERENDEEL VERHUISDE NAAR VOLLENHOVE EN NAAR HET DORP BRUNNEPE BIJ KAMPEN, WAAR DE SCHOKKERBUURT GEBOUWD WERD. EEN DEEL VAN DEZE SCHOKKERBUURT IS NAGEBOUWD IN HET ZUIDERZEEMUSEUM IN ENKHUIZEN. DE KATHOLIEKE KERK VAN EMMELOORD WERD STEEN VOOR STEEN AFGEBROKEN EN VRIJWEL EXACT WEER OPGEBOUWD IN OMMEN. IN 1940 IS DEZE KERK AFGEBROKEN.

NOG VOOR DE ONTRUIMING WERD BIJ KONINKLIJK BESLUIT VAN 16 DECEMBER 1858 MET INGANG VAN 10 JULI 1859 DE GEMEENTE SCHOKLAND OPGEHEVEN EN HET GRONDGEBIED BIJ DE GEMEENTE KAMPEN GEVOEGD.

1860

GEBEURTENISSEN

FEBRUARI

8 - IN NEDERLAND VALT HET KABINET-ROCHUSSEN IN DE EERSTE KAMER OVER DE AANLEG VAN NIEUWE SPOORWEGEN. DE SENAAAT WIL DIT WERK NIET OVERLATEN AAN HET BEDRIJFSLEVEN.

20 - AAN DE RIJKSUNIVERSITEIT LEIDEN WORDT DE LEERSTOEL VADERLANDSE GESCHIEDENIS INGESTELD, DE MEEST PRESTIGIEUZE LEERSTOEL GESCHIEDENIS DIE ER IN NEDERLAND BESTAAT. DE EERSTE DIE HEM BEKLEEDT IS DE BEKENDE HISTORICUS ROBERT FRUIN.

23 - BEËDIGING VAN HET KABINET VAN HALL-VAN HEEMSTRA.

MAART

6 - HERVORMINGSOORLOG: IN HET ANTÓN LIZARDO-INCIDENT VERJAAGT DE USS SARATOGA EEN SPAANS FREGAT DAT VANUIT CUBA OP WEG WAS NAAR MEXICO OM DE CONSERVATIEVEN TE GAAN HELPEN.

24 - HET VERDRAG VAN TURIJN VOORZIET IN EEN RUIL: FRANKRIJK KRIJGT SAVOYE MET DE HAVENSTAD NICE, ITALIË KRIJGT LOMBARDIJE.

MAART - PARMA, MODENA, TOSCANE EN ROMAGNA SLUITEN ZICH NA GOEDKEURING VAN VOLKSRAADPLEGINGEN BIJ PIËMONT-SARDINIË AAN.

APRIL

2 - DE CARLISTISCHE PRETENDENT CARLOS LUIS DE BORBÓN DOET MET ZIJN BROER FERNANDO EEN TWEDE GREEP NAAR DE SPAANSE TROON. DE BROERS LANDEN BIJ SAN CARLOS DE LA RÁPITA IN CATALONIË.

3 - DE EERSTE PONY EXPRESSRIT START IN ST. JOSEPH (MISSOURI).

13 - DE EERSTE (SUCCESVOLLE) PONY EXPRESSRIT EINDIGT IN SACRAMENTO (CALIFORNIË).

23 - CARLOS LUIS DE BORBÓN WORDT AL NA DRIE WEKEN DOOR SPAANSE TROEPEN GEARRESTEERD. OM ZIJN HOOFD TE REDDEN DOET HIJ AFSTAND VAN ZIJN AANSpraak OP DE SPAANSE TROON TEN GUNSTE VAN KONINGIN ISABELLA. ZIJN ROL ALS PRETENDENT IS UITGESPEELD.

26 - SPANJE EN MAROKKO SLUITEN VREDE. DAARBIJ WORDT IFNI DOOR MAROKKO AAN SPANJE AFGESTAAN.

MEI

1 - PRETORIA WORDT HOOFDSTAD VAN DE BOERENREPUBLIEK TRANSVAAL.

10 - ROBERT BUNSEN EN GUSTAV KIRCHHOFF ONTDEKKEN HET ELEMENT CESIUM.

11 - DE ITALIAANSE AVONTURIER GARIBALDI GAAT MET ZIJN VRIJSCHARE VAN DUIZEND ROODHEMDEN AAN LAND BIJ MARSALA, EN KAN IN KORTE TIJD HEEL HET EILAND SICILIË VEROVEREN.

28 - DE NEDERLANDSE KUST WORDT GETROFFEN DOOR EEN ZWARE ZOMERSTORM.

JUNI

30 - ER VINDT EEN BELANGRIJK DEBAT PLAATS IN OXFORD BETREFFENDE DE EVOLUTIETHEORIE VAN CHARLES DARWIN. HIERBIJ NAM HUXLEY (EEN VERDEDIGER VAN DE THEORIE) HET OP TEGEN SAMUEL WILBERFORCE.

JULI

2 - STICHTING VAN VLADIVOSTOK.

SEPTEMBER

12 - VIJF JAAR NA DE ENGELS-FRANSE ZEGE IN DE KRIMMOORLOG WORDT IN LE PUY-EN-VELAY OP EEN ROTSPUNT EEN RODE GIETIJZEREN MARIA MET KIND GEWIJD VAN 16 METER HOOG (MET SOKKEL 22,5 METER). HET BEELD IS GEMAAKT VAN 213 RUSSISCHE OMGESMOLTEN KANONNEN, BUITGEMAAKT IN DE VESTING VAN SEBASTOPOL. BIJ DE INWIJDING ZIJN 120.000 PELGRIMS AANWEZIG.

18 - HET KONINKRIJK SARDINIË BRENGT DE KERKELIJKE STAAT IN DE SLAG BIJ CASTELFIDARDO EEN NEDERLAAG TOE.

24 - KONING WILLEM III OPENT IN ROTTERDAM DE KONINGSBRUG OVER DE OUDE HAVEN.

29 - IN DEN HAAG WORDT DE BILLITONMAATSCHAPPIJ OPGERICHT MET HET DOEL OM GRONDSTOFFEN TE GAAN DELVEN OP HET INDISCHE EILAND BILLITON.

OKTOBER

18 - CHINA BELEEFTE HET EINDE VAN DE TWEDE OPIUMMOORLOG.

26 - KONING VICTOR EMANUEL VAN SARDINIË-PIEMONT, DIE IS OPGETROKKEN DOOR DE KERKELIJKE STAAT NAAR HET ZUIDEN, EN GARIBALDI, DIE VANUIT NAPELS-SICILIË OPRUKT, ONTMOETEN ELKAAR IN TEANO.

31 - LAATSTE OPENBARE VOLTREKKING VAN DE DOODSTRAF TE MAASTRICHT OP JOHANNES NATHAN.

ABRAHAM LINCOLN, PRESIDENT GEKOZEN IN 1860

ABRAHAM LINCOLN (HODGENVILLE (KENTUCKY), 12 FEBRUARI 1809 – WASHINGTON D.C., 15 APRIL 1865) WAS DE 16DE PRESIDENT VAN DE VERENIGDE STATEN. HIJ DIENDE VAN 1861 TOT AAN ZIJN DOOD IN 1865. LINCOLN WAS DE EERSTE PRESIDENT VAN DE VERENIGDE STATEN DIE TIJDENS ZIJN AMBTSPERIODE WERD VERMOORD.

LINCOLN WORDT BESCHOUWD ALS EEN VAN DE GROOTSTE AMERIKAANSE PRESIDENTEN. HIJ WORDT GEPREZEN OM ZIJN LEIDERSCHAP TIJDENS DE AMERIKAANSE BURGEROORLOG, DE AFSCHAFFING VAN DE SLAVERNIJ, DE VERSTERKING VAN DE NATIONALE OVERHEID EN DE MODERNISERING VAN DE ECONOMIE.

PRESIDENTSCHAP

IN 1860 WERD LINCOLN VOOR DE REPUBLIKEINEN KANDIDAAT VOOR HET PRESIDENTSCHAP, EN WERD HIJ GEKOZEN TOT DE 16E PRESIDENT VAN DE VERENIGDE STATEN. HIJ LEGDE DE EED AF ALS PRESIDENT OP 4 MAART 1861.

DE ZUIDELIJKE STATEN ZAGEN IN LINCOLN EEN BEDREIGING OMDAT HIJ UITBREIDING VAN DE SLAVERNIJ WILDE TEGENGAAN. LINCOLN WAS UITSLUITEND MET STEMMEN UIT DE NOORDELIJKE STATEN (EN CALIFORNIË EN OREGON) VERKOZEN. DE ZUIDELIJKE STATEN SCHEIDDEN ZICH VERVOLGENS AF VAN DE VERENIGDE STATEN EN VORMDEN DE GECONFEDEREERDE STATEN VAN AMERIKA. LINCOLN MAAKTE HIERDOOR IN ZIJN EERSTE AMBTSTERMIJN AL ONMIDDELLIJK DE GROOTSTE INTERNE CRISIS MEE DIE DE VERENIGDE STATEN Zouden KENNEN: DE AMERIKAANSE BURGEROORLOG. MET VERZOENENDE WOORDEN IN ZIJN INAUGURELE REDE ALS PRESIDENT KON HIJ DEZE OORLOG NIET VOORKOMEN. ONDANKS HET GROTE VERLIES AAN MENSENLEVEN BLEEF LINCOLN VASTHOUDEN AAN ZIJN COMPROMISLOZE HOUDING TEGEN HET ZUIDEN. OP 9 APRIL 1865 TEKENDE DE ZUIDELIJKE GENERAAL LEE DE OVERGAVE, WAARMEE HET VERZET VAN DE AFGESCHIEDEN ZUIDELIJKE STATEN PRAKTISCH TEN EINDE KWAM.

NA ZIJN HERVERKIEZING IN 1864, ALS PRESIDENT WERD LINCOLN OP GOEDE VRIJDAG 14 APRIL 1865 IN FORD'S THEATRE (EEN SCHOUWBURG IN WASHINGTON) NEERGESCHOTEN DOOR JOHN WILKES BOOTH, EEN FANATIEKE AANHANGER VAN DE GECONFEDEREERDE STATEN. DE PRESIDENT WERD IN HET ACHTERHOOFD GETROFFEN DOOR EEN KOGEL EN STIERF DE VOLGENDE DAG OP STILLE ZATERDAG 15 APRIL IN HET PETERSEN HOUSE OP 56-JARIGE LEEFTIJD.

ZIJN DOOD SCHOKTE AMERIKA HEVIG, OOK DE ZUIDELIJKE STATEN. IN WASHINGTON NAMEN ZEKER 100.000 MENSEN EN IN NEW YORK 600.000 MENSEN AFSCHIED VAN DE VERMOORDE PRESIDENT. EEN SPECIALE ROUWTREIN BRACHT LINCOLN IN VERSCHILLENDE DAGEN VAN WASHINGTON VIA NEW YORK, DETROIT, BUFFALO EN CHICAGO NAAR SPRINGFIELD. ROUWENDE MENSEN STONDEN OVERAL LANGS DE ROUTE. NAAR SCHATTING ZO'N ZEVEN MILJOEN MENSEN HEBBEN DE DIVERSE ROUWPLECHTIGHEDEN BIJGEWOOND.

OP 4 MEI 1865 WERD LINCOLN BEGRAVEN IN SPRINGFIELD. HIJ WERD BIJGEZET IN DE FAMILIEKELDER OP HET KERKHOF OAK RIDGE.

DE LEGENDE WIL DAT LINCOLN ENKELE DAGEN VOOR DE MOORDAANSLAG HAD GEDROOMD DAT HIJ IEMAND IN HET WITTE HUIS OPGEBAARD ZAG LIGGEN. OP ZIJN VRAAG WAT ER WAS GEBEURD, ZOU EEN SOLDAAT GEANTWOORD HEBBEN DAT DE PRESIDENT WAS VERMOORD.

ANDREW JOHNSON, ZIJN VICEPRESIDENT, VOLGDE ABRAHAM LINCOLN OP ALS PRESIDENT. ALS VERZOENINGSGEBAAAR HEEFT LINCOLN DEZE DEMOCRAAT GEKOZEN ALS VICEPRESIDENT. DIT GAF LATER PROBLEEMEN MET DE REPUBLIKEINSE MEERDERHEID IN HET CONGRES EN SENAAT MET EEN (NIET SUCCESVOLLE) AFZETTINGSPROCEDURE ALS GEVOLG.

DECEMBER

20 - SOUTH CAROLINA IS DE EERSTE ZUIDELIJKE STAAT IN DE VERENIGDE STATEN DIE ZICH BEGINT AF TE SCHEIDEN EN VORMT DAARMEE DE OPMAAT TOT DE AMERIKAANSE BURGEROORLOG.

ZONDER DATUM

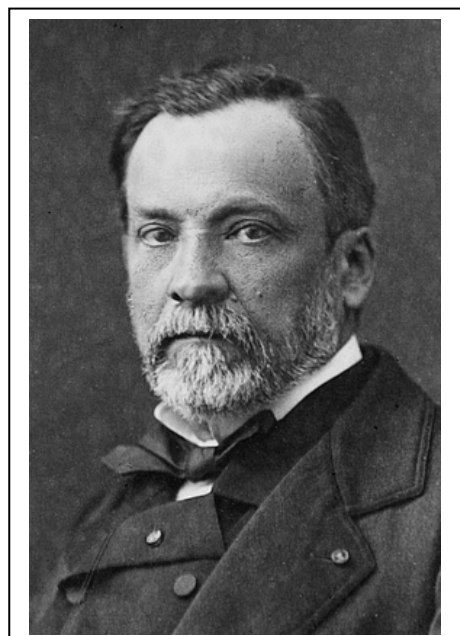
DE NIEUWE LIBERALE BRITSE REGERING VAN LORD PALMERSTON SLUIT EEN VRIJHANDELSVERDRAG MET FRANKRIJK.

DE BEVOLKING VAN HET HERTOGDOM MODENA EN REGGIO KIEST BIJ REFERENDUM VOOR AANSLUITING BIJ HET NIEUWE KONINKRIJK ITALIË.

DE BEWONERS VAN OOST-TURKESTAN (SINKIANG) WETEN ZICH NA 42 OPSTANDEN SINDS 1759 VAN DE MANTSJOE-HEERSCHAPPIJ VRIJ TE VECHTEN EN STICHTEN EEN EIGEN STAAT ONDER YAKUP BEG BADAFLAT.

EEN NIEUWE CHRISTELIJKE GROEPERING DIE ZICH ONDER ANDERE KENMERKT DOOR HET VIEREN VAN DE ZATERDAG IN PLAATS VAN DE ZONDAG, DE ZEVENDEDAGSADVENTISTEN, REGISTREERT ZICHZELF ONDER DEZE NAAM.

LOUIS PASTEUR (ZIE AFBEELDING) WERKT EEN METHODE UIT VOOR HET BEWAREN VAN VOEDINGSMIDDELEN DOOR HET DODEN VAN BACTERIËN. LATER ONTWIKKELT HIJ EEN SERUM TEGEN HONDSOLHEID EN MILTVUUR.

1861

GEBEURTENISSEN

JANUARI

- 1 - LIBERALE TROEPEN NEMEN MEXICO-STAD IN, WAARMEE EEN EIND KOMT AAN DE HERVORMINGSOORLOG.
- 1 - VORMING VAN DE PAUSELIJKE ZOEAVEN, EEN VRIJWILLIGERSKORPS TER VERDEDIGING VAN DE KERKELIJKE STAAT.
- 6 - BIJ ZUYLICHEM IN DE BOMMELERWAARD BREEKT DE WAALDIJK DOOR. HET GEBIED WORDT HARD GETROFFEN DOOR DEZE OVERSTROMING. KONING WILLEM III BRENGT EEN BEZOEK AAN HET OVERSTROOMDE GEBIED.
- 9 - DE AMERIKAANSE STAAT MISSISSIPPI IS DE TWEDE STAAT DIE ZICH AFSCHEIDT VAN DE VERENIGDE STATEN.
- 10 - DE AMERIKAANSE STAAT FLORIDA SCHEIDT ZICH AF VAN DE VERENIGDE STATEN.
- 11 - BENITO JUÁREZ VORMT EEN VOORLOPIGE REGERING, IN MAART WORDT HIJ GEKOZEN TOT PRESIDENT VAN MEXICO.
- 11 - DE AMERIKAANSE STAAT ALABAMA SCHEIDT ZICH AF VAN DE VERENIGDE STATEN.
- 15 - HET AMSTERDAMSE WERKGEVERSVERBOND "MAATSCHAPPIJ VOOR DEN WERKENDE STAND" STICHT DE EERSTE AMBACHTSSCHOOL VAN NEDERLAND.

FEBRUARI

- 1 - DE AMERIKAANSE STAAT TEXAS SCHEIDT ZICH AF VAN DE VERENIGDE STATEN.
- 8 - DE GECONFEDEREERDE STATEN VAN AMERIKA, EEN GROEP VAN ZUIDELIJKE AFGESCHIEDEN AMERIKAANSE STATEN, WORDEN GESTICHT.
- 9 - JEFFERSON DAVIS VERKOZEN TOT PRESIDENT VAN DE GECONFEDEREERDE STATEN VAN AMERIKA.
- 18 - JEFFERSON DAVIS LEGT DE EED AF ALS PRESIDENT VAN DE GECONFEDEREERDE STATEN VAN AMERIKA.
- 18 - SAMENKOMST VAN HET EERSTE ITALIAANSE PARLEMENT IN TURIJN. EEN VAN DE LEDEN IS GIUSEPPE VERDI VOOR DE LIBERALE PARTIJ.

MAART

- 3 -(19 FEBRUARI JULIAANSE KALENDER) TSAAR ALEXANDER II TEKENT DE WET TER AFSCHAFFING VAN DE LIJFEIGENSCHAP VAN DE BOEREN IN RUSLAND.
- 7 - ABRAHAM LINCOLN WORDT GEÏNAUGUREERD ALS 16E PRESIDENT VAN DE VERENIGDE STATEN. HIJ WORDT NIET ERKEND DOOR DE ZUIDELIJKE STATEN, DIE ZICH NA ZIJN VERKIEZING HEBBEN AFGESCHIEDEN.
- 7 - IN EEN CONVENTIE WORDT DE GRENS VAN FRANKRIJK EN HET OP TE RICHTEN KONINKRIJK ITALIË VASTGELEGD. SAVOYE EN NICE EN OMGEVING GAAN OVER IN FRANSE HANDEN.
- 13 (GREGORIAANSE TIJDREKENING) - DE RUSSISCHE TSAAR ALEXANDER II SCHAFT DE LIJFEIGENSCHAP AF.
- 14 - BEËDIGING KABINET VAN ZUYLEN VAN NIJEVELT-LOUDON. DIT KABINET REGEERT TOT 31 JANUARI 1862.
- 17 - HET KONINKRIJK ITALIË WORDT UITGEROEPEN. VICTOR EMANUEL II VAN SAVOYE WORDT DE EERSTE VORST.

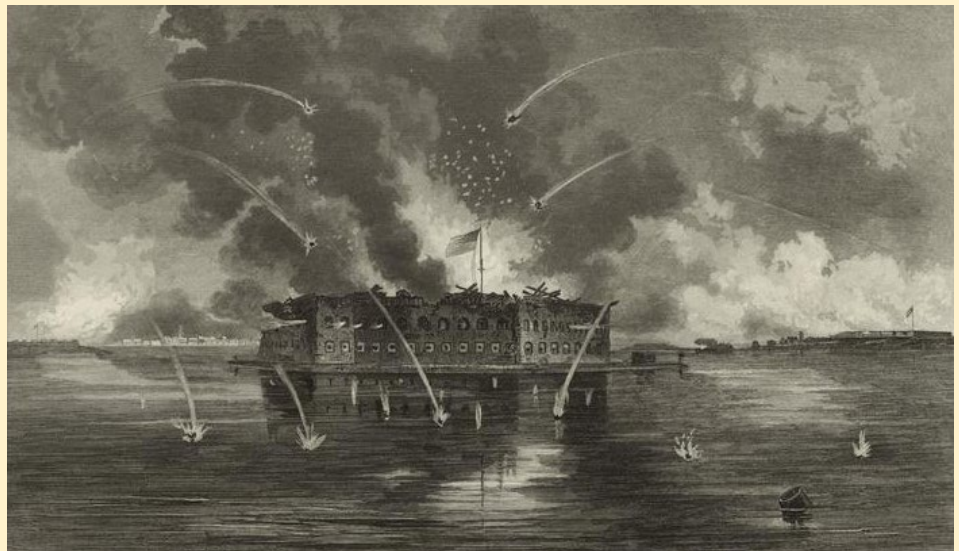
APRIL

- 12 - BIJ FORT SUMTER IN SOUTH CAROLINA WORDT GESCHOTEN, DIT IS HET BEGIN VAN DE AMERIKAANSE BURGEROORLOG.

BEGIN VAN DE BURGEROORLOG 1861

DE AANVAL OP FORT SUMTER VOND PLAATS VAN 12 APRIL TOT 13 APRIL 1861 NABIJ CHARLESTON, SOUTH CAROLINA. HET BOMBARDEMENT EN DE OVERGAVE VAN FORT SUMTER VORMDEN HET BEGIN VAN DE AMERIKAANSE BURGEROORLOG.

KORT NA DE OVERWINNING VAN LINCOLN IN DE AMERIKAANSE PRESIDENTSVERKIEZINGEN 1860 HAD SOUTH CAROLINA ZICH AFGESCHIEDEN. IN FEBRUARI 1861 VOLGDEN NOG EENS ZES ZUIDELIJKE STATEN. OP 7 FEBRUARI 1861 STELDEN DE ZEVEN STATEN EEN VOORLOPIGE GRONDWET OP, NAAR HET VOORBEELD VAN GRONDWET VAN DE V.S. ZE VERENIGDEN ZICH IN DE GECONFEDEREERDE STATEN VAN AMERIKA. DE STAD MONTGOMERY, ALABAMA WERD ALS TIJDELIJKE HOOFDSTAD GEKOZEN. ER WERD EEN VREDESCONFERENTIE GEORGANISEERD IN WASHINGTON OM DE GESCHILLEN TUSSEN DE TWEE PARTIJEN OP TE LOSSEN, MAAR DEZE MISLUKTE. DE ACHT ANDERE STATEN DIE SLAVEN HADDEN, WEIGERDEN ZICH AF TE SCHEIDEN VAN DE VERENIGDE STATEN. ALLE NOORDELIJKE FORTEN BINNEN DE GRENZEN VAN DE CONFEDERATIE WERDEN INGENOMEN, MAAR FORT SUMTER EN DRIE ANDERE FORTEN VORMDEN HIEROP DE UITZONDERING.

BOMBARDEMENT VAN FORT SUMTER, 1861.

PRESIDENT BUCHANAN PROTESTEERDE TEGEN DE INNAME VAN DE FORTEN. HIJ ZORGDE ECHTER NIET VOOR EEN MILITAIR ANTWOORD, UITGEZONDERD DE MISLUKTE POGING OM HET FORT TE BEVOORRADEN VIA HET SCHIP STAR OF THE WEST. DE GOUVERNEURS VAN MASSACHUSETTS, NEW YORK, EN PENNSYLVANIA WAREN ONDERTUSSEN DISCREET BEGONNEN MET HET AANKOPEN VAN WAPENS EN HET TRAINEN VAN MILITIE-EENHEDEN.

MEI

20 - DE AFGEVAARDIGDEN VAN NOORD-CAROLINA BESLUITEN HUN STAAT LOS TE MAKEN UIT DE UNIE. DE STAAT KENTUCKY VERKLAART ZICH NEUTRAAL IN DE BURGEROORLOG.

JUNI

1 - IN MEXICO WORDT MELCHOR OCAMPO DOOR CONSERVATIEVE REBELLEN GEVANGENENOMEN EN TWEE DAGEN LATER GEDOOD.

24 - OPRICHTING VAN DE TWENTSCHE BANKVERENIGING OM DE KATOENINDUSTRIE TE STEUNEN.

25 - DE OSMaanSE SULTAN ABDÜLMECIT OVERLIJDT. ABDÜLAZIZ VOLGT ZIJN BROER OP ALS SULTAN.

JULI

2 - HET NOORDELIJKE LEGER VAN ROBERT PATTERSON TREKT DE POTOMAC OVER EN VERSLAAT DE ZUIDELIJKEN IN DE SLAG BIJ HOKE'S RUN.

17 - DE MEXICAANSE PRESIDENT JUÁREZ BESLUIT TOT EEN MORATORIUM VAN TWEE JAAR OP HET UITBETALEN VAN SCHULDEN, WAARVAN SOMMIGEN AL SINDS DE ONAFHANKELIJKHEID VAN MEXICO IN 1821 OPEN STAAN.

21 - DE ZUIDELIJKEN WINNEN DE EERSTE SLAG BIJ BULL RUN, ONDANKS DE EERSTE LUCHTVERKENNING PER LUCHTBALLON DOOR PROF. THADDEUS S. C LOWE.

SEPTEMBER

3 - ZUIDELIJKE TROEPEN VALLEN DE NEUTRALE STAAT KENTUCKY BINNEN, WAARNA DE LEIDERS VAN KENTUCKY DE UNIE OM HULP VRAGEN.

30 - HET DUITSE TIJDSCHRIFT NEUE JAHRBUCH FÜR MINERALOGIE, GEOGNOSIE, GEOLOGIE UND PALAEONTOLOGIE PUBLICEERT EEN BRIEF VAN DE PALEONTOLOOG VON MEYER. HIERIN MELDT HIJ DAT ER EEN SKELET GEVONDEN IS VAN EEN MET VEREN BEDEKT DIER. VOOR DIT DIER STELT HIJ DE NAAM ARCHAEOPTERIX LITHOGRAPHICA VOOR.

OKTOBER

18 - WILHELM I WORDT TOT KONING VAN PRUISEN GEKROOND.

25 - MET ZAGONYI'S CHARGE BEHALEN DE FEDERALE TROEPEN IN DE AMERIKAANSE BURGEROORLOG EEN OVERWINNING OP DE ZUIDELIJKE OPSTANDELINGEN.

26 - PHILIPP REIS PRESENTEERT DE EERSTE TELEFOON AAN DE PHYSIKALISCHE VEREIN IN FRANKFURT.

31 SPANJE, VERENIGD KONINKRIJK EN FRANKRIJK, DE VOORNAAMSTE GEDUPEERDEN VAN HET MEXICAANSE MORATORIUM OP DE STAATSSCHULD, BESLUITEN TE LONDEN OVER TE GAAN TOT INTERVENTIE IN MEXICO OM SCHULDBETALINGEN AF TE DWINGEN.

DECEMBER

4 - DE VOORMALIGE VICE-PRESIDENT VAN DE VERENIGDE STATEN JOHN C. BRECKINRIDGE WORDT UIT DE SENAAAT GEZET WEGENS ZIJN SYMPATHIE VOOR DE GECONFEDEREERDE STATEN.

6 - BIJ DE VERKIEZINGEN VOOR DE PRUISISCHE LANDDAG BEHALEN DE REGERENDE LIBERALEN EEN ABSOLUTE MEERDERHEID.

8 - FRANSE INTERVENTIE IN MEXICO.

20 - GENERAAL SIBLEY, BEVELHEBBER VAN HET ARMY OF NEW MEXICO, VERSPREIDT EEN PROCLAMATIE WAARIN HIJ VERKLAART NEW MEXICO IN BEZIT TE NEMEN VOOR DE GECONFEDEREERDE STATEN VAN AMERIKA..

21 - DE TWEDE KAMER NEEMT MET 51 TEGEN 20 STEMMEN EEN MOTIE-TEN BRUGGEN HUGENHOLZ AAN WAARMEE HET BEGROTINGSHOOFDSTUK ONVOORZIENE UITGAVEN MET DE HELFT WORDT TERUGGEBRACHT. EERSTE MINISTER VAN ZUYLEN VAN NIJEVELT TREEDT AF EN WORDT OPGEVOLGD DOOR DE MINISTER VAN BINNENLANDSE ZAKEN SCHELTO VAN HEEMSTRA.

ZONDER DATUM

GUILLAUME DUCHENNE - EEN NEUROLOOG UIT FRANKRIJK - BESCHRIJFT UITGEBREID EEN VORM VAN SPIERDYSTROFIE DIE SLECHTS BIJ JONGENS VOORKOMT EN TOT DE DOOD LEIDT. DE AANDOENING ZAL LATER ZIJN NAAM DRAGEN ALS DE ZIEKTE VAN DUCHENNE.

LOUIS PASTEUR ONTWERPT DE THEORIE VAN DE ZIEKTEVERWEKKERS.

DE UIT PRUISEN GEVLUCHTE ARTS ABRAHAM JACOBI WORDT IN NEW YORK DE EERSTE KINDERARTS TER WERELD.

NEDERLANDSCHE STAATSCOURANT 30 APRIL
1861

NOORD - AMERIKA.

Blijkens de berigten uit New-York van den 13den dezer is de burgeroorlog in de Vereenigde Staten aangevangen. Het fort Sumpter, de citadel van Charleston in Zuid-Carolina, hetwelk tot nog toe door een klein detachement van het leger der Vereenigde Staten bezet gehouden was, is den 12den dezer door troepen van de Confoederatie aangevallen, en heeft zich, na gedurende veertig uren een vrij hevig bombardement doorgestaan en beantwoord te hebben, onvoorwaardelijk overgegeven. Bij dit wapenfeit zijn, naar het schijnt, aan geene van beide zijden menschen omgekomen. De schepen welke door den President Lincoln waren afgezonden om aan het fort Sumpter leeftocht en versterking toe te voeren, hebben aan het gevecht niet deel genomen; zij schijnen te laat te zijn gekomen, maar hebben den afloop van den strijd op korten afstand aangezien.

Te Washington vreesde men dat het in het plan van de regering der afgescheiden staten lag eene expeditie tegen de hoofdstad zelve van de Unie te ondernemen, en er werden alzoo alle aanstalten gemaakt om eenen inval te kunnen afweren. De heer Walker, de minister van oorlog der Confoederatie, had na de inneming van fort Sumpter in eene toespraak aan de volksmenigte verklaard dat hij hoopte voor 1 Mei Washington in de magt van het zuidelijke eedgenootschap te zien. Aan den anderen kant had de President Lincoln aan de afgevaardigden der conventie van Virginia, welke hem opheldering omtrent zijn plan kwam vragen, stellig verklaard dat hij trachten zou het fort Sumpter te hernemen.

Te Washington heerschte groote beweging en spanning, daar men zich aan het begin zag van eenen burgerkrijg welks loop en uitkomsten zich door niemand lieten voorspellen. In allen gevalle vreesde men, dat de scheuring in de Unie nu onherstelbaar was, en dat de kloof tusschen het Noorden en het Zuiden door de voorgevallen vijandelijkheden nog dieper was geworden.

De regering der Confoederatie heeft het Congres opgeroepen om den 29sten April tot het houden eener buitengewone zitting bijeen te komen.

— De wetgevende vergadering van de Engelsche kolonie Nieuw Schotland heeft den 13den April, toen er tijding van het bombardement van fort Sumpter kwam, eenstemmig het volgende besluit genomen:

» Met innig hartzeer en diep leedwezen verneemt het Huis het uitbreken van burgeroorlog onder onze vrienden en naburen in de Vereenigde Staten. Al de geschilpunten in het midden latende, betreurt de vergadering het van harte, dat degenen welke onze taal spreken en in onze beschaving deelen, elkanders bloed vergieten; en zij bidt den Vader van het heelal vurig om herstel des vredes.»

1862

GEBEURTENISSEN

JANUARI

24 - DE VORSTENDOMMEN WALACHIJE EN MOLDAVIË WORDEN SAMENGEVOEGD TOT ROEMENIË.

31 - BEËDIGING TWEDE KABINET THORBECKE.

FEBRUARI

4 - KONSTANTIN VON TISCHENDORF VINDT DE CODEX SINAITICUS, EEN 4E-EEUWSE BIJBELUITGAVE, IN HET KATHARINAKLOOSTER IN DE SINAI.

16 - AMERIKAANSE BURGEROORLOG: ULYSSES S. "UNCONDITIONAL SURRENDER" GRANT NEEMT HET STRATEGISCH GELEGEN FORT DONELSON IN TENNESSEE IN.

MAART

11 - KONING WILHELM I VAN PRUISEN ONTSLAAT HET LIBERALE "MINISTERIE VAN HET NIEUWE TIJDPERK".

MAART TOT JUNI - DE SCHIEREILANDVELDTOCHT IN DE AMERIKAANSE BURGEROORLOG EINDIGT IN EEN NEDERLAAG VAN DE NOORDELIJKE LEGEREN.

APRIL

7 - DE SLAG BIJ SHILOH WORDT DE BLOEDIGSTE VELDSLACHT UIT DE GESCHIEDENIS VAN DE VERENIGDE STATEN.

20 - UITVINDING VAN HET PASTEURISEREN DOOR LOUIS PASTEUR EN CLAUDE BERNARD.

25 - BEGIN VAN DE SLAG OM NEW ORLEANS IN DE AMERIKAANSE BURGEROORLOG.

MEI

1 - DE NOORDELIJKE GENERAAL BENJAMIN BUTLER BEZET NEW ORLEANS EN WORDT MILITAIR GOUVERNEUR VAN DE STAD.

5 - DE MEXICAANSE GENERAAL IGNACIO ZARAGOZA VERSLAAT DE FRANSEN IN DE SLAG BIJ PUEBLA.

7 - ENSCHEDESE STADSBRAND. 800 HUIZEN ZIJN VERWOEST. 140 HUIZEN BLIJVEN STAAN.

STADSBRAND ENSCHEDE 1862

DE STADSBRAND ENSCHEDE 1862 BRAK OP 7 MEI 1862 UIT IN EEN WOONHUIS AAN DE KALANDERSTRAAT IN ENSCHEDE. HET HUIS WAS VAN HOUT, HET HAD AL WEKEN NIET GEREGEND, ER STOND EEN STRAFFE OOSTENWIND EN DE STAD HING NOG VOL MET VERSIERINGEN EN EREBOGEN VOOR HET BEZOEK VAN KONING WILLEM III ZES DAGEN EERDER. HET VUUR VERSPREIDDE ZICH DUS BLIKSEMSNEL EN BLUSSEN WAS EEN ONBEGONNEN ZAAK.

DE GEVOLGEN VAN DE BRAND WAREN CATASTROFAAL: DE HELE HISTORISCHE BINNENSTAD BINNEN DE GRACHTEN WERD VERWOEST. HET STADHUIS, HET ZIEKENHUIS, DE HERVORMDE EN DE ROOMS-KATHOLIEKE KERK EN FABRIEKEN GINGEN VERLOREN. 650 GEZINNEN WERDEN DAKLOOS. ENSCHEDE TELDE IN DIE TIJD CIRCA 4000 INWONERS. ER VIELEN TWEE DODEN.

TIJDGENOTEN VERHALEN DAT DE ONTSTANE VERWARRING MET GEEN PEN TE BESCHRIJVEN WAS: "WAT GEPAKT WAS VERBRANDDE OP DE WAGENS EN DE BRUGGEN IN DE STAD WAREN OOK DOOR DE VLAMMEN ONBRUIKBAAR GEWORDEN... NOG NOOIT HEBBEN WIJ EENE DUSDANIGE VERWOESTING AANSCHOUWD", ZO BESCHREEF EEN TIJDGENOTE DE ONHEILSPEL.

NA DE BRAND WERD SNEL EEN BEGIN GEMAAKT MET DE WEDEROPBOUW. DE GRACHTEN ZIJN NA DE BRAND IN DE STAD GEDEMPD. BIJ DE FABRIEKEN BUITEN DE GRACHTEN, DIE GESPAARD WAREN GEBLEVEN, WERDEN COMPLETE WIJKEN MET KLEINE ARBEIDERSWONINGEN UIT DE GROND GESTAMPT. ZO ONTSTONDEN AL SNEL BERUCHTE KROTTENWIJKEN ALS SEBASTOPOL EN DE KRIM. AAN DE HOOFDSTRATEN IN HET CENTRUM WAS NU RUIMTE VOOR STATIGE HERENHUIZEN.

31 - IN DE SLAG BIJ FAIR OAKS WORDT VOOR HET EERSTE DE 'GATLING GUN' GEBRUIKT: EEN VOORLOPER VAN DE MITRAILLEUSE.

JUNI

5 - DOOR HET VERDRAG VAN SAIGON VESTIGT FRANKRIJK ZIJN GEZAG IN FRANS-COCHIN-CHINA (ZUID-VIETNAM). HET IS DE EERSTE FRANSE KOLONIE IN INDOCHINA.

JULI

10 - CANONISATIE VAN DE HH. PAULUS MIKI EN GEZELLEN ("DE 26 MARTELAREN VAN NAGASAKI").

AUGUSTUS

9 - PREMIÈRE VAN DE OPERA BÉATRICE ET BÉNÉDICT VAN HECTOR BERLIOZ IN BADEN-BADEN.

28-30 AUGUSTUS - DE TWEDE SLAG BIJ BULL RUN IN VIRGINIA WORDT WEDEROM EEN ZUIDELIJKE OVERWINNING.

SEPTEMBER

1 - MET DE SLAG BIJ CHANTILLY EINDIGT DE VELDTOCHT IN NOORD-VIRGINIA.

17 - NA DE TACTISCH ONBESLISTE, ZEER BLOEDIGE SLAG BIJ ANTIETAM IN MARYLAND TREKT HET LEGER VAN GENERAAL LEE ZICH TERUG.

23 - OTTO VON BISMARCK WORDT PREMIER MINISTER VAN PRUISEN.

VON BISMARCK (1862)

OTTO EDUARD LEOPOLD VON BISMARCK-SCHÖNHAUSEN (SCHÖNHAUSEN, 1 APRIL 1815 – FRIEDRICHSRUH, 30 JULI 1898), VANAF 1865 GRAAF, VANAF 1871 VORST VON BISMARCK, VANAF 1890 HERTOG ZU LAUENBURG, WAS EEN DUIJS 19E-EEUWS STAATSMAN EN EEN DOMINANT FIGUUR IN DE WERELDGESCHIEDENIS.

ALS MINISTER-PRESIDENT VAN PRUISEN, VAN 1862 TOT 1890, HIELD HIJ TOEZICHT OP DE DUITSE EENWORDING.

IN 1867 WERD HIJ BONDSKANSelier VAN DE NOORD-DUITSE BOND. HIJ WAS DE ONTWERPER VAN HET DUITSE KEIZERRIJK IN 1871, WERD ER DE EERSTE RIJKSKANSelier VAN

EN DOMINEERDE DE STAATZAKEN TOT HIJ IN 1890 OPZIJ WERD GEZET DOOR DE NIEUWE KEIZER, WILHELM II VAN DUITSLAND.

ZIJN DIPLOMATIE VAN REALPOLITIK EN AUTORITAIRE MACHTSUITOEFENING LEVERDEN HEM DE BIJNAAM DE "IJZEREN KANSelier" OP. ZOALS HENRY KISSINGER HEEFT

OPGEMERKT, SCHREEF "DE MAN VAN BLOED EN IJZER" PROZA VAN EEN BUITENGEWONE DIRECTHEID EN HELDERHEID, VERGELIJKBAAR IN VERMOGEN MET CHURCHILLS GEBRUIK VAN DE ENGELSE TAAL.

OKTOBER

23 - KONING OTTO I VAN GRIEKENLAND DOET ONDER DRUK TROONSAFSTAND

DECEMBER

8 - MET HET VERDRAG VAN DAPPES VINDT ER EEN GRENSCORRECTIE PLAATS TUSSEN FRANKRIJK EN ZWITSERLAND.

13 - DE SLAG BIJ FREDERICKSBURG IN VIRGINIA IS EEN FIASCO VOOR HET NOORDELIJKE LEGER VAN AMBROSE BURNSIDE.

31 - DE AMERIKAANSE PRESIDENT ABRAHAM LINCOLN ONDERTEKENT EEN WET DIE HET WEST VIRGINIA TOESTAAT EEN EIGEN STAAT TE VORMEN BINNEN DE USA.

DATUM ONBEKEND

JOSEPH LISTER GEBRUIKT VOOR HET EERST ANTISEPTICA BIJ OPERATIES.

STATION ECHT GEBOUWD EN GEOPEND

1863 AFSCHAFFING SLAVERNIJ

IN 1863 WERD HET EINDE VAN DE SLAVERNIJ IN SURINAME EN OP DE ANTILLEN OFFICIEEL AFGEKONDIGD. IN NEDERLANDS-INDIË WAS DAT EEN PAAR JAAR EERDER GERUISLOOS GEBEURD. NEDERLAND WAS LAAT MET DEZE MODERNISERING. NADAT DENEMARKEN IN 1803, GROOT-BRITANNIË IN 1834 EN FRANKRIJK IN 1848 WAREN VOORGEGAAN, WERDEN EINDELIJK OOK DE TIENDUIZENDEN TOT SLAAF GEMAAKTEN IN NEDERLANDS WEST-INDIË VAN HUN KETENEN BEVRIJD.

OPSTAND

DE AFSCHAFFING VAN DE SLAVERNIJ IN BRITS-GUYANA IN 1834 LEIDDE TOT ONRUST ONDER DE TOT SLAAF GEMAAKTEN IN HET NABIJGELEGEN DISTRICT NICKERIE IN SURINAME. DE NEDERLANDSE AUTORITEITEN VERSTERKTEN HET GARNIZOEN EN NAMEN ANDERE MAATREGELN. DESONDANKS KWAM HET IN 1837 TOT EEN OPSTAND. OOK OP SUIKER-, KOFFIE- EN TABAKSPLANTAGES IN ANDERE DELEN VAN SURINAME GROEIDE ONDER DE TOT SLAAF GEMAAKTEN HET VERZET EN WERDEN VLUCHTPOGINGEN ONDERNOMEN.

OPSTAND KWAM OP DE PLANTAGES IN DE WEST-INDISCHE KOLONIËN VAKER VOOR EN WERD STRENG ONDERDRUKT. IN HET OERWOUD VAN SURINAME VORMDEN ZICH AL IN DE 18DE EEUW GEMEENSCHAPPEN VAN GEVLUCHTE TOT SLAAF GEMAAKTEN, DIE SOMS OOK AANVALLEN UITVOERDEN OP PLANTAGES. DE OPSTANDELINGEN VAN NICKERIE WERDEN IN 1837 ZWAAR GESTRAFT, ANDEREN WERDEN BELOOND VOOR HUN TROUW AAN HET GEZAG. DEZE PENNING WERD GESCHONKEN AAN DE TOT SLAAF GEMAAKTE GEORGE VAN DE PLANTAGE LEASOWES 'WEGENS BEWEZEN TROUW AAN HET WETTIG GEZAG TIJDENS DE ONRUSTEN ONDER DE TOT SLAAF GEMAAKTEN TE NICKERIE'.

AFSCHAFFING

MEDEDOGEN MET HET LOT VAN DE TOT SLAAF GEMAAKTEN IN DE OVERZEESTE GEBIEDSDELEN WAS ER SINDS HET EINDE VAN DE 18DE EEUW OOK IN NEDERLAND. HET INITIATIEF VOOR AFSCHAFFING IN DE EUROPESE KOLONIËN KWAM UIT GROOT-BRITANNIË. IN 1814 ONDERTEKENDE NEDERLAND EEN INTERNATIONAAL VERDRAG VOOR STOPZETTING VAN DE HANDEL IN TOT SLAAF GEMAAKTEN. OP 1 JULI 1863 WERD DE SLAVERNIJ ZELF OFFICIEEL AFGESCHAFT IN NEDERLANDS BELANGRIJKSTE SLAVENKOLONIE SURINAME. HET EFFECT DAARVAN BLEEF VOORLOPIG BEPERKT. DE VOORMALIGE TOT SLAAF GEMAAKTEN WAREN VERPLICHT OM NA HUN VRIJMAKING NOG MINSTENS TIEN JAAR OP CONTRACTBASIS OP DE PLANTAGES TE BLIJVEN WERKEN. MÉÉR DAN MET DE TOT SLAAF GEMAAKTEN WAS MEN IN NEDERLAND BEGAAN MET DE SLAVENEIGENAARS. DIE KREGEN ALS VERGOEDING VOOR ELKE VRIJGEMAAKTE TOT SLAAF GEMAAKTE 300 GULDEN UIT DE STAATSKAS.

1863

GEBEURTENISSEN

JANUARI

1 - ONDERTEKENING VAN DE EMANCIPATIEPROCLAMATIE DOOR ABRAHAM LINCOLN.

4 - JAMES PLINTON KRIJGT OCTROOI OP DE ROLSCHAATS.

10 - DE METRO VAN LONDEN OPENT ZIJN EERSTE LIJN, VAN PADDINGTON STATION NAAR FARRINGDON STATION. HET IS DE EERSTE ONDERGRONDSE IN DE WERELD.

IN POLEN BREEKT DE JANUARIOPSTAND UIT TEGEN DE POLITIEK VAN RUSSIFICATIE DOOR ALEXANDER II.

FEBRUARI

10 - ALANSON CRANE VERKRIJGT PATENT OP DE BRANDBLUSSEUR.

17 - EERSTE BIJENKOMST VAN HET COMITÉ VAN VIJF ONDER LEIDING VAN HENRI DUNANT. EERSTE STAP NAAR DE STICHTING VAN HET RODE KRUIS.

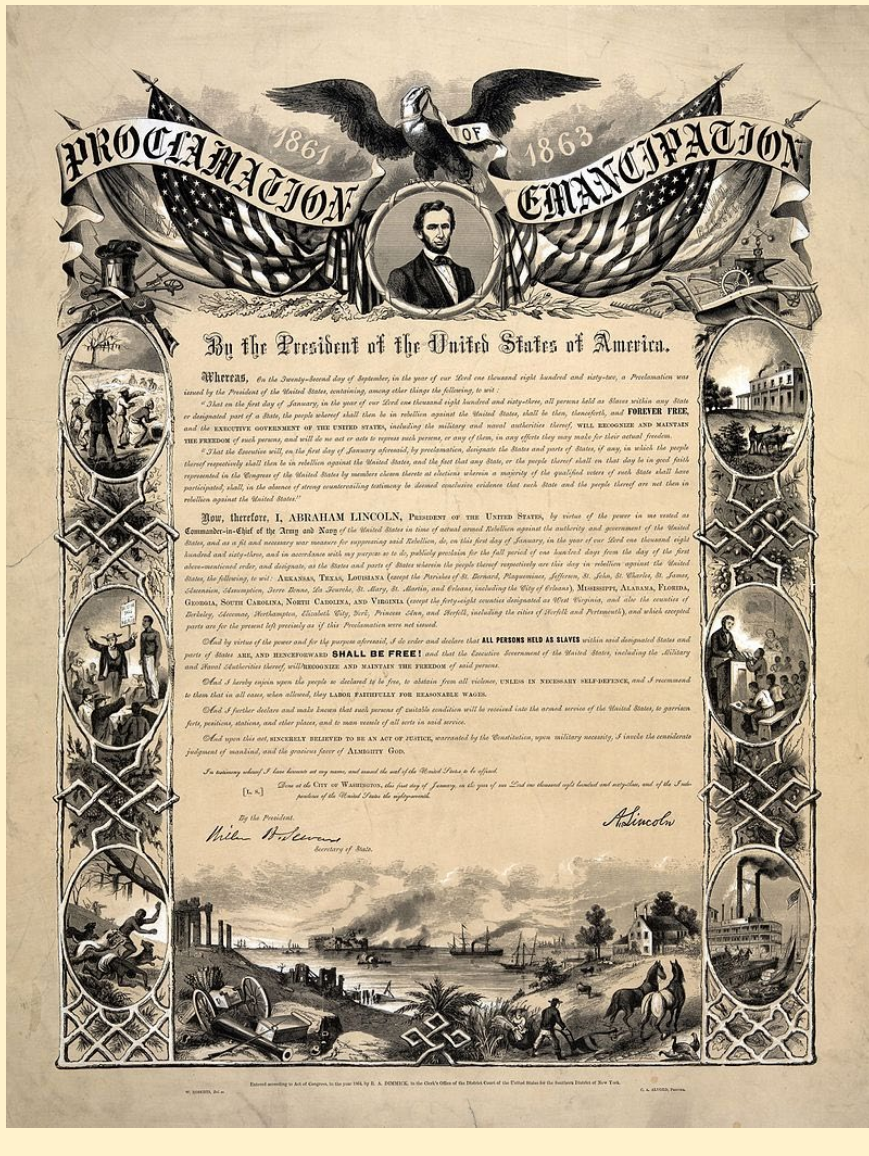
MAART

3 - WEGENS EEN TEKORT AAN MILITAIRE MANKRACHT IN DE VERENIGDE STATEN TIJDENS DE BURGEROORLOG STEMTE HET CONGRES IN MET DE EERSTE DIENSTPLICHTWET (CONSCRIPTION ACT) IN DE GESCHIEDENIS VAN DE UNIE.

DE EMANCIPATIEPROCLAMATIE (1863)

DE EMANCIPATIEPROCLAMATIE (EMANCIPATION PROCLAMATION) WAS EEN EXECUTIVE ORDER DIE PRESIDENT ABRAHAM LINCOLN IN 1862 AFKONDIGDE (EN IN 1863 IN WERKING TRAD) EN DIE DE SLAVEN IN REBELLERENDE ZUIDELIJKE STATEN EN GEBIEDEN "VOOR ALTIJD VRIJ" VERKLAARDE.

DE OORLOG WAS EEN STRIJD OM HET BEHOUD VAN DE UNIE NADAT DE ZUIDELIJKE STATEN ZICH AFGESCHIEDEN HADDEN. HET MOREEL IN HET ZUIDEN WAS AANVANKELIJK HOOG. MEN MEENDE VOOR ZIJN ONAFHANKELIJKHEID EN ZIJN EIGEN MANIER VAN LEVEN TE VECHTEN. HET RECHT VAN DE INDIVIDUELE STATEN HUN EIGEN WETTEN TE STELLEN (WAARONDER HET RECHT OM SLAVEN TE HOUDEN) STOND DAARBIJ CENTRAAL. HOEWEL AANVANKELIJK OOK DE PRESIDENT VAN DE UNIE, LINCOLN, HUIVERIG STOND TEGENOVER EEN VOLLEDIGE AFSCHAFFING VAN DE SLAVERNIJ, KWAM HIJ IN DE LOOP VAN DE OORLOG TOCH OP ANDERE GEDACHTEN. HIJ WAS ERVAN OVERTUIGD DAT DE SLAVERNIJ AFGESCHAFT MOEST WORDEN OM DE OORLOG TE KUNNEN WINNEN. DIT RESULTEERDE UITEINDELIJK IN DE AFSCHAFFING VAN DE SLAVERNIJ IN DE OPSTANDIGE GECONFEDEREERDE STATEN VAN AMERIKA.

30 - DE DEENSE PRINS WILLEM BESTIJGT DE GRIEKSE TROON ALS KONING GEORGE I. HIJ IS EEN ZOON VAN KONING CHRISTIAAN IX VAN DENEMARKEN.

APRIL

15 - HET BEELD NIKÈ VAN SAMOTHRAKE WORDT IN STUKKEN GEVONDEN OP HET EGEÏSCHE EILAND SAMOTHRAKE DOOR DE FRANSE VICECONSUL VAN HET OTTOMAANSE RIJK EN AMATEURARCHEOLOOG CHARLES CHAMPOISEAU.

22 - BAHÁ'U'LLÁH GAAT VAN BAGDAD NAAR DE NAJIBIYYÍH TUIN OM ER TWAALF DAGEN TE VERBLIJVEN. HIJ OPENBAART ZICHZELF ALS MANIFESTATIE VAN GOD.

22 TOT 29 - DE VERMAARDE ENGELSE BAPTISTENPREDIKANT CHARLES SPURGEON BEZOEKT NEDERLAND EN PREEKT IN DE GROTE STEDEN VAN HOLLAND.

30 - MEXICAANSE TROEPEN VALLEN HET FRANS VREEMDELINGENLEGIOEN AAN IN CAMERONE.

MEI

1 TOT 4 MEI - IN DE SLAG BIJ CHANCELLORSVILLE VERSLAAT HET ARMY OF NORTHERN VIRGINIA ONDER ROBERT E. LEE HET NOORDELIJKE ARMY OF THE POTOMAC, AANGEVOERD DOOR GENERAAL-MAJOR JOSEPH HOOKER. DE NOORDELIJKEN MOETEN ZICH WEER UIT VIRGINIA TERUGTREKKEN.

2 - DE NEDERLANDSE REGERING-THORBECKE KRIJGT DE WET OP HET MIDDELBAAR ONDERWIJS DOOR HET PARLEMENT. INSTELLING VAN EEN NIEUW SCHOOLTYPE: DE HBS EN DE POLYTECHNISCHE SCHOOL TE DELFT.

12 - BELGIË EN NEDERLAND SLUITEN EEN HANDELS- EN SCHEEPVAARTVERDRAG. BELGIË KOOPT MET EEN BEDRAG INEENS DE TOLHEFFING OP DE SCHELDE AF.

23 - DE PUBLICIST FERDINAND LASSALLE RICHT IN PRUISEN MET TWAALF GEDELEGEERDEN DE ALLGEMEINER DEUTSCHER ARBEITERVEREIN OP.

27 - IN DE AMERIKAANSE BURGEROORLOG WORDT DE STAD PORT HUDSON, GELEGEN AAN DE MISSISSIPPI BESTORMD DOOR DE NOORDELIJKE GENERAAL-MAJOR NATHANIEL P. BANKS. DEZE AANVAL MISLUKT. DAARNA BESLUIT BANKS OM DE STAD TE BELEGEREN. DEZE BELEGERING ZAL 48 DAGEN DUREN.

JULI

1 - AFSCHAFFING VAN DE SLAVERNIJ IN SURINAME EN CURAÇAO EN ONDERHORIGHEDEN DOOR DE EMANCIPATIEWET
1 TOT 3 JULI - HET LEGER VAN ROBERT E. LEE VERLIEST DE SLAG BIJ GETTYSBURG IN PENNSYLVANIA.

4 - PEMBERTONS LEGER IN DE BELEGERDE STAD VICKSBURG IN DE STAAT MISSISSIPPI GEEFT ZICH OVER AAN HET LEGER VAN ULYSSES S. GRANT.

9 - MET HET EINDE VAN HET BELEG VAN PORT HUDSON IS DE VOLLEDIGE RIVIER DE MISSISSIPPI IN NOORDELIJKE HANDEN. DE GEBEURTENISSEN VAN DE LAATSTE WEEK ZIJN HET KEERPUNT IN DE OORLOG.

16 - EINDE VAN EEN DRIE EEUWEN DURENDE BLOKKADE VAN DE SCHEEPVAART OP DE SCHELDE DOOR NEDERLAND TEN NADELE VAN DE HAVEN VAN ANTWERPEN.

AUGUSTUS

14 - IN KANSAS CITY STORT DE GEVANGENIS IN WAARIN HET GOUVERNEMENT DE VROUWEN VAN DE BUSHWHACKERS HEEFT OPGESLOTEN. DIT ONGELUK IS DE AANLEIDING VAN HET "BLOEDBAD VAN LAWRENCE".

19 - MET DE DOOD VAN HERTOG ALEXANDER KAREL VAN ANHALT-BERNBURG STERFT HET REGERENDE VORSTENHUIS UIT. HET HERTOGDOM KOMT AAN HERTOG LEOPOLD IV VAN ANHALT-DESSAU-KÖTHEN. DOOR DE VERENIGING VAN BEIDE STATEN ONTSTAAT HET HERTOGDOM ANHALT. HET AANTAL LEDEN VAN DUITSE BOND VERMINDERT HIERDOOR TOT 34.

20 - INGEBRUIKNAME VAN DE SPOORLIJN UTRECHT-AMERSFOORT-HATTEM DOOR DE NCS. DE OFFICIËLE OPENING WAS OP 16 JULI.

21 - IN DE VROEGE OCHTEND VALLEN WILLIAM QUANTRILL EN ZIJN BENDE, WAARVAN HET AANTAL GESCHAT WORDT TUSSEN DE 200 EN DE 450, LAWRENCE BINNEN. DE NOORDELIJKE SENATOR LANE IS HUN EERSTE DOEL, MAAR KAN ONTSNAPPEN. HIEROP KOELDEN DE BENDELEDEN HUN WOEDE OP DE BURGERS VAN LAWRENCE. ONGEVEER 200 MANNEN EN JONGENS WORDEN HET HUIS UITGESLEURD EN VOOR DE OGEN VAN HUN FAMILIE NEERGESCHOTEN. HUIZEN WORDEN IN BRAND GESTOKEN EN DE PLAATSELIJKE BANK BEROOFD. DEZE OVERVAL WORDT BESCHOUWD ALS EEN VAN DE GRUWELIJKSTE UITSPATTINGEN VAN DE AMERIKAANSE BURGEROORLOG.

22 - IN GENÈVE KOMEN AFGEVAARDIGDEN BIJEEN UIT 16 LANDEN OM DE HUMANISERING VAN DE OORLOGVOERING TE BESPREKEN.

SEPTEMBER

18 - IN DE NASLEEP VAN DE KRIMMOORLOG KOMT DE FINSE LANDDAG WEER BIJEEN. ZE WORDT EEN VAST LICHAAM DAT ELKE VIJF JAAR BIJEEN DIENST TE KOMEN.

18 - 20 - DE SLAG BIJ CHICHAMAUGA VINDT PLAATS IN CATOOSA COUNTY, GEORGIA. DEZE SLAG BETEKENT HET EINDE VAN HET NOORDELIJKE OFFENSIEF IN ZUIDOOSTELIJK TENNESSEE EN NOORDWESTELIJK GEORGIA. DE NOORDELIJKE NEDERLAAG TELT NA DE SLAG BIJ GETTYSBURG DE MEESTE SLACHTOFFERS VAN DE OORLOG.

19 - OP DE VRIJDAGMARKT VAN GENT WORDT EEN STANDBEELD ONTHULD VAN JACOB VAN ARTEVELDE. HET IS VERVAARDIGD DOOR PIETER DE VIGNE-QUYO.

OKTOBER

1 - DE SPOORLIJN BREDA-TILBURG WORDT OFFICIEEL GEOPEND. HET IS DE EERSTE SPOORLIJN DIE VOLGENS DE SPOORWEGWET VAN 1860 TOT STAND KOMT. EXPLOITANT IS DE MAATSCHAPPIJ TOT EXPLOITATIE VAN STAATSSPOORWEGEN.

3 - DE AMERIKAANSE PRESIDENT LINCOLN BEPAALT DAT THANKSGIVING DAY VOORTAAN NATIONAAL ZAL WORDEN GEVIERD OP DE LAATSTE DONDERDAG VAN NOVEMBER.

14 - OPENING VAN DE SPOORLIJN HARLINGEN - LEEUWARDEN. DE LIJN ZAL WORDEN DOORGETROKKEN IN DE HOOP DAT DE HAVEN VAN HARLINGEN EEN BELANGRIJKE FUNCTIE KRIJGT VOOR HET NOORD-DUITSE ACHTERLAND.

26 - OPRICHTING VAN DE ENGELSE VOETBALBOND, NU DE OUDSTE VOETBALBOND TER WERELD.

29 - DE GEDELEGEERDEN IN GENÈVE STICHTEN HET RODE KRUIS.

31 - BEGIN AANLEG VAN DE NIEUWE WATERWEG DOOR PIETER CALAND.

NOVEMBER

4 - PREMIÈRE VAN DE OPERA LES TROYENS À CARTHAGE VAN HECTOR BERLIOZ IN PARIJS.

12 - DE NIEUWGEKOZEN AFGEVAARDIGDE UIT ANTWERPEN JAN JACOB ALFRIED DE LAET LEGT ALS EERSTE IN HET ONAFHANKELIJK BELGIË DE EED AF IN HET NEDERLANDS.

DECEMBER

4 - IN DE NACHT VAN 3 OP 4 DECEMBER 1863 WOEDT EEN ZEER ZWARE STORM IN HET NOORDZEEGEBIED. LANGS DE NEDERLANDSE KUST VERGAAN IN TOTAAL 36 SCHEPEN. HONDERDEN MENSEN KOMEN OM HET LEVEN. DE GROOTSTE SCHEEPSRAMP IS DIE VAN HET DUITSE FREGAT WILHELMSBURG OP DE BOSCHPLAAT BIJ TERSCHELLING. BIJ DEZE RAMP VINDEN 258 PASSAGIERS EN 3 BEMANNINGSLEDEN DE DOOD.

STORM VAN 4 DECEMBER 1863

IN DE NACHT VAN 3 OP 4 DECEMBER 1863 WOEDDE EEN ZEER ZWARE STORM IN HET NOORDZEEGEBIED. LANGS DE NEDERLANDSE KUST VERGINGEN IN TOTAAL 36 SCHEPEN. HONDERDEN MENSEN KWAMEN OM HET LEVEN. DE GROOTSTE SCHEEPSRAMP WAS DIE VAN DE DUITSE BARK WILHELMSBURG OP DE BOSCHPLAAT BIJ TERSCHELLING. BIJ DEZE STRANDING VONDEN 258 PASSAGIERS EN 3 BEMANNINGSLEDEN DE DOOD. DE PASSAGIERS WAREN LANDVERHUIZERS OP WEG NAAR AMERIKA. OMDAT ZE IN HET SCHEEPSRUIM OPGESLOTEN ZATEN WAREN ZE NIET IN STAAT ZICHZELF IN VEILIGHEID TE BRENGEN. DE VERDRONKENEN WERDEN BEGRAVEN IN EEN MASSAGRAF BIJ DE KERK TE HOORN. KAPITEIN ERNST CHRISTIAN KROSS DIE TOT DE DODEN BEHOORDE KREEG EEN EIGEN GRAF MET STEEN DIE NOG STEEDS OP HET KERKHOF STAAT. ER VERGINGEN VERDER 17 BRITSE VISSERSSCHEPEN BIJ TEXEL, WAARBIJ MEER DAN 60 MANNEN OMKWAMEN, VOORAL UIT BARKING BIJ LONDEN. OOK ELDERS VIELEN VEEL SLACHTOFFERS. OP DE BRITSE KUSTEN STRANDDEN MEER DAN 200 SCHEPEN, WAARBIJ TIENTALLEN MENSEN VERDRONKEN. OOK MEERDERE OOSTENDER VISSERSSCHEEPJES VERGINGEN WAARBIJ BEMANNINGSLEDEN OM HET LEVEN KWAMEN.

8 - BRAND IN DE IGLESIA DE LA COMPAÑÍA IN SANTIAGO. MEER DAN 2.000 PERSONEN KOMEN OM HET LEVEN.

15 - DE 22-JARIGE GERARD ADRIAAN HEINEKEN KOOPT DE BROUWERIJ 'DE HOOIBERG' IN AMSTERDAM.

22 - OFFICIËLE OPENING VAN DE SPOORLIJN ROOSENDAAL-BERGEN OP ZOOM DOOR DE STAAT DER NEDERLANDEN. EXPLOITANT IS DE MAATSCHAPPIJ TOT EXPLOITATIE VAN STAATSSPOORWEGEN. DE TREINEN GAAN RIJDEN OP 23 DECEMBER.